

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

РЕГИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ЗА ПОДКРЕПА НА ПРОЦЕСА НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ

3400 Монтана, ул. Неофит Бозвели №22А тел.: 096/306 219 факс: 096/ 306 219
e-mail: rcpiovdusop_mont@abv.bg <http://rcm.dstcenter.eu/index.php/bg>

ДОКЛАД – АНАЛИЗ

ЗА ДЕЙНОСТТА НА РЕГИОНАЛНИЯ ЦЕНТЪР ЗА ПОДКРЕПА НА ПРОЦЕСА НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ОБЛАСТ МОНТАНА ПРЕЗ УЧЕБНАТА 2021/2022Г.

I. МАТЕРИАЛНА БАЗА

С оглед осигуряване на дейностите по планиране, организиране и реализиране на качествен образователно-възпитателен и рехабилитационен процес е необходимо материално-техническо осигуряване в съответствие с новите изисквания на Европейската общност.

Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование – област Монтана разполага с осем помещения в Административната сграда – Дирекция, Учителска стая, Конферентна зала, Деловодство, Логопедичен и Психологичен кабинет, Сензо – моторна зала, зала за Ерготерапия, Клуб по интереси. Същият е оборудван с учебно – технически средства, дидактически материали и пособия, Монтесори материали, тест на Векслер, мултимедийни дискове, компютърни конфигурации, лаптопи, многофункционални устройства, Брайлова машина, шило и брайлова плочка за децата с нарушено зрение, говореща програма „Гергана”, брайлови геометрични прибори, материали за развитие на тактилността на децата, дървени играчки „Дидактик”, бели бастуни за ориентиране и мобилност на децата с нарушено зрение, FM системи за децата с нарушен слух и др.

Всички ресурсни кабинети в общообразователните училища разполагат с компютърни конфигурации, лаптопи, дидактични материали, мултифункционални копирни устройства, мултимедийни дискове с обучителни програми.

ДГ №12 „Звънче”- гр. Лом, ДГ №1 „Щастливо детство”- гр. Монтана, ДГ №10 „Детелина”- гр. Монтана, ДГ №2 „Незабравка”- гр. Монтана, ДГ №5

„Дъга”- гр. Монтана, ДГ „Звездица”- с. Лехчево и ДГ „Звънче”- гр. Берковица, ДГ „Малина”- гр. Берковица, ДГ към Начално училище „Васил Левски” - гр. Вършец разполагат със специално оборудвани ресурсни кабинети за работа с деца със специални образователни потребности в детската градина. В останалите детски градини се използват методични кабинети, които са оборудвани с необходимите дидактични материали за работа.

В съответствие с изискванията на нормативната уредба в област Монтана е изградена достъпна архитектурна среда в 14 общообразователни училища, 2 професионални гимназии, 2 профилирани гимназии, 6 детски градини и 2 ЦСОП, в които се обучават деца и ученици със специални образователни потребности:

- III ОУ „Д-р Петър Берон” – гр.Монтана - изградени са две рампи за достъп до голяма и малка сграда за деца с двигателни увреждания, два приспособени санитарни възли на първите етажи в двата корпуса на училището и два асансьора;

- IV ОУ „Иван Вазов” – гр. Монтана - две рампи и два санитарни възела за деца, три асансьора, закупени и монтирани две пейки до класните стаи на децата с церебрална пареза, с цел създаване на условия за пълноценно общуване през междучасията; осигурена е класна стая на I етаж, с цел по-лесен достъп на деца с двигателни увреждания;

- V СУ „Христо Ботев” – гр. Монтана - към училището има изградена рампа, санитарен възел, пригоден за достъп на хора с увреждания;

- VI СУ „Отец Паисий” – гр.Монтана - създадена е на централния вход на училището достъпна архитектурна среда, позволяваща придвижването с инвалидни колички - рампа; на първия етаж в централен корпус е изграден санитарен възел, подходящ и достъпен за ученици с увреждания на двигателния апарат; изградено е сервизно помещение за трудноподвижни ученици;

- I ОУ „Н. Й. Вапцаров” – гр.Берковица - рампа и санитарни възли за инвалиди;

- II ОУ „Христо Смирненски” – гр. Берковица - изградени са 4 подстъпа - към сградата на 1. клас, основния корпус на училището, физкултурния салон и ученическият стол. Подстъпите са снабдени с устойчиви, здраво поставени метални перила;

- III ОУ Иван Вазов” - гр. Берковица - изградена е рампа за инвалиди, пригодени са санитарни възли за деца с двигателни проблеми;

- Профилирана гимназия „ Д-р Иван Панов” – гр.Берковица - изградена е рампа за инвалидни колички с достъп до първи етаж на сградата и санитарен възел за инвалиди;

- СУ „Ив. Вазов” – гр. Вършец - разполага с изградена платформа за инвалиди, подстъпи до входовете, рампи за инвалиди, ученически санитарен възел за инвалиди, аудиосистема за озвучаване на деца със слухови проблеми;

- СУ „Д-р Петър Берон” – с. Якимово – изградени са рампа и санитарен възел за лица с увреждания;

- СУ „Отец Паисий”- гр.Лом- достъпна архитектурна среда;

- ОУ „П. Парчевич” – гр. Чипровци – изградена е вътрешна рампа с помощен парапет с достъп до 1-ви етаж;

- I ОУ „Никола Първанов” – гр.Лом – изградени са адаптирани санитарни възли за инвалиди;
 - ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – с. Замфирово - изградена е рампа;
 - СУ „Димитър Маринов“ – гр. Лом - изградена е рампа и адаптиран санитарен възел;
 - НУ – „Васил Левски” – гр. Вършец – изградена е рампа за инвалиди;
 - ПГ „Д-р Иван Панов” – Берковица – изградена е рампа за инвалиди и адаптиран санитарен възел;
 - ДГ № 6 „Слънце” - гр. Монтана - разполага със санитарен възел и асансьор за хора с увреждания;
 - ДГ № 7 „Приказен свят” - гр. Монтана - изградена е рампа;
 - ДГ №10 „Детелина”- гр. Монтана – изградена е рампа;
 - ДГ №11 „Изгрев“-гр. Монтана - изградена е рампа;
 - ДГ №9 „Светулка“-гр. Лом - изградена е рампа;
 - ДГ „Пролетна дъга” – гр. Берковица – изградена е рампа за инвалиди;
 - ЦСОП „Д-р Петър Берон” – гр. Лом - на входа на центъра и на столовата за хранене са изградени рампи за инвалидни колички, изграден е санитарен възел за хора с увреждания и училищен автобус с рампа за колички;
 - ЦСОП „Христо Ботев” - гр. Берковица - изградени са рампи за инвалидни колички, за достъп до всички сгради, приспособени са санитарни възли за лица с увреждания, обезопасени стълби, училищен автобус с рампа за инвалидни колички;
- Изградена е достъпна архитектурна среда в две професионални гимназии, в които не се обучават ученици със СОП:
- ПГСАКН „Проф.арх. д-р Стефан Стефанов” – Монтана - изградена е бетонова пътека за достъп и рампа за достъп на лица с увреждания. Бетоновата пътека е изградена върху основа от трошен камък. Настилката е армирана и е ограничена с градински бордюри. Рампата за достъп е от стоманобетон с грапава повърхност за предотвратяване на хлъзгането, има метален парапет с ръкохватка;
 - ПГТЕ „Христо Ботев” - Монтана (държавна професионална гимназия, в която не се обучават ученици със СОП) - осигурена е достъпна архитектура среда чрез обособена рампа на един от входовете на Гимназията и адаптирано санитарно помещение за лица с увреждания;

- ПГПТ – гр.Лом- изградени са адаптирани санитарни възли.

В 18 общообразователни училища и гимназии все още няма обособени (самостоятелни) ресурсни кабинети за ресурсните учители и логопедите. В тези училища за индивидуална работа с учениците се използват свободни класни стаи, методични кабинети или други. Това създава допълнителна трудност или неудобство на преподавателския състав при организацията за работа. В останалите общообразователни училища на територията на област Монтана са създадени и оборудвани ресурсни кабинети с компютърни конфигурации, копирни устройства, преносими компютри и дидактични материали.

Липсата на достъпна архитектурна среда в някои детски градини и училища затруднява достъпа на децата и учениците с двигателни увреждания до класните стаи.

II. КАДРОВА ОСИГУРЕНОСТ

Регионален център – област Монтана реализира своята дейност чрез екип от висококвалифицирани специалисти в областта на специалната педагогика и психология, които със задълбочения си творчески опит и усета към нововъведенията спомагат за успешната социална интеграция на децата и учениците със специални образователни потребности в съвременното гражданско общество.

1. Брой специалисти по видове квалификация - ресурсни учители, психолози, логопеди и т.н.

Съгласно Списък-Образец 3 утвърдената численост на персонала за учебната 2021/2022 е **22,75 щатни бройки**. Екипът се състои от категория персонал с педагогически функции - **директор; главен учител, ресурсен; 6,5 старши учители, ресурсни; 3 учители, ресурсни; 1 старши учител, ресурсен, сензорен и ерготерапевт; 3 логопеда; 1 рехабилитатор на слуха и говора; 1 старши учител на деца с нарушено зрение; 2,25 щатни бройки психолози; 1 главен счетоводител, 0,5 щатна бройка касиер–домакин, технически изпълнител, 1 шофьор, 0,5 щатна бройка чистач, хигиенист в Административен център Монтана.**

Наградени педагогически специалисти с национални отличия и награди през учебната 2021/2022г.

- **Удостояване на Диана Божинова – директор** с индивидуална награда от министъра на образованието и науката за осигурена безопасна среда за организиране на присъствено обучение в условията на извънредна епидемична обстановка; за прилагане на ефективни политики по постигане и поддържане на високи образователни резултати, в т.ч. при ОРЕС; за повишаване доверието на общността към училищния екип и образователната система на регионално и национално ниво; за прилагане на ефективни модели на взаимодействие с родителите и превръщането им в партньори на институцията; за мотивиране на педагогическите специалисти да прилагат иновации в образователния процес;
- **Виолета Цветанова - старши ресурсен учител** с грамота „Неофит Рилски“ за дългогодишна, цялостна, професионална трудова дейност в системата на предучилищното и училищното образование;
- **Диана Николова – логопед** присъства на официалния прием на президента Румен Радев по случай 24 май - Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост.

1.1. Брой специалисти, участващи в РЕПЛР

На основание чл. 190, ал.1 и ал.2 от ЗПУО, чл. 133 и чл. 134 от Наредба за приобщаващото образование, обн. ДВ, бр.86 от 27.10.2017г., изм. и доп. ДВ, бр.105/18.12.2018г., изм. и доп. ДВ, бр.48/26.05.2020г., изм. и доп. ДВ, бр. 92 от 28.10.2020г. със Заповед № РД-326/01.09.2021г. на Директора на РЦПППО – област Монтана бе сформиран РЕПЛР в следния състав:

Състав на РЕПЛР

РЪКОВОДИТЕЛ: Орлин Орлинов – старши експерт по приобщаващо образование в РУО – Монтана.

ЧЛЕНОВЕ:

1. Елена Илиева - Истаткова – старши учител, ресурсен, сензорен и ерготерапевт в РЦПППО – Монтана
2. Виолета Георгиева – старши учител, ресурсен в РЦПППО – Монтана
3. Беатрис Рангелова – психолог и учител, ресурсен в РЦПППО – Монтана
4. Антон Цифудин – психолог в РЦПППО – Монтана
5. Теодора Калафатова – логопед в РЦПППО – Монтана
6. Янита Сейкова – логопед в РЦПППО – Монтана
7. Нели Вълкова – рехабилитатор на слуха и говора в РЦПППО – Монтана / при необходимост /
8. Бисерка Салтирова – старши учител на деца с нарушено зрение в РЦПППО – Монтана / при необходимост /
9. Валентина Йотова – старши начален учител в III ОУ „Д-р Петър Берон” – Монтана
10. Георги Георгиев – специален педагог в ЦСОП „Д-р Петър Берон” – Лом
11. Мария Костова – старши учител, специален педагог в ЦСОП „Христо Ботев” – Берковица
12. Галина Петрова – социален работник към Отдел „Закрила на детето”, Дирекция „Социално подпомагане” – Монтана / при необходимост /
13. Марина Филипова– главен социален работник към Отдел „Закрила на детето”, Дирекция „Социално подпомагане” – Лом / при необходимост /
14. Цветелина Шейнова- социален работник към Отдел „Закрила на детето”, Дирекция „Социално подпомагане” – Берковица / при необходимост /

1.2 Брой специалисти, определени за предоставяне на ресурсно подпомагане по детски градини и училища в област Монтана

На територията на област Монтана приобщаващото образование се осъществява в **20** детски градини, **26** общообразователни училища, **9** професионални и профилирани гимназии и **2** ЦСОП.

През учебната година за предоставяне на ресурсно подпомагане от **РЦПППО – област Монтана** в детските градини и училища са определени следните педагогически специалисти:

- 1- Главен учител, ресурсен;
- 6,5 - Старши учители, ресурсни;

- 3 - Учители, ресурсни;
- 1 - Старши учител, ресурсен, сензорен и ерготерапевт;
- 3 - Логопеди;
- 1 - Рехабилитатор на слуха и говора;
- 1 - Старши учител на деца с нарушено зрение;
- 2,25- Психолози

През учебната година за предоставяне на ресурсно подпомагане в **общообразователните училища и детски градини** на територията на област Монтана са назначени следните педагогически специалисти:

- 24- учители, ресурсни;
- 11 - логопеди;
- 17- психолози;
- 8 - педагогически съветника

Общият брой на педагогическите специалисти, които оказват допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности на територията на областта през учебната **2021/2022** година е показан в таблицата:

Таблица 1

Институция	Ресурсни учители	Логопеди	Психолози	Рехабилитатор на слуха и говора	Старши учител на деца с нарушено зрение	Старши учител, ресурсен, сензорен и ерготерапевт	Педагогически съветници
РЦПППО	10,5	3	2,25	1	1	1	0
Училища/ДГ	24	11	17	0	0	0	8

Диаграма 1

Изводи:

Данните показват, че по-голям процент от ресурсните учители, психолози и логопеди за предоставяне на допълнителна подкрепа се осигуряват от общообразователните училища. Рехабилитатор на слуха и говора, старши учител на деца с нарушено зрение и старши учител, ресурсен, сензорен и ерготерапевт се осигуряват единствено от Регионалния център и оказват допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със сензорни нарушения на територията на цялата област.

1.3. Брой специалисти, участващи в РЕПЛР и определени за предоставяне на ресурсно подпомагане по детски градини и училища в областта.

През учебната година 2 ресурсни учители, 2 логопеди и 1 психолог, участващи в състава на РЕПЛР предоставяха ресурсно подпомагане в детски градини и училища в област Монтана по определен график. Същите изпълняваха и регламентираните дейности по чл. 190, ал. 1, ал.2 и ал.3 от ЗПУО.

III. АНАЛИЗ НА ДЕЙНОСТТА НА РЦПППО

1. Организационна дейност

На 15.09.2021 г. РЦПППО – област Монтана откри учебната година, отбелязвайки петнадесет години от своето създаване. На първия педагогически съвет се обсъдиха организационни въпроси, свързани с предстоящата учебна година, промените и предизвикателствата, които предстоят пред екипа на РЦПППО. Екипът към РЦПППО - Монтана се запозна подробно с принципите на приобщаващото образование и се обсъдиха промените в условията и реда за осигуряване на ресурсно подпомагане.

Бяха начертани перспективите и целите за работа на специалистите. На всички колеги бяха дадени подробни указания, свързани с особеностите

относно условията и реда на работа, проведен бе начален инструктаж. Бяха посочени личните отговорности спрямо длъжностната характеристика на специалистите. Маркирани бяха акцентите, свързани с основните ключови фактори, които играят важна роля за резултатната работа на ресурсния учител за развитие на детето/ученика със специални образователни потребности, за обучение и възпитание, адекватни на обществените и личните очаквания и потребности.

2. Дейност, свързана с оценката на индивидуалните потребности

(описва се проведеното оценяване на образователните потребности – период на оценяването на децата, формулировката на затрудненията на децата, статистика).

Методика и процедури на педагогическо оценяване от РЕПЛР

Педагогическите специалисти от състава на РЕПЛР извършват оценка на индивидуални потребности на децата и учениците в съответната детска градина или училище, където:

1. Обсъждат с екипа за подкрепа за личностно развитие извършената оценка на образователните потребности на детето или ученика и се запознават с основанията за нейното извършване;

2. Запознават се с документите, във връзка с извършената оценка на индивидуалните потребности на детето или ученика;

3. При необходимост провеждат събеседване с родителя/ представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, и извършват наблюдение на детето или ученика със специални образователни потребности в естествената му среда;

4. Отправят препоръки към екипите за подкрепа за личностно развитие, във връзка с допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности, в случай че направи предложение за одобряване на предоставянето.

В процеса на работа бяха използвани следните методики: методика за функционална оценка и работа с деца с умствена изостаналост и от аутистичния спектър на МОН, „Бине-Терман“, Тест на Уекслър, Тест на Лурия „Десет думи“. Тестове за класификация - „Четвъртият е излишен“, моторика, концентрация, вербални тестове, рисувателни тестове /нарисувай човек, рисунка на дърво, прерисувай/. Най-използвани са картинните тестове - „Езиково разбиране, ”Елементарни понятия”, ”Познаване на цветове”, ”Назоваване на предмети”, ”История с картинки”, ”Аналогии по сходство”, ”Аналогии по теми”, ”Светът около нас в 68 картинки”, ”Разбиране на устна реч - Token test”. С картинните тестове се провокират умения за разказване и преразказване. Изследва се развитието на свързана реч (съставяне на изречения, умения за използване на съединителни съюзи, речников запас). Използват се и тестове за зрително-моторна координация и изследване формирането на понятия, тест за откриване на грешки – нелогичности - „Сбъркани картинки”, тестове за психомоторно развитие, представени от Весела Банова: наблюдение

на пози и движения при двигателна дейност, рисуване на човешка фигура, къща, дърво, рисуване на графеми, невербални тестове за подражания на движения (теста на Хед -подражания на движения "ръка-око-ухо"). В предучилищна възраст се използва играта като метод за диагностика - конструктивни игри, игри-пъзели, игри за вгнездяване. Тези игри се използват като тест за мускулен тонус и оценяване качеството на жеста, движението. Оценява се развитието на нервно-двигателния контрол на ръката, китката, пръстите и координацията ръка - око. При учениците от начална и средна степен се отчитат четивни и писмени умения.

При организация и провеждане на редовни заседания на РЕПЛР за насочване към специални училища за деца с нарушен слух и нарушено зрение, както и към центрове за специална образователна подкрепа се използва стандартизирана тестова методика за оценка на образователните потребности от членовете на РЕПЛР, попълват се карти за оценка и се изготвят протоколи от заседанията. Родителите се запознават с извършената оценка на образователните потребности на съответния ученик срещу подпис.

В годишния план за дейността са планирани и дейности за работа в онлайн режим в случай на усложняване на епидемичната обстановка в страната. Светът на модерни технологии и различните смарттехнологични посоки осигуряват възможността дейността на РЕПЛР да се реализира и в онлайн среда в ситуация на световна пандемия. Социалната изолация на специалисти, учители, родители и ученици е преодолима с наличните комуникационни канали за общуване в електронен вариант. Наличните в съвременното ни дигитално-медийни компетентности в комбинация с високия професионализъм, добра квалификация и силна мотивация на специалистите от състава на РЕПЛР към РЦПППО – Монтана имат реален потенциал да предложат решения, ориентирани към осъществяване дейността на РЕПЛР съгласно чл. 190 от ЗПУО, обн. ДВ бр. 79 от 13.10.2015г., в сила от 01.08.2016г. в електронна среда. През учебната година за реализиране на дейността бяха използвани всички алтернативни варианти за обучение в електронна среда от разстояние (електронни платформи за обучение, социални мрежи, приложения и др.) в непрекъснато партньорство и взаимодействие между всички заинтересувани страни в процеса на предоставяне на допълнителна подкрепа.

Обобщена информация за изготвени доклади, мотивирани становища, протоколи, карти за оценка от РЕПЛР, чек-листове и др.

Мобилните групи от състава на РЕПЛР са изготвили подробни и мотивирани доклади и становища за насочване на деца и ученици със специални образователни потребности към допълнителна подкрепа за личностно развитие в училища и детски градини след заявено желание на родител. Изготвени и класирани в класъор са **50 доклади**, от тях **70 деца/ ученици са с одобрени оценки** за насочване на деца и ученици със СОП за допълнителна подкрепа в училища и детски градини. Насочени за оказване на **обща подкрепа са 3 ученика: Георги Миленов – II клас, ОУ „Г. С. Раковски“ – с. Бързия; Стоян в Сергеев – II група, ДГ „Звънче“ – гр. Берковица; Версиян Асенов – смесена група, ДГ „Звездица“ – с. Лехчево/.**

Изготвени са **мотивирани становища** относно:

- *Промяна формата на обучение*

➤ По подадено заявление от родител и писмо с изх. №102/18.10.2021г. на директора на ПГСАКН „Проф. арх. Стефан Стефанов“- гр. Монтана, вх. № 207/18.10.2021г. на РЦПППО-Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на ученика **Мартин Милков VIIa клас**, ПГСАКН „Проф. арх. Стефан Стефанов“- гр. Монтана и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална форма чрез обучение от разстояние в електронна среда за повече от 30 дни, поради влошено здравословно състояние.*

➤ По подадено заявление от родител и писмо с изх. № 732/09.09.2021г. на директора на VII СУ „Йордан Радичков“- Монтана, вх. № 1362/10.09.2021г. на РЦПППО-Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на ученичката **Николина Милкова VIII клас**, VII СУ „Йордан Радичков“- гр. Монтана и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална.*

➤ По подадено заявление от родител и писмо с изх. № 733/09.09.2021г. на директора на VII СУ „Йордан Радичков“- гр. Монтана, вх. № 1363/10.09.2021г. на РЦПППО-Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на ученика **Любомир Зарчев XI клас**, VII СУ „Йордан Радичков“- гр. Монтана и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална.*

➤ По подадено заявление от родител и писмо с изх. № 734/09.09.2021г. на директора на VII СУ „Йордан Радичков“- гр. Монтана, вх. № 1364/10.09.2021г. на РЦПППО-Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на ученика **Александър Петров XII клас**, VII СУ „Йордан Радичков“- гр. Монтана и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална.*

➤ По подадено заявление от родител и писмо с изх. № АД-20-61/04.10.2021г. на директора на II СУ „Н. Й. Вапцаров“- гр. Монтана, вх. № 85/04.10.2021г. на РЦПППО-Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на учениците **Кристиан Кирилов XIa клас и Александър Борисов, XIa клас**, СУ „Н. Й. Вапцаров“- гр. Монтана и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална.*

➤ По подадено заявление от родител и писмо с изх. № 15/27.09.2021г. на директора на III ОУ „Д-р Петър Берон“- гр. Монтана, вх. № 62/28.09.2021г. на РЦПППО-Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на учениците **Преслава Пламенова VIIв клас, Стелиан Димитров IIIб клас, Георги Иванов IIв клас**- III ОУ „Д-р Петър Берон“- гр. Монтана и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална.*

➤ По подадено заявление от родител и писмо с изх. № 16/28.09.2021г. на директора на IV ОУ „Иван Вазов“- гр. Монтана, вх. № 69/29.09.2021г. на

РЦПППО-Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на ученика **Виктор Иванов IIIa клас**, IV ОУ „Иван Вазов“- гр. Монтана и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална*.

➤ По подадено заявление от родител и писмо с изх. № 11/23.09.2021г. на директора на ПГ „Д-р Иван Панов“- гр. Берковица, вх. № 50/23.09.2021г. на РЦПППО-Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на ученика **Константин Аварамов VIIa клас**, ПГ „Д-р Иван Панов“- гр. Берковица и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална*.

➤ По подадено заявление от родител и писмо с изх. № 66/20.12.2021г. на директора на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“- с. Габровница, вх. № 525/21.12.2021г. на РЦПППО-Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на ученичката **Росина Тодорова I клас**, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“- с. Габровница и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална*.

➤ По подадено заявление от родител и писмо с изх. № 67/20.12.2021г. на директора на ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“- с. Габровница, вх. № 524/21.12.2021г. на РЦПППО-Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на ученика **Илиян Георгиев VIII клас**, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“- с. Габровница и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална*.

➤ По дадено заявление от родител и писмо с изх. № 5/21.09.2021г. на директора на I ОУ „Н. Й. Вапцаров“ - гр. Берковица, вх. № 45/21.09.2021г. на РЦПППО – Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на ученика **Адриан Иванов I клас**, I ОУ „Н. Й. Вапцаров“ - гр. Берковица и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална*.

➤ По дадено заявление от родител и писмо с изх. № 8/23.09.2021г. на директора на I ОУ „Н. Й. Вапцаров“ - гр. Берковица, вх. № 49/23.09.2021г. на РЦПППО – Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на ученика **Денис Милчов VI клас**, I ОУ „Н. Й. Вапцаров“ - гр. Берковица и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална*.

➤ По дадено заявление от родител и писмо с изх. № 657/08.09.2021г. на директора на V ОУ „Христо Ботев“ - Монтана, вх. № 1303/09.09.2021г. на РЦПППО – Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на ученичката **Санчия Йорданова IIa клас**, V ОУ „Христо Ботев“ - гр. Монтана и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална*.

➤ По дадено заявление от родител и писмо с изх. № 174/13.04.2022г. на директора на I ОУ „Н. Й. Вапцаров“ - гр. Берковица, вх. № 919/13.04.2022г. на РЦПППО – Монтана е извършена специализирана оценка на образователните потребности на ученика **Есмер Симеонов III клас**, I ОУ „Н. Й. Вапцаров“ - гр. Берковица и е изготвено становище относно *промяна формата на обучение от дневна в индивидуална*.

Изготвени са **17 становища** относно: промяна формата на обучение от дневна в индивидуална-**16 на брой**; промяна формата на обучение от дневна в обучение от разстояние в електронна среда – **1 на брой**.

- Преместване на учениците от профил в професия и от професия в профил

➤ На основание писмо с изх. № РД-20-1036/14.09.2021г., Заповед № РД-05-623/14.09.2021г. на Началника на РУО – Монтана, вх. № 1395/14.09.2021г. на РЦПППО-Монтана и във връзка със Заповед № ЗД/Д-М-Л-057/07.09.2021г. на Дирекция „Социално подпомагане“ – гр. Лом ученикът е настанен в Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания „Нов дом – нов шанс“ – гр. Лом. Ученикът **Борислав Алексиев** се е обучавал в **VIII клас** в СУ „Христо Ботев“ – гр. Брусарци по професия „Техник-технолог по качество на храни и напитки“, специалност „Контрол на качеството и безопасност на храни и напитки“, дневна форма на обучение по индивидуален учебен план за придобиване на първа професионално-квалификационна степен по професия „Работник в хранително-вкусовата промишленост“, специалност „Хранително-вкусова промишленост“. Желает да продължи обучението си в IX клас в професионална паралелка за придобиване на професионална квалификация по професия „Техник-озеленител“, специалност „Парково строителство и озеленяване“ по първа професионално-квалификационна степен или част от професия в СУ „Отец Паисий“ – гр. Лом, дневна форма на обучение по индивидуален учебен план.

➤ На основание доклад с изх. № 19/06.10.2021г. на Директора на СУ „Отец Паисий“ – с. Медковец, вх. № 100/06.10.2021г. на РЦПППО – Монтана и във връзка със Заповед № ЗД/ Д-М-089/05.07.2021г. на Дирекция „Социално подпомагане“ – гр. Монтана ученикът е настанен в професионално приемно семейство в с. Долно Церовене, обл. Монтана. Ученикът **Венелин Иванов, IX клас** се е обучавал в VIII клас в ПГ „Д-р Иван Панов“ – гр. Берковица в изнесена паралелка/група на ЦСОП „Христо Ботев“ – гр. Берковица, профил „Чужди езици“, дневна форма на обучение по индивидуален учебен план. Желает да продължи обучението си в IX клас в професионална паралелка за придобиване на професионална квалификация по професия „Техник-озеленител“, специалност „Парково строителство и озеленяване“ по първа професионално-квалификационна степен в СУ „Отец Паисий“ – с. Медковец, дневна форма на обучение по индивидуален учебен план.

➤ На основание постъпило писмо с изх. № 255/20.10.2021г. от Андрей Рангелов - Директор на ПГСС „Марко Марков“ – с. Г. Дамяново, (вх. № 240/21.10.2021г. на РЦПППО – Монтана), във връзка с подадено заявление от **Пепи Спасов**, вх. № 363/29.09.2021г. на ПГСС „Марко Марков“-с. Г. Дамяново с искане за записване в IX клас, професионална паралелка за придобиване на първа професионално-квалификационна степен или част от професия по професия „Техник-растениевъд“, специалност „Трайни насаждение“, дневна форма на обучение по индивидуален учебен план в ПГСС „Марко Марков“ – с. Г. Дамяново, общ. Г. Дамяново.

➤ На основание постъпило писмо с изх. № 255/20.10.2021г. от Андрей Рангелов - Директор на ПГСС „Марко Марков“ – с. Г. Дамяново, (вх.№ 240/21.10.2021г. на РЦПППО – Монтана), във връзка с подадено заявление от **Светослав Спасов**, вх. № 364/29.09.2021г. на ПГСС „Марко Марков“-с. Г. Дамяново с искане за записване в VIII клас, професионална паралелка за придобиване на първа професионално-квалификационна степен или част от професия по професия „*Техник-растениевъд*“, специалност „*Полевъдство*“, дневна форма на обучение по индивидуален учебен план в ПГСС „Марко Марков“ – с. Г. Дамяново, общ. Г. Дамяново.

➤ На основание постъпил Доклад с изх. № 501/10.09.2021г. на Директора на ПГ „Д-р Иван Панов“ – гр. Берковица, (вх. № 1367/10.09.2021г. на РЦПППО – Монтана) и подадено заявление с вх.№731/09.09.2021г. от Иванка Георгиева Христова – родител на **Памела Христова VIII клас**, във връзка с продължаване на обучението на ученичката със специални образователни потребности в професионална паралелка по професия „*Хотелиер*“, специалност „*Организация на хотелиерството*“ за придобиване на първа степен на професионална квалификация по професия „*Портиер-николо*“, специалност „*Хотелиерство*“ в дневна форма на обучение по индивидуален учебен план.

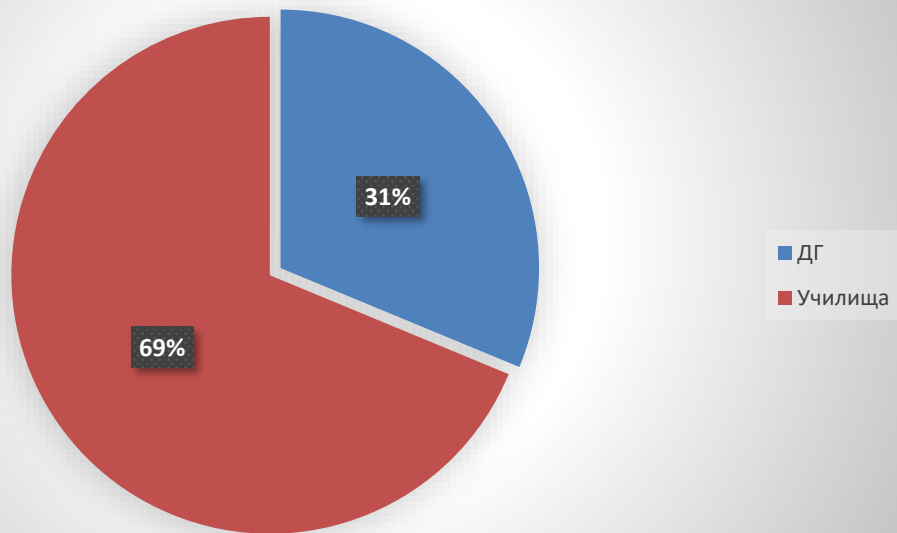
2.1. Извършени дейности за одобряване/неодобряване на оценка по чл. 190, ал. 3, т. 1 от ЗПУО и чл. 135 от Наредбата за приобщаващо образование:

Въз основа на функцията по чл. 190, ал. 3, т. 1 от ЗПУО е извършена **оценка на 62 нови случая**. Изготвени са мотивирани доклади и чек-листове за осъществена комуникация с родители или настойници, директори, заместник-директори и учители. За периода на дистанционно обучение по време на обявеното в страната извънредно положение оценки на образователни потребности се извършват в онлайн режим посредством платформи, приложения и други.

Таблица 2

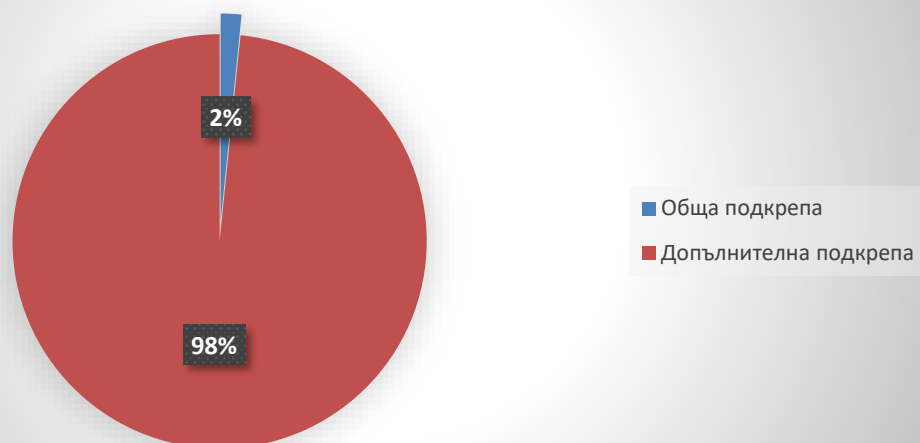
Област	Вид учебно заведение	Брой учебни заведения	Брой деца/ученици	Обща подкрепа	Допълнител на подкрепа
Монтана	ДГ	10	18	0	18
	Училища	22	44	1	43
ОБЩО:		32	62	1	61

Диаграма 2

В диаграма 2 е видно, че относителният дял по отношение извършените дейности за одобрение на оценка по чл. 190, ал. 3, т. 1 от ЗПУО и чл. 135 от Наредбата за приобщаващото образование е съответно 31% за ДГ и 69% за училищата, като в понятието училища са включени всички професионални и профилирани гимназии, основни училища, средни и обединени училища в област Монтана. Процентово преобладава относителният дял на извършените оценки в неспециализираните училища.

Диаграма 3

В диаграма 3 се визира в процентово съотношение вида на препоръчаната подкрепа след одобряване/неодобряване на оценки по чл. 190, ал. 3, т. 1 от ЗПУО и чл. 135 от Наредбата за приобщаващото образование. Преобладаваща част от децата и учениците 98% са насочени по посока реализиране на

дейности по осигуряване на допълнителна подкрепа, а 2% от всички са насочени за реализиране на дейности по обща подкрепа.

Изводи:

По чл.190, ал. 3, т. 1 от ЗПУО е извършена оценка на **62** нови случая.

От диаграми 2 и 3 е видно, че от общия брой извършени оценки 31% са в ДГ, 69% в неспециализираните училища. От тях за обща подкрепа са насочени 2 %, а за допълнителна подкрепа са насочени 98 % от децата.

Данните показват, че по - голям процент от децата /учениците имат необходимост от оказване на допълнителна подкрепа за личностно развитие. За тях е необходимо да се изготвят индивидуални учебни планове и индивидуални учебни програми по един или няколко учебни предмета.

Децата и учениците, насочени към обща подкрепа за личностно развитие е необходимо да бъдат включени в допълнителни часове за индивидуална работа по учебни предмети, консултации, занимания по интереси, летни ваканционни дейности и други.

2.2. Извършена оценка по чл. 190, ал. 3, т. 2 от ЗПУО и чл. 136 от Наредбата за приобщаващото образование:

Въз основа на функцията по чл. 190, ал. 3, т. 2 от ЗПУО (извършване на **оценка на индивидуални образователни потребности** от РЕПЛР в случаите, когато е невъзможно да се **сформира екип по чл. 188**) са извършени оценки от РЕПЛР – **11 на брой**: ДГ „Слънчице” – гр. Вълчедръм – **1**; ОУ „Д-р Петър Берон“ – с. Септемврийци – **2**; ДГ №12 „Здравец” – гр. Монтана – **2**; ДГ „Синчец“ – гр. Брусарци – **1**; ДГ „Малина“ – гр. Берковица – **1**; ДГ „Звънче“ – гр. Берковица – **1**; ДГ №7 „Приказен свят“ – гр. Монтана – **1**; ДГ №4 „Калинка“ – **1**; ДГ „Вълшебен свят“ – с. Владимирово – **1**;

Таблица 3

Област	Вид учебно заведение	Брой учебни заведения	Брой деца/ученици	Обща подкрепа	Допълнител на подкрепа
Монтана	ДГ	8	9	2	7
	Училища	1	2	-	2
ОБЩО:		9	11	2	9

Изводи: По чл.190, ал. 3 , т.2 от ЗПУО е извършена оценка на 11 нови случая. Децата са насочени към дейности за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие.

От Диаграма 4 е видно, че 89% от общия брой извършени оценки по чл. 190, ал.3, т.2 са в детски градини, а 11% са в училища. РЕПЛР е извършил оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа на 9 деца и 2 ученици в област Монтана.

Изводи:

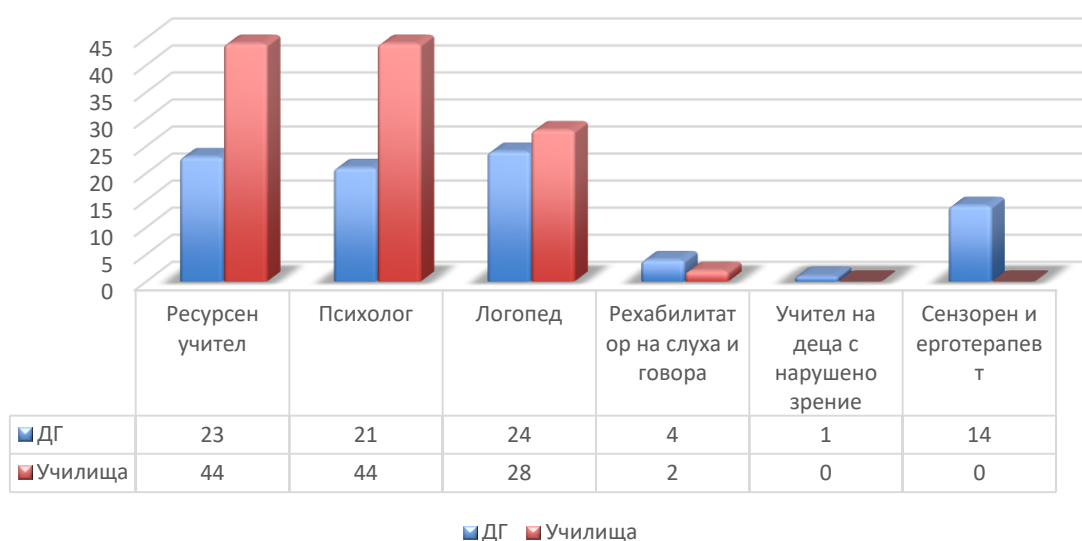
От извършените оценки на нови случаи по чл.190, ал. 3, т. 2 от ЗПУО за обща подкрепа са насочени 18% от децата в детските градини и няма насочени ученици за оказване на обща подкрепа. За допълнителна подкрепа са насочени 64% от децата и 18% от учениците, на които е извършена оценка на образователните потребности в училищата и детски градини. Посочените данни показват, че децата /учениците имат необходимост от оказване на допълнителна подкрепа за личностно развитие.

При направена оценка въз основа на функцията по чл. 190, ал. 3, т. 1 и т. 2 от ЗПУО, РЕПЛР към РЦПППО – Монтана е препоръчал за децата и учениците, получаващи допълнителна подкрепа, работа със следните специалисти:

Таблица 4

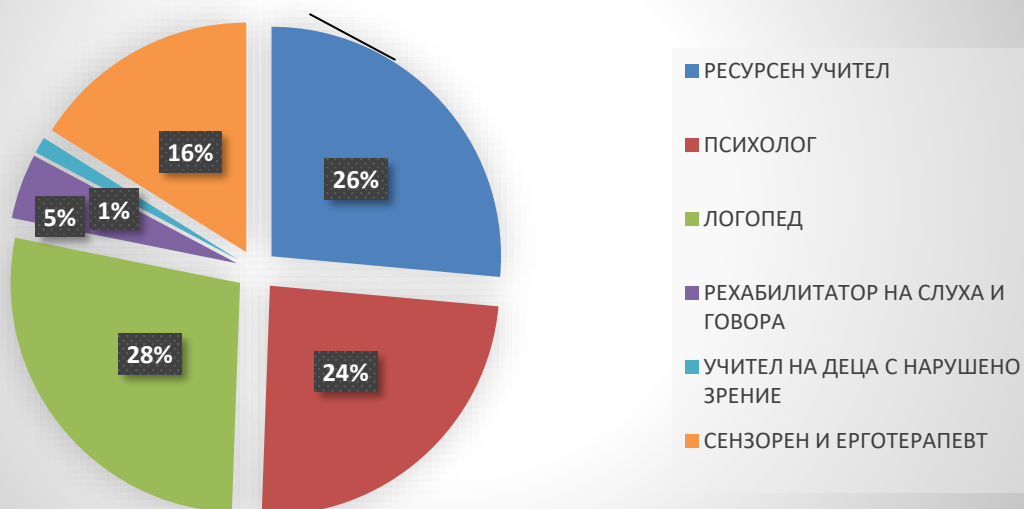
Учебно заведение	Ресурсен учител	Психолог	Логопед	Рехабилитатор на слуха и говора	Учител на деца с нарушено	Сензорен и ерготерапевт
ДГ	23	21	24	4	1	14
Училища	44	44	28	2	0	0

Диаграма 6

В съответствие с таблица 4 на диаграма 6 е онагледена потребността от педагогическите специалисти, които са ангажирани с предоставянето на допълнителна подкрепа за личностно развитие по училища и детски градини в област Монтана. От диаграмата се вижда, че предвид потребностите на децата относително по-голям е дялът на препоръчаните от РЕПЛР специалисти ресурсен учител, психолог и логопед, както в училищата, така и в детските градини. Среден дял заема сензорен и ерготерапевт. По-нисък е дялът на изискваните специалисти рехабилитатор на слуха и говора и учител на деца с нарушено зрение.

ДИАГРАМА 7 ДГ В ОБЛАСТ МОНТАНА

Изводи:

В диаграма 7 е онагледена в процентно отношение необходимостта от специалисти, без чиято дейностна реализация допълнителната подкрепа за личностно развитие не би била пълноценна: ресурсни учители - 26%, психолози – 24%, логопеди – 28%, учител на деца с нарушено зрение – 1%, рехабилитатор на слуха и говора – 5%, сензорен и ерготерапевт – 16%.

Диаграма 8 представя процентно отношение на необходимите специалисти в училищата от област Монтана, без чиято дейностна реализация допълнителната подкрепа не би била пълноценна: ресурсни учители - 37%, психолози – 37%, логопеди – 24%, рехабилитатор на слуха и говора – 2%.

Изводи:

При направена оценка на потребностите на деца и ученици със СОП от областта, съгласно чл. 190, ал. 3, т. 1 и т. 2 от ЗПУО, за реализирането на допълнителна подкрепа в училищата и детските градини преобладаващ е делът на психолозите, ресурсните учители и логопедите. Като цяло необходимостта от специалисти проличава в отразените Диаграма 6, Диаграма 7 и Диаграма 8, от които е видно, че освен основните специалисти: ресурсни учители, психолози и логопеди, е налична необходимост и от рехабилитатор на слуха и говора, учител на деца с нарушено зрение, сензорен и ерготерапевт.

2.3. Извършена оценка по чл. 190, ал. 3, т. 3 от ЗПУО и чл. 137 от Наредбата за приобщаващо образование:

Въз основа на функцията по чл. 190, ал. 3, т. 3 от ЗПУО (**повторна оценка на индивидуални потребности при несъгласие на родител**) –няма подадени заявления за повторна оценка през учебната 2021/2022г.

2.4. Извършена оценка по чл. 190, ал. 3, т. 4 от ЗПУО и чл. 138 от Наредбата за приобщаващо образование:

През учебната 2021/2022г. на територията на област Монтана учениците с умерена и тежка умствена изостаналост и множество увреждания са записани в образователните училища, но се обучават в изнесени групи/паралелки в два центъра за специална образователна подкрепа ЦСОП „Христо Ботев” – Берковица и ЦСОП „Д-р Петър Берон” – Лом, в които се осъществява консултативна, диагностична, корекционно-възпитателна, лечебно-възстановителна, рехабилитационна и профилактична дейности, насочени към коригиране и компенсиране на съответните увреждания и нарушения и стимулиране развитието на учениците. Изготвено е предложение от РЕПЛР за разпределението на учениците с множество увреждания в изнесени паралелки/групи към Център за специална образователна подкрепа „Д-р Петър Берон“- Лом и Център за специална образователна подкрепа „Христо Ботев“- Берковица, както и в социални услуги в общността - ЦНСТДМУ-Монтана и КЗСУ „Св. Мина“- Монтана. На база на направеното предложение Директорът на РЦПППО-Монтана е изготвил предложение до Началника на РУО-Монтана с копие до Кмета на община Монтана:

- За учебната 2021/2022 година в ЦСОП „Д-р Петър Берон“-Лом се оформиха *четири изнесени групи*, при които броят на учениците в IV „г“ група с множество увреждания е 7 ученици, V „д“ група с множество увреждания е 5 ученици и VI „е“ група с множество увреждания е 5 ученици и VII „ж“ група с множество увреждания е 6 ученици.
- За учебната 2021/2022 година в ЦСОП „Христо Ботев“-Берковица се оформиха *четири изнесени групи*, при които I група ученици с умствена изостаналост и множество увреждания е 7 ученици, II група ученици с умствена изостаналост и с множество увреждания е 6 ученици, III група профил „Чужди езици“ VIII-X клас е 5 ученици и IV група профил „Чужди езици“ XII клас – 6 ученици.
- За учебната 2021/2022 година се оформиха *три изнесени групи* в социални услуги в общността - ЦНСТДМУ-Монтана и КЗСУ „Св. Мина“- Монтана, при които броят на учениците в I „а“ група с множество

увреждания е 5 ученици, II „б“ група с множество увреждания е 6 ученици и III „в“ група с множество увреждания е 6 ученици.

Изводи:

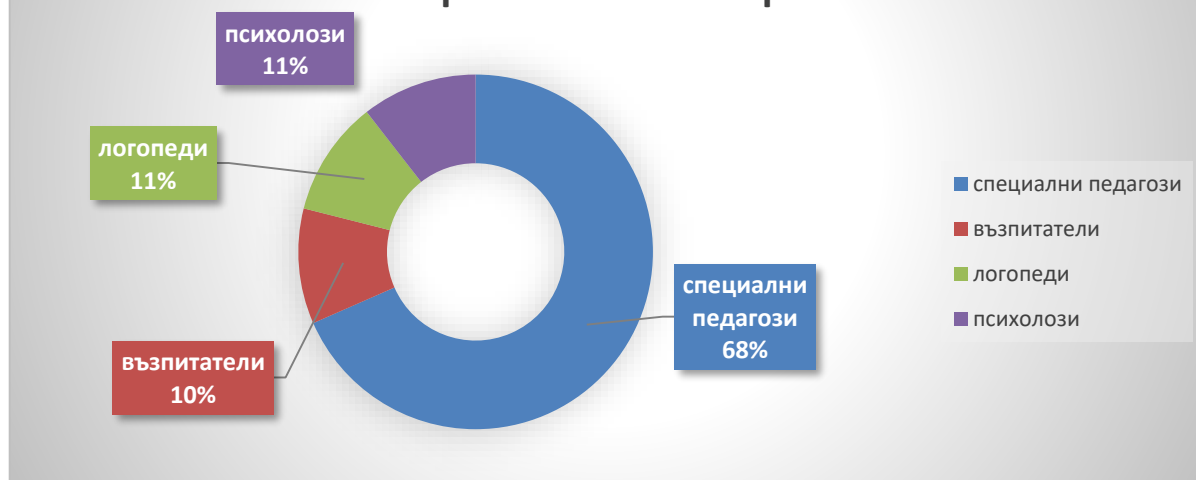
От Диаграма 9 е видно процентово отношение в разпределението на учениците с множество увреждания в изнесени паралелки/групи към Център за специална образователна подкрепа „Д-р Петър Берон“ – Лом – 62% и Център за специална образователна подкрепа „Христо Ботев“ - Берковица – 38%.

Част от децата, получаващи подкрепа от ЦСОП, са настанени за отглеждане в социални услуги в общността, както следва: ЦНСТДМУ – Монтана – 15 ученици, КЗСУ „Св. Мина“ - Монтана – 2 ученици, ЦНСТДМУ „Мечта“ – гр. Лом – 2 ученици, ЦНСТДМБУ – с. Гаврил Геново – 2 ученици.

Педагогическите специалисти, които оказват допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности в ЦСОП през учебната година са:

- 13 – специални педагози;
- 2 – логопеди;
- 2 – психолози;
- 1 – старши възпитател;
- 1 – възпитател.

ДИАГРАМА 10 БРОЙ СПЕЦИАЛИСТИ В ЦСОП ЛОМ И ЦСОП БЕРКОВИЦА

От диаграма 10 е видно тяхното процентно съотношение, където за специалните педагози е 68%, за психолозите е 11%, за логопедите – 11% и възпитателите 10%.

Изводи:

В центровете за специална образователна подкрепа се осигуряват адекватни на спецификата на здравословното състояние на децата грижи, съобразени с индивидуалните им потребности и възможности, осигурява се подкрепа за развиване на полезни умения за справяне с дейности от ежедневието, ориентиране и мобилност, зрително подпомагане, рефлексотерапия, музикотерапия, тактилно творчество, арт-терапия и други педагогически форми и методи на корекционно въздействие. В процентово съотношение преобладава числеността на специалните педагози – 68%. По равен дял са специалистите логопеди – 11% и психолози 11%. Специалните педагози са по-големия относителен дял от ангажираните в сферата осигуряване на допълнителната подкрепа за личностно развитие при работа с деца и ученици с множество увреждания и тежки дефицити в познавателната сфера.

В края на учебната 2021/2022г. е проследен напредъка в развитието на учениците, обучаващи се в изнесени групи/паралелки на ЦСОП „Христо Ботев” - гр. Берковица и ЦСОП „Д-р Петър Берон” - гр. Лом, като са представени доклади за напредъка в развитието на учениците и доклад - оценка на всеки ученик за постигнатите резултати от обучението по индивидуалната учебна програма по учебни предмети от индивидуалния учебен план и индивидуалните учебни програми за терапия и рехабилитация.

Въз основа на функцията по чл. 190, ал. 3, т. 4 от ЗПУО за насочване към специални училища за деца с нарушен слух и нарушено зрение, както и към центрове за специална образователна подкрепа:

- През учебната 2021/2022г. няма подадени заявления за оценка и насочване към специални училища за деца с нарушен слух и нарушено зрение.

➤ През учебната 2021/2022г. РЕПЛР насочи към центрове за специална образователна подкрепа **19 ученика**, както следва:

Изготвени са мотивирани становища от РЕПЛР по подадени заявления от родители през учебната 2021/2022г. за насочване за обучение в изнесени паралелки/групи към ЦСОП „Христо Ботев“- Берковица – **10 ученика** / Тими Иванов, VIII клас, ПГ „Димитър Маринов“- гр. Вълчедръм; Слави Еленов, VIII клас, ПМППГ „Св. Климент Охридски“- гр. Монтана; Никола Славейков, VIII клас, ПМППГ „Св. Климент Охридски“- гр. Монтана; Емил Петров, VIII клас, ПГ „Д-р Иван Панов“- гр. Берковица; Яни Атанасов, IV клас, НУ „Георги Бенковски“ – гр. Монтана; Захари Захариев, I клас, СУ „Иван Вазов“ – гр. Вършец; Васил Василев, XI клас, СУ „Отец Паисий“ – гр. Монтана; Преслава Пламенова, VIII клас, ПМППГ „Св. Климент Охридски“ – гр. Монтана; Марин Маринов, X клас, СУ „Христо Ботев“ – гр. Брусарци; Габриела Хирофилова, I клас, I ОУ „Н. Й. Вапцаров“ – гр. Берковица/.

➤ Изготвени са мотивирани становища от РЕПЛР по подадени заявления от родители през учебната 2021/2022г. за насочване за обучение в изнесени паралелки/групи към ЦСОП „Д-р Петър Берон“- гр. Лом – **9 ученика** / Тихомир Аспарухов, IV група, ДГ „Слънчице““- гр. Вълчедръм; Ани Борисова, II клас, ОУ „Кирил и Методий“- с. Замфир; Вероника Ерменкова, III клас, СУ „Христо Ботев“- гр. Брусарци; Андрея Илиева, V клас, СУ „Христо Ботев“- гр. Брусарци; Преслава Найденова, IV клас, I ОУ „Васил Левски“- гр. Вълчедръм; Василен Кирилов, I клас, ОУ „Христо Ботев“ – с. Расово; Стиван Славчов, I клас, ОУ „Христо Ботев“ – гр. Лом; Станимир Станев, VIII клас, ПГ „Найден Геров“ – гр. Лом; Петър Павлов, I клас, IV ОУ „Христо Ботев“ – гр. Лом/.

При организация и провеждане на редовни заседания на РЕПЛР за насочване към специални училища за деца с нарушен слух и нарушено зрение, както и към центрове за специална образователна подкрепа се използва стандартизирана тестова методика за оценка на образователните потребности от членовете на РЕПЛР, попълват се карти за оценка и се изготвят протоколи от заседанията. Родителите се запознават с извършената оценка на образователните потребности на съответния ученик срещу подпис.

В центровете за специална образователна подкрепа се осигуряват адекватни на спецификата на здравословното състояние на децата грижи, съобразени с индивидуалните им потребности и възможности, осигурява се подкрепа за развиване на полезни умения за справяне с дейности от ежедневието, ориентиране и мобилност, зрительно подпомагане,

рефлексотерапия, музикотерапия, тактилно творчество, арт-терапия и други педагогически форми и методи на корекционно въздействие.

3. Методическа подкрепа

3.1. Предоставена методическа подкрепа по чл.190, ал. 3, т. 6 от ЗПУО и чл.144 от Наредбата за приобщаващо образование.

През учебната 2021/2022г. РЕПЛР организира и проведе обучения, информационни срещи и семинари тематично съобразени с конкретните потребности, появили се в процеса на реализиране на приобщаващо образование на територията на областта, в които се включиха педагогически специалисти от: **18 детски градини и 26 училища**, от тях - 12 - основни училища; 7 - средни училища; 7 – профилирани гимназии и професионални гимназии и 2 ЦСОП.

През учебната 2021/2022г. РЕПЛР организира и проведе мероприятия за осигуряване на методическа подкрепа на педагогически специалисти – директори, координатори, председатели и членове на ЕПЛР от детски градини, общообразователни училища и центрове за специална образователна подкрепа, тематично съобразени с конкретните потребности, появили се в процеса на реализиране на приобщаващо образование на територията на областта, както и обучения с присъждане на квалификационни кредити.

Общ брой обучени педагогически специалисти от РЕПЛР – 196

- Планирани и проведени **уебинари и информационни семинари:**

Във връзка с предоставянето на методическа подкрепа на Екипите за подкрепа за личностно развитие в училища, детски градини, ЦПЛР и ЦСОП през учебната **2021/2022** година Регионалният екип за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности - област Монтана проведе поредица от информационни семинари и уебинари, както следва:

- **Информационен семинар** на тема *„Същност и стратегии за овладяване на синдрома ХАДВ в училище“*, проведен на 10.05.2022г. в електронна среда, посредством платформа Microsoft Teams – 13 на брой участници;
- **Уебинар** по повод международната седмица на глухите хора на тема *„Глухота и възможности за ефективно приобщаване на децата с увреден слух“*, проведен в електронна среда, посредством платформа Microsoft Teams - 13 на брой участници;
- **Областна обучително – информативна среща** на тема *„Допълваща и алтернативна комуникация в детската градина и в училище“* – проведена

на 17.06.2022г. в електронна среда, посредством платформа Microsoft Teams - 20 на брой участници.

Общ брой получили методическа подкрепа педагогически специалисти за учебната 2021/2022г. – 46.

- **Обучения**

Във връзка с провеждане на обучения с присъждане на квалификационни кредити, съгласно Наредба № 15 за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти, обн. ДВ, бр.61/02.08.2019г., от РЕПЛР през учебната 2021/2022 г. са проведени **3 обучения в електронна среда** посредством платформа Microsoft Teams, както следва:

- 16-17.11.2021г. **обучение** на тема „Административна ангажираност при осигуряване на подкрепа за личностно развитие”- **38** на брой обучени педагогически специалисти;
- 11-12.01.2022г. **обучение** на тема „Ефективни подходи за партньорство, взаимодействие и комуникация с родители на деца и ученици със СОП ”- **75** на брой обучени педагогически специалисти;
- 22-23.02.2022г. **обучение** на тема „Адаптации за ефективно приобщаване на деца и ученици със СОП”- **70** на брой обучени педагогически специалисти.
- 22-23.03.2022г. Регионална конференция на тема „Приобщаващо образование – различни възможности, равни шансове за успех“ – **133** на брой участници.

Общ брой обучени педагогически специалисти, участвали в обучения за учебната 2021/2022г. с присъдени квалификационни кредити – 183.

- **Иновативни интерактивни тренинги**

➤ „Задачите на петела Герчо“ - **открита интерактивна педагогическа ситуация** по математика, реализирана чрез иновативен метод на съвместно преподаване на старши учител Марияна Станева и старши ресурсен учител Виолета Цветанова – април 2022г.

➤ Великденска работилница - инициатива на Клуб „Специални родители“, включващо декоративно-приложни дейности от годишния план на групата за взаимопомощ към РЦПППО – Монтана; планирана дейност от проектно-базирано обучение за деца със специални образователни потребности „Великденска математика“ – април 2022г.

- **Супервизии**

Специалистите от състава на РЕПЛР към РЦПППО – Монтана провеждат супервизии на екипи за подкрепа за личностно развитие в образователни институции в областта с цел оказване на подкрепа на учителите и техните усилия да са полезни и ефективни в процеса на приобщаване на деца и ученици. Форматът цели да открие желание за професионално развитие, което е предпоставка за сътрудничество и партньорство за ефективна комуникация и подходяща подкрепа на децата и учениците със СОП.

През учебната 2022/2023 година предстои реализиране на супервизия по подадени заявки на педагогически специалисти от III ОУ „Д-р Петър Берон“ – гр. Монтана на тема: *„Ефективност и функционална активност през призмата поведението на детето“*.

4. Консултативна дейност

Специалисти от състава на РЕПЛР към РЦПППО – Монтана реализираха своята консултативна дейност чрез индивидуални или групови консултации, работни консултативни срещи и др. Периодично провеждаха родителски консултирания с цел повишаване информираността на родителя относно същността на процеса на осигуряване на допълнителна подкрепа, съгласно условията, вписани в ЗПУО и Наредба за приобщаващото образование. В хода на консултирането семействата имаха възможността да споделят проблеми в отглеждането на децата си и други, свързани с ежедневните грижи, които полягат за тях. Получаваха съвети, препоръки и насоки от специалистите как да се справят с различни проблемни ситуации, моментни емоционални състояния на децата и как да бъде ограничена зависимостта им от чужда помощ с цел постигане на максимална възможна автономност за социално функциониране.

Консултации получиха и педагогически специалисти от образователни институции в областта относно спецификата в предоставянето на обща и допълнителна подкрепа с цел повишаване ефективността на процеса на приобщаване на деца и ученици със специални образователни потребности.

➤ Работни консултативни срещи - 1

➤ На 14.12.2021г. в ДГ „Звънче“ – гр. Берковица се проведе работна консултативна среща на тема: *„Видове подкрепа за личностно развитие“*.

➤ Родителско консултиране –5

Специалисти от състава на РЕПЛР към РЦПППО – Монтана периодично провеждаха родителски консултирания с цел повишаване информираността на родителя относно същността на процеса на осигуряване на допълнителна подкрепа, съгласно условията, вписани в ЗПУО и Наредба за приобщаващо образование. В хода на консултирането семействата имаха възможността да споделят проблеми в отглеждането на децата си и други, свързани с тяхното ежедневие. Получаваха съвети и препоръки от специалистите как да се справят

с различни моментни емоционални състояния на децата и как максимално да разгърнат наличния им потенциал.

През учебната 2021/2022 година са проведени **5 родителски консултирания** със семействата на деца и ученици от: *III ОУ „Д-р Петър Берон“ – гр. Монтана, ДГ № 4 „Калинка“ – гр. Монтана, ДГ № 7 „Приказен свят“ – гр. Монтана, ДГ № 6 „Слънце“ – гр. Монтана, VI СУ „Отец Паусий“ – гр. Монтана.* Родителските консултирания са проведени присъствено в сградата на РЦПППО – Монтана.

Родителското консултиране, терапевтичната дейност и информационната осведоменост на родителите се предоставят при необходимост и като част от дейността на групата за взаимопомощ Клуб „Специални родители” – Лом със специалисти от състава на РЕПЛР.

➤ **Консултации с учители и родители по време на посещение на двете мобилни групи от състава на РЕПЛР из учебни заведения в областта по повод одобряване/неодобряване на предоставянето на допълнителна подкрепа за личностно развитие.**

Проведени са **50 консултации с учители и родители** по време на посещение на двете мобилни групи от състава на РЕПЛР из учебни заведения в областта по повод одобряване/неодобряване на предоставянето на допълнителна подкрепа за личностно развитие. Оформени са чек листове след проведено събеседване с родители с цел повишаване информираността на семействата относно същността на обща и допълнителна подкрепа, както и наличието на местни ресурси от общността, от чиито услуги може да се възползва детето.

4.1. Извършени консултации въз основа на функцията по чл. 190, ал. 3, т. 7 от ЗПУО относно професионално ориентиране и консултиране на учениците за възможностите за продължаване на образованието или придобиване на професионална квалификация на учениците със СОП след завършен VII и X клас

- Брой консултации на родители на ученици след завършен VII клас

Проведени са **44 онлайн и телефонни консултирания** с родители на ученици, завършили VII клас относно информиране за възможностите за продължаване на образованието съгласно държавен план-прием за учебната 2022/2023 година.

Регионалният екип за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности проведе *индивидуални консултации* с учениците със специални образователни потребности и техните родители, класните ръководители и ресурсните учители като ги запозна с държавния план-прием в област Монтана за учебната 2022/2023 г., за профилите и специалностите от професии, в които учениците могат да продължат обучението си за придобиване на професионална квалификация след завършен VII клас. В условията на епидемична обстановка, свързана с

разпространението на COVID-19, Регионалният екип за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности извърши консултативната си дейност присъствено или чрез използване на възможностите на средствата за електронна комуникация – платформа MICROSOFT TEAMS, Facebook Messenger, Viber, Skype, email.

- Брой консултации на родители на ученици след завършен X клас

Проведена е онлайн консултация с родителите и ученик, завършващ X клас относно информиране за възможностите за продължаване на образованието.

4.2. Извършени консултации на:

- Брой педагогически специалисти
- Брой родители
- Брой ученици

През учебната **2021/2022г.** са проведени следните консултации с ученици, родители, учители и възпитатели:

Таблица 5

Проведени консултации	ресурсни учители	логопеди	психолози	рехабилитатор на слуха и говора	старши учител на деца с нарушено зрение	Общ брой консултации
Учители/възпитатели	270	14	75	16	11	416
Родители	317	39	73	16	12	457
Ученици	253	0	ежедневни	2	10	265

Консултиране на родители относно:

- консултиране на родителите на деца със СОП относно възможностите, които предоставя допълнителната подкрепа;
- спецификата на психо-физиологичните особености на децата им;
- конкретни форми и начини за самоподготовка на детето/ученика, за да се развият полезни умения за самостоятелен и независим живот;
- напредък в развитието на децата им – успехи и трудности при работа; възникнали проблеми, свързани с преодоляване на тревожността и агресията; възможностите за професионална реализация; участието им в различни форми на обучение – семинари, лекции; консултации, относно различни форми на терапия и рехабилитация;
- консултиране на родителите на други деца и ученици в групата и класа, относно специфичните особености на децата със СОП, свързани с вида нарушение и необходимостта от емпатия и толерантност;
- консултиране на родители на деца, нуждаещи се от допълнителна подкрепа; - консултиране на родителите на деца с множество увреждания относно необходимите документи за явяването им пред РЕПЛР към РЦПППО – област

Монтана и насочването им към изнесени паралелки/групи в ЦСОП и училища за деца и ученици със зрителни и слухови нарушения.

Консултиране на специалисти относно:

- индивидуалните психо-физически особености на всяко дете;
- препоръчителни форми и методи на работа с него;
- подобряване на подкрепящата среда в учебното заведение;
- изготвяне и водене на задължителната документация;
- адаптиране и изготвяне на тестове за входни и междинни нива по общообразователните предмети;
- НВО и ДЗИ.

Консултиране на ученици относно:

- трудности в усвояването на учебния материал;
- проблеми, свързани с техните когнитивни процеси; взаимоотношенията им с връстници, учители и родители;
- консултиране на зрително затруднени ученици за участие в НВО и ДЗИ;
- консултиране по инцидентно възникнали проблеми и конфликтни ситуации между деца в норма и деца със СОП.

Консултиране на новоназначени ресурсни учители относно:

- работа с деца и ученици със сензорни нарушения;
- лингвистично и комуникативно развитие на децата и учениците със СОП;
- новопостъпили на работа в РЦПППО – Монтана учители, които се наставяват от старши и главни учители относно функции, дейности, задължения и водене на необходимата документация;
- консултиране и оказване на методическа подкрепа на ресурсни учители назначени в общообразователните училища.

5. Насочвания на ученици по чл.145, ал.6 от ЗПУО

- Брой насочени ученици

Общият брой на учениците със СОП, които ще продължат обучението си в VIII кл. е **44**.

- Брой и вид на училищата, профил/професия и специалност

План-приемът след завършен VII клас за учениците със специални образователни потребности в област Монтана се реализира в **7 Средни училища /СУ „ Отец Паисий“-гр. Лом, СУ „ Отец Паисий“-с. Медковец, СУ „ Хр. Ботев“-гр. Брусарци, II СУ „ Н. Й. Вапцаров“- гр. Монтана, VI СУ „ Отец Паисий“- гр. Монтана, VII СУ „ Йордан Радичков“- гр. Монтана, СУ „ Иван Вазов“-гр. Вършец /, 8 Професионални гимназии / ПГХЗ „ Д. И. Менделеев“-гр. Лом, ПГПТ – гр. Лом, ФСПГ „ Васил Левски“ – гр. Монтана, ПГСАКН „ Проф. арх. Стефан Стефанов“ – гр. Монтана, ПГЛП – гр. Монтана, ПГСС „ Марко Марков“ – с. Г. Дамяново , ПГ „ Димитър Маринов“ – гр. Вълчедръм, ПГТ „ Владимир Минчев“- с. Владимирово/ и 3 Профилирани гимназии / ПГ „ Д-р Иван Панов“- гр. Берковица, ПМПГ „ Св. Климент Охридски“ – гр.**

Монтана, ПГ „ Найдено Геро“ - Лом/. Общият брой на учениците със СОП, които ще продължат обучението си в VIII кл. е **44**.

В изпълнение на чл. 140, ал. 1 и чл. 142, ал. 1-3 от Наредба за приобщаващото образование, обн. ДВ, бр.86/27.10.2017г., изм. и доп. ДВ, бр. 105/18.12.2018г., изм. и доп. ДВ, бр. 48 /26.05.2020 г., Регионалният екип за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със специални образователни потребности изготви **46 становища** за насочване на съответния ученик в подходящ профил или специалност от професия, съобразен с държавния план-прием в област Монтана за учебната 2022/2023г., утвърден със Заповед №РД-05-200/19.04.2022г. на Началника на РУО-Монтана. Членовете на РЕПЛР са направили преценка на индивидуалните потребности и възможности на всеки ученик, на личните интереси и мотивацията им за продължаване на обучението в профили или специалности от професии. Направени са препоръки за изготвянето на индивидуалния учебен план, за адаптирането на учебната среда и за подходящата форма на обучение на конкретния ученик. Становищата са съобразени с индивидуалните потребности и здравословното състояние на учениците. Взето е под внимание в определени случаи и мнението на родителя/настойника на ученика за насочване в най-близкото учебно заведение.

През учебната 2022/2023 г. няма да продължи обучението си **1 ученик** със СОП *Шехерезада Методиева VII клас, СУ „ Отец Паисий”, гр. Лом*, по следните причини:

- Заминала за чужбина през м. Февруари 2022г. с родителите си и към настоящия момент пребивава там - Удостоверение №52/25.02.2022г. Ако ученичката се завърне от чужбина със семейството си на един по-късен етап ще бъде насочена за продължаване на обучението си – **1 ученик**.

Отпадащите **1 ученик** *Илиян Георгиев VII клас, ОУ „ Св. Св. Кирил и Методий”, с. Габровница* не е подлежащ на задължително обучение до 16 годишна възраст. Същият няма да продължи образованието си в по-горен етап по желание на майката, тъй като ученикът е навършил 16 годишна възраст и предвид здравословното му състояние - **писмо с изх. №157/27.04.2022г. на Директора на ОУ „ Св. Св. Кирил и Методий”, с. Габровница и заявление с вх. №233/27.04.2022г. от родителя.**

Един ученик *Борислав Кирилов VII клас, I ОУ Васил Левски“, гр. Вълчедръм* е преместен в друго училище в гр. Бяла Слатина, поради смяна на постоянното си местоживееене – **Удостоверение за преместване изх. № ОВД-20-79/16.02.2022г. и писмо с изх. №АСД-08-125/29.04.2022г. на Директора на I ОУ „ Васил Левски”, гр. Вълчедръм.**

Четири ученици *Радослав Радомиров VII „а“ клас, Теодор Бакалеев VII „а“ клас, V ОУ „ Христо Ботев”, гр. Монтана и Александра Георгиева VII клас, Стилян Георгиев VII клас, ОУ „ Г. С. Раковски“, с. Бързия* са преминали по общообразователен учебен план през учебната 2021/2022г. по преценка на Екипа за подкрепа за личностно развитие и училището. Същите ще се явят на НВО по български език и математика и са постигнали ДОС за учебно съдържание по учебните предмети в VII клас и ще завършат със Свидетелство за завършено основно образование - **Писмо с изх.№331/27.04.2022г. на**

Директора на V ОУ „ Христо Ботев”, гр. Монтана и Писмо с изх. №36/05.05.2022г. на Директора на ОУ „ Г. С. Раковски”, с. Бързия.

На основание чл. 192, ал.2 и ал.3 от ЗПУО, обн. ДВ, бр.79 от 13.10.2015г. в една паралелка в училище могат да се обучават до 3 ученици със специални образователни потребности. В тази връзка Ви уведомявам следното:

В VI СУ „Отец Паисий” – гр. Монтана за учебната 2022/2023 година, паралелка с наименование на *професия „Сътрудник в малък и среден бизнес” със специалност от професия „Малък и среден бизнес”* за придобиване на първа степен на професионална квалификация по *професия „Снабдител” със специалност от професия „Снабдител”* се налага да се обучават 5 ученици със СОП. Двама от учениците с множество увреждания по изключение, въпреки тежкото здравословно състояние, но вземайки предвид достъпната архитектурна среда в учебното заведение, както и наличното оборудване в специален кабинет за деца с по - тежки увреждания и дефицити; изградената до момента адаптация на учениците към работещите с тях педагогически специалисти са насочени за продължаване на обучението си в **VIII клас** в VI СУ „ Отец Паисий” , гр. Монтана *професия: „Сътрудник в малък и среден бизнес”, специалност от професия: „Малък и среден бизнес” по част от професия в индивидуална форма на обучение по индивидуален учебен план.*

В ПГХЗ „Дм. Ив. Менделеев” – гр. Лом, паралелка с наименование на *професия „Ресторантьор” със специалност от професия „Производство и обслужване в заведенията за хранене и развлечения”* за придобиване на първа степен на професионална квалификация по *професия „Работник в заведенията за хранене и развлечения” със специалност от професия „Работник в производството на кулинарни изделия в заведенията за хранене и развлечения”* се налага да се обучават 4 ученици със СОП.

Мотиви: Заявено желание на родителите учениците да се обучават по *професия „Ресторантьор” със специалност от професия „Производство и обслужване в заведенията за хранене и развлечения”,* както и изградени практически умения на учениците да изработват кулинарни изделия с желание и интерес.

В СУ „Иван Вазов” - гр. Вършец паралелка с наименование на *професия „Хлебар - сладкар“, специалност от професия: „Производство на хляб и хлебни изделия“* за придобиване на първа степен на професионална квалификация по *професия „Работник в хранително-вкусовата промишленост”, специалност „Хранително–вкусова промишленост”* се налага да се обучават 3 ученици със СОП и 1 ученик в *професия: „Техник озеленител“, специалност от професия: „Парково строителство и озеленяване“* за придобиване на първа степен на професионална квалификация по *професия „Работник в озеленяването”, специалност „Озеленяване и цветарство”.*

Мотиви: Заявено желание на родителите учениците да се обучават по професиите, които предлага учебното заведение, допълнителен брой часове за професионална подготовка, добре изградени практически умения на учениците за работа, овладяване на полезни навици, умения и компетентности, които за в

бъдеще да осигурят по-голяма автономност и ще повишат шансовете за реализация на пазара на труда, както и обстоятелството, че това е единственото учебно заведение на територията на община Вършец, което предлага тези професии.

В VII СУ „Йордан Радичков” – гр. Монтана за учебната 2022/2023г., паралелка с *профил* „Физическо възпитание и спорт” по изключение и при изразено категорично решение на майката дъщеря ѝ да продължи обучението си единствено и само в това училище, РЕПЛР насочва ученичката **Румина Йорданова, VII клас в VII СУ „Йордан Радичков” – гр. Монтана, профил „Физическо възпитание и спорт” в индивидуална форма на обучение по индивидуален учебен план.**

Мотиви: Майката е пояснила, че до този момент Румина е посещавала и Дневен център за деца и младежи с умствени увреждания- гр. Монтана, който се намира в близост до VII СУ „Йордан Радичков” – гр. Монтана. Споделила е, че през останалото свободно време Румина ще има възможност да продължи посещенията си в Дневния център. Поради ангажираност на майката, която работи в друго населено място и трудности в отглеждането на дъщеря ѝ, майката е помолила за съдействие сестра си, която работи в същото учебно заведение за придружаване на Румина до училище.

РЕПЛР отправи предложение към семейството, Румина да се обучава в ПМПГ „Св. Климент Охридски“ – гр. Монтана, *профил „Природни науки” с подкрепата на ЦСОП „Христо Ботев“ – гр. Берковица* в индивидуална форма на обучение по индивидуален учебен план.

Отправеното предложение от РЕПЛР е експертно подбрано, съобразено със спецификата на здравословното състояние на Румина. Така направеното предложение не съответства с желанието на майката, но е породено от висока степен на загриженост относно здравословното състояние на ученичката, изискващо прецизно премерени дози на физическа натовареност.

Майката категорично изразява своето мнение, че не желае дъщеря ѝ да се обучава в ПМПГ „Св. Климент Охридски“ – гр. Монтана, *профил „Природни науки” с подкрепата на ЦСОП „Христо Ботев“ – гр. Берковица* в индивидуална форма на обучение по индивидуален учебен план. Ивайла Иванова поема изцяло отговорността като родител и поема всички рискове за здравето на детето си с искането Румина да продължи обучението си в VII СУ „Йордан Радичков” – гр. Монтана по профил „ФВС“ в индивидуална форма на обучение.

Предвид личната мотивация на ученичката, мнението на родителя и съгласно чл. 12, ал. 1 и ал. 2 от ЗПУО, според които всеки гражданин упражнява правото си на образование, съобразно своите предпочитания и възможности в училище по негов избор, а изборът за малолетните се извършва вместо тях и от тяхно име от техните родители, за непълнолетните – от учениците със съгласието на техните родители, РЕПЛР насочва **Румина Йорданова, завършваща VII клас в III ОУ „Д-р Петър Берон” – гр. Монтана да продължи обучението си в VIII клас през учебната 2023/2022г. в VII СУ „Йордан Радичков” – гр. Монтана, профил „Физическо възпитание и спорт” в индивидуална форма на обучение по индивидуален**

учебен план след писмено декларирано поемане на отговорността от семейството за направения избор.

Настоящото становище е в следствие на категоричното желание на г-жа Ивайла Иванова дъщеря ѝ да продължи обучението си в *профил „Физическо възпитание и спорт“*. Аргументирано е и със съответната медицинска документация. В нея е описано, че няма противопоказания Румина да се обучава в профил „ФВС“. Становището се базира и на декларираното от майката съгласие, в заявление с придружаваща го нотариално заверена декларация с Вх. № 1059/ 20.05.2022г. на РЦПППО - Монтана, където описва, че е наясно и поема пълната отговорност за наличните рискове за здравето на Румина, които произтичат от особеностите на избрания от тях профил.

Относно адаптиране на учебната среда и изготвяне на **рехабилитационно-терапевтична програма по Лечебна физкултура** правилно да е дозирана физическата активност след консултиране със специалист кинезитерапевт и лекар физиотерапевт. Същата да е съобразена със спецификата на физическото, психическото и личностното развитие на Румина Славчева Йорданова. С оглед осигуряване на специализирана подкрепяща среда да се създаде *Звено за рехабилитация и дейности по ЛФК за ученици с по-тежки увреждания*. Същото да бъде структурирано, оборудвано и адаптирано за работа според потребностите и възможностите на учениците. Материалната база за работа да отговаря на нормативните разпоредби за осигуреност на безопасни условия на обучение. Целта е създаване на положителна и приобщаваща атмосфера за работа, богата и иновативна творческа среда, в която децата и учениците да се чувстват значими и удовлетворени, пълноценни и уверени в развитието и способностите си, полезни в своето развитие и в процеса на обучение в една съвременна и иновативна образователна среда.

Включване на специалисти психолог и логопед в екипа за подкрепа за личностно развитие на Румина Славчева, предвид дефицитите в когнитивното и езиково-говорното развитие на ученичката, осигуряване на допълнителна подкрепа и приобщаваща среда, съобразена с индивидуалните потребности на ученичката. РЕПЛР е направил препоръки, отразени в **Становище №11/30.05.2022г.** по посока трансформация на образователната среда и организиране на всички нейни елементи, обединяване на ресурсите и изграждане на позитивен климат на приемане на различието.

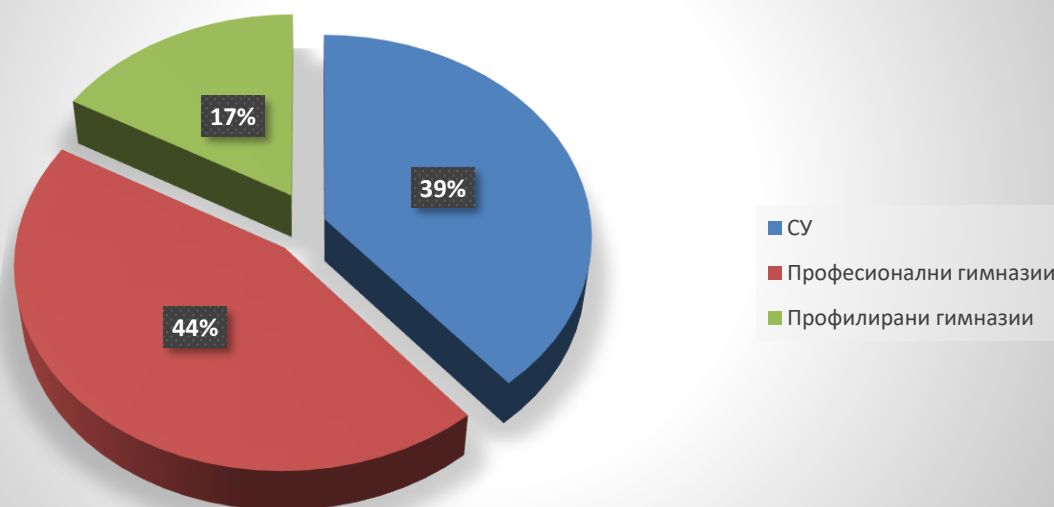
Общият брой на учениците със СОП, които ще продължат обучението си в VIII кл. след насочване от РЕПЛР е **44**.

Реализация на план-прием за учебната **2022/2023г.** в учебни заведения в област Монтана на ученици със СОП след завършен VII клас.

Таблица 6

Вид учебно заведение	Средни училища	Професионални гимназии	Профилирани гимназии
Брой учебни заведения	7	8	3

ДИАГРАМА 11
РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПЛАН-ПРИЕМ 2022/2023

Изводи:

От показаната диаграма е видно, че реализацията на план-приема на ученици, завършващи с удостоверение за завършен VII клас, се реализира в най-голям процент в професионални гимназии – 44% и в средни училища – 39%. Относително по-малък е дялът на учениците, които са насочени да продължат обучението си в профилираните гимназии – 17%. На областно ниво се наблюдава тенденция към разширяване на възможностите за насочване на ученици със СОП към овладяване на професионално обучение по първа СПК или по част от професия. Голям е относителният дял на професионалните гимназии, които предлагат възможности за обучение на ученици със СОП, осигурявайки им по-добра възможност за реализация на пазара на труда.

- Професионално ориентиране и консултиране на учениците след завършен X клас

РЕПЛР е насочил ученика със специални образователни потребности **Ивелин Киров** получил удостоверение за завършен X клас в СУ „Христо Ботев“ – с. Д. Цибър във връзка с продължаване на обучението му в XI клас в специалност „Производство на сладкарски изделия“, професия „Хлебар – сладкар“ в дневна форма на обучение по индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми до усвояване на необходимия минимум за придобиване на първа степен на професионална квалификация по специалност „Хранително – вкусова промишленост“, професия „Работник в хранително – вкусовата промишленост“ в СУ „Христо Ботев“ – с. Д. Цибър.

6. Отлагане на деца със СОП от обучение в I клас по чл.190, ал. 3, т. 9 от ЗПУО и чл.139 от Наредбата за приобщаващото образование – проведени 1 заседание на РЕПЛР

- Брой отложени деца – 8 деца

Отложени от задължително обучение в I клас по здравословни причини през втория учебен срок на учебната 2021/2022г. са **8 деца**: *Цветомир Георгиев, ДГ №12 „Звънче” – гр.Лом; Златина Николаева, ДГ „Мечо Пух” – с. Крива бара; Мартин Москов, ДГ „Пролетна дъга” – гр. Берковица; Александър Каменов, ДГ №3 „Буратино” – гр. Монтана; Никол Найденова, ДГ №3 „Буратино” – гр. Монтана; Антонио Тониев, ДГ №2 „Незабравка“ – гр. Монтана; Павел Петков, ДГ №5 „Дъга“ – гр. Монтана*

За втора поредна учебна година – Мартин Валентинов Иванов, ПГ 6 в ДГ №2 „Червената шапчица“ – гр. Лом е предложен за отлагане от задължително обучение в I клас по повод подадено заявление с вх. №1075/27.05.2022г. на РЦПППО – Монтана от Милена Георгиева – майка на Мартин Иванов, в което тя описва спецификите в здравословното състояние на детето – установен диабет I тип, което налага петкратен подкожен инсулинов прием и специален хранителен режим.

IV. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ДЕЙНОСТТА НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ ОТ РЦПППО

1. Анализ на дейността на ресурсните учители - образователно – възпитателен и рехабилитационен процес.

С цел реализация на успешно приобщаване на децата и учениците със специални образователни потребности в общообразователната среда ресурсните учители прилагаха ефективни форми, методи и средства по време на работата си. Използваха методи на индивидуално и групово обучение, адаптираха учебно съдържание, изработваха обучителни инструменти и материали. Учебният материал се поднасяше по достъпен за учениците начин, свързан с индивидуалните им потребности и интереси. Чрез него се разширяваха представите на децата и учениците за предметите или явленията. В работата си ресурсните учители се стремяха към цялостното развитие на детската личност; придобиване на съвкупност от знания и умения, необходими за успешното приобщаване на детето към училищното образование.

Педагогическото взаимодействие е процес, насочен към постигането на определен очакван резултат, свързан с цялостното развитие на детето/ученика, в който основни участници са учителят и детето/ученика. При осъществяване на педагогическо взаимодействие ресурсните учители използваха игровата дейност за постигане на компетентностите по образователните направления.

В работата си ресурсните учители използваха следните подходи и форми на педагогическо взаимодействие:

- *Ситуационен подход* - той предполагаше използването на разнообразни ситуации, които съдействаха за развитие на общуването у децата/учениците. По този начин обучението бе съобразено с потребностите и интересите на децата/учениците, с техните възрастови и индивидуални особености, като се стимулираше когнитивното, емоционално-волевото и социално развитие.
- *Хуманно-личностен подход* - обучението на децата/учениците се осъществяваше чрез съчетаване на вербалните с игрови, нагледни и практически интерактивни техники, които учат децата/учениците на приемане, самоуважение и толерантност.
- *Комуникативно-експресивен и креативен подход*. Прилагането му подпомагаше индивидуалната експресивност на детето/ученика, развиваха се комуникативни умения, уменията за самопредставяне и за работа с другите в малки групи и в екип.

Играта е най-важния вид дейност в живота на детето/ученика и затова се използва като най-мощното средство за неговото възпитание. Тя му доставя удоволствие и подпомага неговото развитие. Игрите имат съществена роля и значение за развитието на въображението и мисленето на децата/учениците. Като играе с реални неща, детето/ученикът не само се запознава с качествата на тези неща, но същевременно развива своето въображение. Резултатът е позитивен, когато децата/учениците се учат чрез игра, у тях се създава интерес към познавателната дейност.

Ученето интегрира всички процеси на взаимодействие, които развиват детската индивидуалност. С цел развитие на представи, умения и компетенции у децата/учениците ресурсните учители използваха в работата си следните методи:

- *Предметно-оперативни методи*, които включват оценката на образователните потребности, предметните игри, упражняването и др.
- *Игрово-преобразуващи методи*, които включват ролевите, театрализираните и дидактичните игри.
- *Практико-изпробващи методи*, които предполагат експериментиране, предметно и графично моделиране.
- *Информационно-познавателни* - наблюдение, демонстрация, разказ, изследване, беседа, дискусия, оценяване и др.

Съвместните усилия на специалистите бяха насочени към внедряване на **информационните технологии** в обучението по общообразователните дисциплини чрез разработване на презентации, тестове, уроци с игрови елементи с оглед работа с интерактивни методи на преподаване и учене.

За създаване на интерес към учебната дейност ресурсните учители използваха **интерактивни методи на работа** - методи за създаване на нова, творческа и интересна среда и организация на работа:

- Методи за обмяна на дейности;
- Методи за провокиране на мислене;
- Методи за създаване на краен продукт, творчество;
- Методи за рефлексивна дейност;
- Интегративни методи (интерактивни игри);

Освен широко практикуваните методи на обучение в педагогическата практика, ресурсните учители използваха и различни методи на преподаване, които развиват социални умения у учениците със СОП:

- Обучение в група
- Метод на Елиът Арънсън
- Беседа
- Визуализиране
- Обсъждане
- Ролеви игри
- Симулационни игри
- Мозъчна атака
- Дискусия
- Провеждане на дебат
- Задаване на въпроси
- Мултимедийно обучение

През учебната година ресурсните учители работеха за провокиране интереса на децата/учениците към ученето, създаване на условия за активна самостоятелна дейност. Възпитаваха у децата/учениците чувство на отговорност за завършване на започнатата работа, каквито и усилия да са необходими за това. Възпитаваха наблюдателността и концентрацията на детето като гаранция за резултатна работа. Развитието на вниманието при децата/учениците бе насочено към укрепването на психическото им здраве, към постигането на хармоничност, творческа активност и жизненост.

На основание чл.129, ал.2, т.8 и т.10 от Наредба приобщаващото образование, обн. ДВ, бр.86 от 27.10.2017г., изм. и доп. ДВ, бр. 105/18.12.2018г., изм. и доп. ДВ, бр. 48/26.05.2020г.) е проследен **напредъкът в развитието** на учениците и са изготвени **писмени доклади** до Директора на училището и/или детската градина и до Директора на Регионалния център. Същите са приложени в личните дела на учениците. Екипите за подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини са изготвили писмени **Доклади** за всяко дете/ученик в края на I учебен срок и края на учебната година.

Усилията на преподавателите бяха насочени и към разработване на дидактични материали за подпомагане на обучението и възпитанието на учениците със СОП, както и материали за популяризиране на приобщаващото образование сред обществеността.

По график **сензо-моторната зала и залата за ерготерапия** в Регионален център – Монтана се посещаваше от деца и ученици със СОП под ръководството на сензорен и ерготерапевт.

1.1. Ресурсно подпомагане на децата и учениците със СОП

В началото на учебната 2021/2022г. общият брой на децата и учениците със СОП в област Монтана е **448**, от тях на **249** се оказва допълнителна подкрепа от общообразователните училища; на **135** се оказва допълнителна подкрепа от РЦПППО – област Монтана и **64** получават подкрепа от ЦСОП.

В края на учебната 2021/2022г. броят на учениците със СОП е **408**, от тях на допълнителна подкрепа от РЦПППО – област Монтана са **159**, на **184** се оказва допълнителна подкрепа от общообразователните училища и **65** получават подкрепа от ЦСОП.

Диаграмата показва, че броят на децата и учениците със специални образователни потребности, които получават допълнителна подкрепа за личностно развитие от РЦПППО – област Монтана в последните години намалява. Това се дължи на факта, че директорите на училищата назначават педагогически специалисти за сформирание на екипи за подкрепа за личностно развитие по места.

През учебната 2021/2022 г. РЦПППО – област Монтана подпомага 39% от децата и учениците. Това са децата и учениците със специални образователни потребности от детските градини в областта и от по-малките населени места.

Училищата с назначени ресурсни учители, логопеди и психолози подпомагат 45% от учениците със специални образователни потребности. 39% от децата и учениците се подпомагат от педагогическите специалисти от РЦПППО- Монтана.

16% от учениците със специални образователни потребности получават допълнителна подкрепа от ЦСОП „Д-р Петър Берон” – гр.Лом и ЦСОП „Христо Ботев” – гр.Берковица.

Ресурсното подпомагане на децата и учениците със СОП се осъществява:

Таблица 7

<i>В клас/група</i>	159
<i>В ресурсен кабинет</i>	работи се след основните учебни часове
<i>В клас/група, ресурсен кабинет</i>	0

Данните в таблицата сочат, че учебните занятия на ресурсните учители се провеждат в клас, а след основните часове се работи в ресурсния кабинет. Именно в тези случаи се набляга върху повишаване нивото на концентрация, превключване на вниманието, повишаване активното участие в учебния процес, развиване на уменията за екипна работа, самостоятелно справяне с учебните задачи, създаването на приятелски отношения с връстници от групата/класа. Извеждането от клас на децата/учениците се налага поради особеностите на съответните нарушения. При създаването на спокойна работна атмосфера, индивидуалната работа с тях води до постигането на по-добри резултати. Този начин на педагогическо взаимодействие е подходящ при деца/ученици, които са с хиперактивност, повишена сензитивност, затруднение при концентрация, наличие на агресивни прояви. От изключителна важност е провеждането на индивидуални занимания по специалните предмети при деца/ученици със сензорни нарушения.

Начин на оценяване на учениците със СОП

С оглед осигуряване на ритмичност при оценяване на учениците със СОП през учебната година знанията и уменията на същите се оценяваха от учителите в съответствие с разработените планове за подкрепа, индивидуални учебни планове и индивидуални учебни програми. В процес на работа същите са оценявани качествено и количествено, което стимулира учениците за качествена и ефективна работа. По останалите учебни предмети, по които не се подпомагат ресурсно, учениците са получили количествени оценки, съобразени с показаното ниво на усвояване на учебното съдържание по учебните предмети. За отбелязване е, че има ученици със СОП, които са покрили ДОС и в края на учебната година са получили количествени оценки. По – голяма част от учениците със СОП имат постигнати резултати от обучението по плановете за подкрепа, но все още не са покрили ДОС за учебно съдържание за съответния клас, етап и степен на образование, поради което са оценени с качествени оценки в края на учебната година. Поставените в плановете за подкрепа цели и задачи в голяма степен са постигнати. Всяка промяна, отнасяща се до равнището на усвоените знания, умения и компетенции, когнитивно развитие и психични процеси на учениците, се отразява в доклада за напредъка в развитието.

Начинът на оценяване на децата и учениците със СОП е представен в следната таблица:

Таблица 8

Оценяване:	Брой ученици:
<i>Количествени оценки /ДОС/</i>	9
<i>Качествени оценки /ПИ, СС, СЗ/ по основните</i>	40

<i>учебни предмети, по които се обучават по индивидуални образователни програми</i>	/ I - IV клас/
<i>Смесени оценки /ДОС и ПИ, СС, СЗ/</i>	59

59 се оценяват по един или няколко предмета с количествени оценки, а по останалите предмети, по които не достигат ДОС – с оценки с качествен показател.

40 ученици на допълнителна подкрепа се обучават в I и IV клас. Те се оценяват в края на годината с качествен показател.

9 ученици, които са на ресурсно подпомагане, предоставено от РЦПППО – Монтана покриват изискванията на ДОС и се оценяват с количествени оценки.

От таблицата става ясно, че:

Най-малък е броят на учениците, които се оценяват само с количествен показател. Следват учениците, които се оценяват с качествен показател и най-голям е броят на учениците със смесено оценяване.

Смесено оценяване има при ученици, които не покриват държавните образователни стандарти по един или повече предмети. Учебните предмети, при които децата срещат затруднения в овладяването на учебния материал са именно БЕЛ, Математика, чужд език, хуманитарни и природни науки. При обучението по Технологии, Физическо възпитание и спорт, Музика, Изобразително изкуство повечето ученици не изпитват сериозни затруднения и се справят задоволително, в частни случаи се налага и работа с подкрепа.

Често срещан проблем е инертността в оценяването на учениците със СОП. Тя се изразява в нагласата на общообразователните учители - веднъж оценено с качествена оценка, детето е неспособно да достигне ДОС. Оттук произтичат затрудненията, които срещат ресурсните учители като медиатори между родители и общообразователни учители.

При учениците, които по нито един от учебните предмети не достигат ДОС е от голямо значение целите и задачите, заложи в индивидуалните учебни програми да бъдат съобразени с индивидуалните им потребности и възможности. ЕПЛР, в частност ресурсните учители, имат отговорността да оказват своевременно методическа подкрепа в подпомагането на педагозите в учебните заведения относно адаптирането на учебното съдържание, съобразно способностите и потребностите на учениците.

Във връзка с кампанията за НВО се проведе заседание на ЕПЛР към учебните заведения съвместно с родителите, където се даде становище относно възможността на учениците за явяване на изпитите.

През учебната 2021/2022 година в област Монтана се обучават **9** ученици със специални образователни потребности в IV клас и **15** ученици в VII клас, които получават допълнителна подкрепа от РЦПППО- гр.Монтана. На НВО VII клас са се явили двама ученици от ОУ ”Г.С. Раковски“ - с.Бързия със слухови нарушения - двустранна глухота след кохлеарна имплантация. Същите покриват ДОС и получават допълнителна подкрепа по БЕЛ от рехабилитатор на слуха и говора. Резултатите за Александра Георгиева по БЕЛ са 57 т. и 19 т. по математика. Резултатите за Стилян Георгиев по БЕЛ са 23,5 т. и 8 т. по

математика. На НВО IV клас – няма явили се ученици. Родителите на тези ученици са подали заявления до директора на училището за неявяване на учениците на НВО. Мотивите, изложени в тях, са:

- Децата са със специфични нарушения и увреждания;
- Не покриват ДОС за учебно съдържание, поради тези увреждания;
- Тестовите са по държавните образователни стандарти, а не са съобразени с възможностите на децата със СОП.

Училищните екипи, съвместно с родителите са извършили оценка на индивидуалните потребности и резултати на всеки от учениците.

Предложение : В тестовите за НВО да има и модул за деца със СОП. Задачите в модула да са съобразени с възможностите на тези деца и постиженията им в учебния процес през отделните етапи на обучение.

Таблица 9

1.2. Форма на обучение при ресурсно подпомагане

брой ученици с оказано ресурсно подпомагане в дневна форма	97
брой ученици с оказано ресурсно подпомагане в индивидуална форма	7
брой ученици с оказано ресурсно подпомагане в комбинирана форма	4

За осма учебна година индивидуалната форма на обучение се отчита като добро решение при случаите, в които възможностите за обучение в дневна форма са изчерпани. Особено подходяща се оказва за ученици от аутистичния спектър, както и за такива с множество увреждания и личностни разстройства. Комбинираната форма на обучение налага общообразователни учители да провеждат индивидуални часове с учениците, което разкрива възможности пред тези учители да се запознаят добре с реалните способности, интереси и специфичните начини на обучение на децата със СОП. Това налага необходимост педагозите в общообразователните училища да получават специализирано обучение в посока на практическата работа с децата със СОП. Тази форма на обучение изисква и добро съгласуване на дейността и опита на специалистите от ЕПЛР на конкретните ученици.

1.3. Анализ на дейността на Екипите за подкрепа за личностно развитие в училищата и детските градини

Проведени екипни заседания:

През учебната година ритмично бяха проведени заседания, на които са обсъдени основни проблеми в обучението на децата и учениците, получаващи допълнителна подкрепа от специалистите на РЦПППО – Монтана, както и обследвания на предложените за допълнителна подкрепа деца и ученици от учителите и класните ръководители. **Общият брой** на заседанията на екипите за подкрепа за личностно развитие в училища и детски градини, в които РЦПППО – Монтана оказва допълнителна подкрепа е **712**.

Обсъжданите въпроси на заседанията се обединяват около следните направления: „Изготвяне на задължителната учебна документация за учебната година за всяко дете/ученик – план за подкрепа, индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми по един или няколко учебни предмети”; „Прекратяване на допълнителната подкрепа на ученици, които са постигнали ДОС за учебно съдържание”, „Проследяване отсъствията на учениците от училище - причини. Дейности за задържане на учениците в училище”, „Екипност в работата между ресурсните учители и учителите от общообразователните училища за повишаване успеваемостта на учениците със СОП”, „Проследяване напредъка на децата и учениците”; „Възможности за продължаване на обучението на ученици след завършен VII клас”.

В началото на учебната година екип от специалисти към Регионален център – област Монтана направи оценка на децата и учениците със специални образователни потребности. Всеки член от ЕПЛР представи писмени Доклади до Председателя за актуалното състояние на децата и учениците. През учебната година ЕПЛР проследиха напредъка в развитието на децата и учениците, получаващи допълнителна подкрепа и изготвиха доклади за всяко от тях, които приложиха в личните им дела.

Със съдействието на екипи от ресурсни учители и учители по общообразователни предмети бяха разработени разнообразни творчески материали и проверочни работи като тестове, задачи, теми, въпросници, интерактивни методи с цел отчитане резултатите от обучението и провокиране интереса на учениците за качествен образователен процес.

Съвместна е работата на ресурсните учители и учителите по общообразователните предмети относно подбор и структуриране на учебното съдържание, съобразено с индивидуалните възможности на учениците.

Ритмично бяха провеждани срещи с родители на проблемни деца със СОП, както и с родители на ученици, които се нуждаят от ресурсно подпомагане поради обстоятелството, че не покриват ДОС за учебно съдържание за съответния клас.

1.4. Съвместни дейности и инициативи с учители от детските градини и училища.

В началото на учебната година са организирани работни заседания на ЕПЛР във всички учебни заведения от област Монтана, където има деца и ученици със СОП. Разяснени са: процедурата по предоставяне на допълнителна подкрепа; формите на подкрепа за личностно развитие /обща и допълнителна/ и дейностите по тях; дейности, свързани с процеса на подкрепа на приобщаващото образование, извършвани от РЦПППО – Монтана; изготвянето на план за подкрепа на детето и ученика със СОП, изготвянето на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми; функциите на екипа за подкрепа на личностно развитие.

През учебната година ресурсните учители подпомагаха класните ръководители в организирането на различни мероприятия в общообразователните училища и детски градини.

II ОУ „ Константин Фотинов” – Лом

➤ На **13.10.2021г.** в ОУ ”Константин Фотинов”- град Лом се проведе открито планирано заседание на Екипите за подкрепа на личностното развитие в начален етап. На срещата присъстват: чрез видео конферентна връзка в електронна платформа „Microsoft Teams”- госпожа Диана Божинова- Директор на РЦПППО – Монтана, Надежда Петрова-училищен психолог към училището и председател на ЕПЛР, Мариела Антонова-класен ръководител на I а клас, Соня Александрова-класен ръководител на II б клас, Анжелина Цветанова-класен ръководител на III б клас и Даниела Алексиева-главен ресурсен учител;

➤ На **17.11.2021г.** съвместна дейност на класен ръководител на II б - Соня Александрова и главен ресурсен учител Даниела Алексиева относно подготовка и участие на Боряна Аспарухова-ученичка от II б клас в ОУ ”Константин Фотинов”- гр. Лом в състезание „ Аз и знанието”, организирано от Съюз на българските начални учители;

➤ На 27.04.2022 година и на 28.04.2022 година работни срещи на членовете на РЕПЛР и с родителите на седмокласниците – Георги Иванов, Алекс Методиев, Мариян Анелиев и Алберто Иванов за насочване след VII клас.

ДГ №12 „ Звънче” град Лом

➤ Есенен празник във II група на ДГ № 12 „Звънче” – Лом – ноември 2021г.;

➤ Коледен празник във II група на ДГ № 12 „Звънче” – Лом с участието на деца със СОП в ролята на любими приказни герои – декември 2021г.;

➤ Беседа за здраве – януари 2022г.;

➤ На гости в ресурсния кабинет – I група на ДГ № 12 „Звънче” – Лом с участието на деца със СОП от II група в ролята на животните в гората;

➤ Участие в проектиране, подготовка и реализация на Регионална конференция на тема: „*Приобщаващо образование – различни възможности, равни шансове за успех*“ по повод 15 години от създаването на Регионален център – Монтана;

➤ Лазаровден в детската градина – беседа за празника Лазаровден, традициите и обичаите, свързани с него;

➤ „*Задачите на петела Герчо*“ - открита интерактивна педагогическа ситуация по математика, реализирана чрез иновативен метод на съвместно преподаване на старши учител Марияна Станева и старши ресурсен учител Виолета Цветанова;

➤ Великденска работилница - инициатива на Клуб „Специални родители“, включващо декоративно-приложни дейности от годишния план на групата за взаимопомощ към РЦПППО – Монтана; планирана дейност от проектно-

базирано обучение за деца със специални образователни потребности „Великденска математика“ – април 2022г.;

➤ „Фолклорна плетеница“ – фолклорно тържество по случай годишнина от създаване на детската градина – май 2022г.;

➤ *Проектно-базирани обучения* за деца със СОП от ДГ №12 „Звънче“ – Лом, съвместно реализирани от екип в състав: Виолета Цветанова – старши ресурсен учител, Янита Сейкова – логопед и Антон Цифудин – психолог с участието на родители и учители от детската градина.

ПГСС „М. Марков” – с. Г. Дамяново

➤ Проведено открито заседание на ЕПЛР за преминаване по общообразователен учебен план на ученичката Анелия Иванова от 9-ти клас към ПГСС „М. Марков” – с. Г. Дамяново в присъствена и онлайн среда, на което специално участие взеха г-жа Д. Божинова – Директор на РЦПППО - Монтана, г-н А. Рангелов – Директор на ПГСС „М. Марков” – с. Г. Дамяново и г-н О. Орлинов – Ст. експерт по Приобщаващото образование към РУО – Монтана.

ДГ №10 „Детелина“- гр.Монтана и IV ОУ ”Иван Вазов“- гр.Монтана

➤ Съвместна дейност на старши, учител ресурсен Мая Кьосина, Беатрис Рангелова - ресурсен учител и Теодора Калафатова - логопед – отбелязване на 1 юни – Деня на детето с включване на деца и ученици на допълнителна подкрепа в инициативата на Регионална библиотека „Гео Милев“ - град Монтана, проведена в парк „Монтанезиум“;

➤ Отбелязване на Деня на търпението - 25.03.2022г. с ученици от 3 а клас в IV ОУ “ Иван Вазов „ гр. Монтана с включването на Виктор Иванов и членове на ЕПЛР.

ДГ №1 “Щастливо детство“, ДГ№2 „Незабравка“, ДГ №5 „Дъга“- гр.Монтана

➤ Отбелязване на 1март, Празника за мама - 8 март и Великден.

СУ „Св. Св. Кирил и Методий” – с. Лехчево

➤ Включване в Благотворителен базар „*Надежда за Ангел*” от град Ракитово на 21.04.2022г.;

➤ „Великденски вълишебства“ – проектно-базирано обучение;

➤ Отбелязване на Патронния празник на училището и Празника на буквите.

III ОУ „Иван Вазов” –гр. Берковица

➤ Участие на учениците от начален етап в урок на открито на тема: „*На пътя, животът е с предимство*“- по повод Европейската седмица на мобилността- м. септември 2021 г.;

- Участие на учениците със СОП в учебна евакуация при пожар- м. октомври 2021 г.;
- Участие в училищна инициатива „*Не бъди безразличен! Бъди приятел!*“ – по повод отбелязването на Денят на розовата фланелка – м. февруари 2022 г.;
- Участие в инициатива на класните ръководители от начален етап - посещение на градската библиотека „Йордан Радичков“ – м. април 2022 г.;
- Участие в спортен празник по повод 17 май- Ден на българския спорт- м. май 2022 г.;
- Участие в празничното шествие по повод 24 май- Ден на славянската писменост и на българската просвета и култура, организирано от Община Берковица- м. май 2022 г.;
- Участие в класни тържества по повод завършването на учебната година- м. май - юни 2022 г.

ОУ „ Г.С.Раковски” – с. Бързия

- Участие в беседа по повод 149 години от гибелта на апостола Васил Левски и оцветяване на лика на Апостола, включен в училищното табло. - м. февруари 2022 г.;
- Участие в училищна инициатива „*Не бъди безразличен! Бъди приятел!*“ – по повод отбелязването на Денят на розовата фланелка – м. февруари 2022 г.;
- Участие в празнична училищна програма по повод 8 март- Международният ден на жената - м. март 2022 г.;
- Участие в празничното шествие по повод 24 май- Ден на славянската писменост и на българската просвета и култура, организирано от Община Берковица- м. май 2022 г.;
- Участие в класни тържества по повод завършването на учебната година- м. май - юни 2022 г.

ОУ „ Св. Св. Кирил и Методий” – с. Замфирово

- Участие на ученика в учебна евакуация при пожар- октомври 2021 година;
- Присъствие в училищно мероприятие по повод на откриването на две реновирани класни стаи в училището- м. декември 2021 г., на които гост бе Трайка Трайкова- Началник на РУО- Монтана;

- Участие в украсяването на Коледната елха в центъра на селото- м. декември 2021 г.;
- Участие в училищна инициатива „*Не бъди безразличен! Бъди приятел!*“ – по повод отбелязването на Денят на розовата фланелка – м. февруари 2022 г.;
- Посещение в библиотеката на селото по повод 2 април- Ден на детската книга- м. март 2022 г.;
- Участие в празничното шествие по повод 24 май- Ден на славянската писменост и на българската просвета и култура, организирано от Община Берковица- м. май 2022 г.

I ОУ „ Васил Левски”, гр. Вълчедръм

- Празник на града – участие на деца със СОП от всички училища и ДГ от общината – м. Октомври;
- Ден на народните будители – м. Ноември;
- Фолклорен празник на приказките и семейните добродетели за Деня на християнското семейство - м. Ноември;
- Коледна украса на ресурсен кабинет с изработени рисунки, картички, сувенири и коледни играчки - м. Декември;
- „Василица” – празник на ромите - м. Януари;
- Патронен празник м. Февруари;
- „Това го знаят мама и татко” – Занимание съвместно с родителите – 1 – 4 клас - м. Март.

ПГ „ Димитър Маринов”, гр. Вълчедръм

- Патронен празник на Гимназия ” Д.Маринов”- м. Октомври;
- Седмица на професиите – участие на учениците със СОП в кулинарно състезание.

СУ „ Христо Ботев”, с. Долни Цибър, общ. Вълчедръм

- Участие в Коледен базар с ръчно изработени сувенири и лакомства на ученици;
- Баба Марта –изработване на мартеници с децата със СОП, участието им в изложба в училището – м. Март;
- Ден на Земята – изработване на рисунки и разпространението им в училищните сайтове на децата със СОП – м. Април.

ДГ „ Пролетна дъга” – гр. Берковица

- Присъствие на Мартин Москов в отбелязването на 24 май – Ден на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на

славянската книжовност. В центъра на град Берковица имаше литературно-музикална програма с участието на деца и ученици от всички училища и детски градини.

II ОУ „ Христо Смирненски”- гр. Берковица

➤ Присъствие на Тони Таниев- II клас в отбелязването на 24 май – Ден на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност. В центъра на град Берковица имаше литературно-музикална програма с участието на деца и ученици от всички училища и детски градини.

ПГ „ Иван Панов” – гр. Берковица

➤ Присъствие на Вълчо Симеонов – XI б клас в отбелязването на 24 май – Ден на светите братя Кирил и Методий, на българската азбука, просвета и култура и на славянската книжовност.

ОУ ” Христо Ботев”- с. Д-р Йосифово

- 16.11.2021г.- Отбелязване Международния ден на толерантността с изложба;
- Участие на учениците Гургана Христова -VI клас и Маринел Иванов - VII клас в тържествено отбелязване годишнината от смъртта на Васил Левски;
- Изложба на учениците със СОП по повод 24 май.

ДГ ” Слънчева дъга” - с. Медковец

- Отбелязване 1 ноември - Денят на народните будители с Ерик Евгениев ПГ6.

- 1.5. Извънкласни дейности и занимания по интереси – иновационни продукти, клубове, школи, терапевтични програми, летни училища, Регионално електронно списание за приобщаващо образование, Регионална конференция и др.**

Иновационни продукти

ИНОВАТИВНИ ИНТЕРАКТИВНИ ТРЕНИНГИ:

- Психолого - педагогически тренинг на тема: „*Приятелство – сплотени в клас*“ проведен в ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ село Ковачица - 24.01.2022г. от Елеонора Планинец – ресурсен учител;
- Психолого - педагогически тренинг на тема: „*Приятелство – сплотени в клас*“ в ОУ ” Петко Р. Славейков” – с. Василовци - 25.01.2022 г. от Елеонора Планинец – ресурсен учител

Терапевтични програми

1. Терапевтичната програма по слухово-речева рехабилитация

Ръководител: Нели Вълкова - рехабилитатор на слуха и говора

Брой деца/ученици: 13 ученика

Мероприятия:

Терапевтичната работа е насочена към развиване на фонематичен слух, работа за постановка, автоматизация и диференциация на говорните звукове и др. Говорна терапия за стимулиране на вербална активност и развиване на комуникативни умения. Подпомагане на образователния процес, чрез специални методики за развиване на четивни, писмени, математически и познавателни умения. Диагностична и консултативна дейност с децата с увреден слух и техните семейства.

2.Терапевтичната програма „ Влиянието на природата върху физическото и емоционалното развитие на учениците”

Ръководител: Даниела Алексиева- главен учител, ресурсен

Учебно заведение: II ОУ ”К.Фотинов”- гр. Лом

Брой деца/ученици: 9 ученика

Мероприятия:

В изпълнение на терапевтичната програма „ *Влиянието на природата върху физическото и емоционалното развитие на учениците*” към ОУ ” К. Фотинов”- гр. Лом се проведеха поредица от инициативи на главния ресурсен учител и психолога. Целта на терапевтичната програма бе да се формират умения за откриване красотата на природата и нейното опазване.

3.Терапевтична програма - Психомоторика - „Действаме, играем, мислим“

Ръководител: Мая Кьосина- старши учител

Място на провеждане: Сензо-моторна зала в РЦПППО гр. Монтана

Брой деца/ученици: 7 деца и ученика

Мероприятия: Подпомагане на процеса за изграждане на самоувереност у детето чрез играта. Стимулиране и развиване на потенциала на децата в структурирана среда. Игри и дейности за баланс, координация и пространствена ориентация.

4.Терапевтична програма ” Творим, учим и се забавляваме”

Ръководител: Иван Илиев - учител, ресурсен

Учебно заведение:

- ПГСС „М. Марков” – с. Г. Дамяново
- ОУ „Петър Парчевич” – гр.Чипровци

- ОУ „Отец Паисий ” – с. Мадан
- СУ „Д-р Петър Берон“ – с. Якимово

Брой деца/ученици: 14 ученика

Мероприятия: Арттерапията подпомага решаване на редица специфични образователни, възпитателни и корекционни задачи, въздейства върху духовния живот на учениците, възпитава естетически усет и стимулира емоционалните преживявания, развива интереса към изобразителната дейност и стремежа към себеизразяване, формира образни възприятия. Основни дейности в реализираната арттерапия бяха изобразителна и конструктивна практико-приложна дейност.

5.Терапевтична програма „ Арт терапия за деца със СОП”

Ръководител: Румяна Димитрова – старши учител, ресурсен

Учебно заведение: ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“, с. Лехчево

Брой деца/ученици: 4 ученика

Мероприятия:

През учебната 2021/2022г. бяха реализирани арттерапевтични дейности по терапевтичната програма с учениците със специални образователни потребности от I до VII клас в ОУ „Св.Св. Кирил и Методий“, с. Лехчево

6.Терапевтична програма „ И ние можем” – арт ателие

Ръководител: Силвия Любенова – старши учител, ресурсен

Учебно заведение: I ОУ ” В. Левски”- гр. Вълчедръм и СУ „Христо Ботев” – с. Д. Цибър

Брой деца/ученици: 7 ученика

Мероприятия: Изработване на апликации, пана, картички, украси, рисунки и други творчески материали. Подреждане на изложба от апликации с комбинирана техника.

7. Терапевтична програма „ Празниците, традициите и обичаите на българина в през различните сезони в миналото и днес”

Ръководител: Лъчезар Лазаров – старши учител, ресурсен

Учебно заведение: Трето ОУ „Иван Вазов“ – гр. Берковица, ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ – с. Замфирово и ОУ „ Г.С.Раковски” – с. Бързия

Брой деца/ученици: 11 ученика, обучаващи се на територията на град Берковица и общината.

Мероприятия: Изучаване на празничния календар на българина - характерните традиции и обичаи. Включване на учениците в множество практико-приложни задачи.

8. Терапевтична програма „ Корекционно – възпитателна работа с деца от детските градини”

Ръководител: Диана Николова – логопед

Учебно заведение: ДГ №3 „ Буратино“ – гр. Монтана, ДГ „ Пролетна дъга” – гр. Берковица

Брой деца: 6 деца

Мероприятия: Работи се за развитие на обща моторика, на фините движения на пръстите на ръката, моториката на артикулационния апарат, развитие на слухово възприятие и фонематичен слух.

9. Терапевтична програма „Музикотерапията в помощ на деца със СОП”

Ръководител: Бисерка Костадинова – старши учител на деца с нарушено зрение

Учебно заведение: ДГ „Пролетна дъга” – гр. Берковица и ДГ №5 „Дъга” – гр. Монтана, ДГ №6 „Слънце” – гр. Монтана, II ОУ „Хр.Смирненски” – гр. Берковица, V ОУ „Христо Ботев” – гр. Монтана, ПГ „Д-р Иван Панов” – гр. Берковица и СУ „Иван Вазов” – гр. Вършец

Брой деца/ученици: 12 деца и ученици

Мероприятия: Развитие на речта на децата чрез различни видове музикални дейности. Разширяване на активния и пасивния речник с нови думи и понятия. Развитие на фонематичен слух, фонетична ритмика и способности за конструктивно-практическа дейност.

10. Терапевтична програма „Работете ръчички за радост на всички” – гр. Лом

Ръководител: Валя Петрова – старши учител, ресурсен

Учебно заведение: ПГСС „Дунавска земя” – с. Ковачица, I ОУ „Никола Първанов” – Лом

Брой деца/ученици: 8 ученици

Мероприятия: Изработване на картички, сувенири и пана с коледни мотиви, колаж за Св. Валентин, мартеници, картички за 8-ми март, Великден и творби за 24-ти март.

11. Терапевтична програма „Арт работилница за деца със СОП”

Ръководител: Елеонора Планинец – учител, ресурсен

Учебно заведение: ДГ №2 „Червената шапчица” – гр. Лом, ОУ „Св. св. Кирил и Методий” с. Ковачица, ОУ „П. Кр. Яворов” – с. Крива Бара и ОУ „П. Р. Славеиков” – с. Василовци

Брой деца/ученици: 11 деца и ученици

Мероприятия: Изработване на колажи, картички, табла, пана от празничния календар. Свободна арт терапия. Изобразителна и конструктивна дейност.

12. Терапевтична програма „Азбука на моите чувства и емоции”

Ръководител: Елеонора Планинец – учител, ресурсен

Учебно заведение: ОУ „Св. св. Кирил и Методий” – с. Ковачица, ОУ „П.Кр. Яворов” – с. Крива Бара и ОУ „П. Р. Славеиков” – с. Василовци

Брой деца/ученици: 9 ученици

Мероприятия: Дейности, свързани с развиване на емоционалната интелигентност и социална компетентност чрез изготвяне на информационни материали и брошури, организиране на беседи.

13. Терапевтична програма Клуб „Морско конче”

Ръководител: Диана Йорданова – старши учител, ресурсен

Учебно заведение: ОУ ” Хр.Ботев”- с. д-р Йосифово

Брой деца/ученици: 1 ученичка

Мероприятия: Проведените мероприятия бяха насочени към обогатяване на знанията и представите на ученичката за празничния календар на българите и лични тържества; запознаване с традициите и културата на българите.

14. Извънкласна дейност „ От мен се информирай“

Ръководител: Диана Йорданова – старши учител, ресурсен

Учебно заведение: ОУ ” Хр.Ботев”- с. д-р Йосифово

Брой деца/ученици: 1 ученичка

Мероприятия: Проведените мероприятия бяха насочени към обогатяване на знанията и представите на ученичката за празничния календар на българите и лични тържества, запознаване с традициите и културата на българите.

Лятна ваканционна програма

➤ Лятна занималня ” Учим, творим, играем” в периода от 01.07.2022 до 10.07.2022г. в III ОУ ”Иван Вазов”- Берковица, парк ”Свети Георги Победоносец”, проведена от следните педагогически специалисти - Нели Вълкова - рехабилитатор на слуха и говора, Лъчезар Лазаров - старши ресурсен учител, Диана Николова –логопед и Бисерка Салтирова – старши учител на деца с нарушено зрение;

➤ В периода от 06 - 10.06.2022 г. в ОУ ”Константин Фотинов” – Лом , Дунавски парк главен учител Даниела Алексиева проведе лятна програма на тема: ”Забавни занимания сред природата”. Участие взеха 4 ученика;

➤ В периода от 14.06.2022г. - 17.06.2022г. Мая Къосина- старши учител, ресурсен, Беатрис Рангелова - ресурсен учител и Теодора Калафатова – логопед проведоха Лятна терапевтична програма под наслов „Действаме, играем, мислим“. Място на провеждане - сензо-моторната зала в РЦПППО гр. Монтана, ДГ№10 „ Детелина” гр. Монтана, парк „Сините езера“ – гр.Монтана;

➤ В периода 16.06.2022г. и 17.06.2022г., 23.06.22г. и 24.06.22г. Иван Илиев - учител, ресурсен проведе Лятна работа на тема „Забавно лято” в ОУ ”П. Парчевич” - гр. Чипровци и ОУ ”Д-р Петър Берон” с.Септемврийци;

➤ В посочения период 01.07.2022г.-10.07.2022г. Бисерка Костадинова – старши учител на деца с нарушено зрение проведе Лятна терапевтична школа „Музикотерапия, арттерапия” в ДГ ”Слънце” гр.Вършец. Развитие на груба, фина моторика и графо-моторни и конструктивни умения;

➤ В периода 06.06.2022г. - 04.07.2022г. Валя Петрова – старши учител, ресурсен и Елеонора Планинец – ресурсен учител проведоха Лятна работа на тема: „Моят приказен свят”. Дейностите по време на ваканционната работа бяха насочени към стимулиране на творческия потенциал, засилване на мотивацията и личностното развитие чрез четене с разбиране, конструктивна терапия и изобразителни дейности;

➤ В периода 04.07.2022г. - 08.07.2022г. Силвия Любенова – старши ресурсен учител проведе Лятно училище на тема: „*В света на приказките*”. Дейностите бяха насочени към стимулиране на творческия потенциал, развиване на читателския интерес и активност. Лятната програма е проведена с 5 ученици от I ОУ ”Васил Левски” гр.Вълчедръм.

Клубове и школи

Клуб „Партньори”

Даниела Алексиева

➤ На **16.12.2021г.** се проведе открито занятие с елементи на приложна дейност на Клуб „Партньори” – град Лом на тема: „*Коледни вълнения и емоции*”. С помощта на електронната платформа Microsoft Teams, съпричастна на мероприятиято бе госпожа Диана Божинова - Директор на РЦПППО – Монтана. За първи път, именно благодарение на новите технологии, се проведе занятието съвместно с ученици от две училища – I ОУ ”Никола Първанов”- град Лом с ръководител старши ресурсен учител Валя Петрова и II ОУ ”Константин Фотинов” – град Лом с ръководители: главен ресурсен учител Даниела Алексиева и училищен психолог Надежда Петрова.

„Ресурсна школа за деца, родители и учители” – гр.Берковица

Нели Вълкова, Диана Николова, Лъчезар Лазаров и Бисерка Костадинова

➤ Празничен урок „*Коледа – традиции и обичаи*” – съвместна открита практика на педагогическите специалисти, проведена на 10.12.2021г. в III ОУ "Иван Вазов" гр. Берковица.

➤ Лятна занималня за УСОП „*Учим, творим, играем*” – съвместна практика на педагогическите специалисти в периода 01 – 10.07.2022г.

Училището за родители „За да са здрави, щастливи и обичани нашите деца”- град Монтана

Мая Кьосина, Иван Илиев, Румяна Димитрова

➤ През месец ноември 2021г. в онлайн среда децата, родителите и учителите отбелязаха Деня на Християнското семейство като разгледаха презентации, свързани с празника и съвместно изработиха картички и книжки.

➤ През м.март 2022 г. всеки от специалистите проведе онлайн инициатива с родителите и учениците. По повод традиционните български празници 1 март и 8 март децата заедно със своите ръководители и родители изработиха мартеници и картички.

➤ По повод Великден децата се запознаха с различните обреди и обичаи, специалистите подредиха във фоайето на РЦПППО - Монтана изработените от тях картички и тематични изделия.

Клуб „Специални родители” – Лом за учебната 2021/2022г.

Виолета Цветанова, Антон Цифудин и Янита Сейкова

- **Декоративно-приложни дейности „Късче от света” – Терапевтична дейност**
-Изготвяне на коледни декори в електронна среда - декември – 2021г.;
- **Организация на дейността в електронна среда** – провеждане на онлайн работна среща с родителите по актуални теми за създалата се епидемична обстановка с COVID19 – октомври– 2021г.
- **Информационна дейност с обществена насоченост** – изготвяне на постери и брошури с послания по случай 16 ноември – Международен ден на толерантността,
- **Родителско консултиране** – индивидуални консултации - ноември – 2021г. – януари - 2022г.
- **Опознавателно-информационна среща „Нашиите истории – ефективността на подкрепата и силата на споделеността“** – онлайн дискусия по случай 3 декември – Международен ден на хората с увреждания“
- **Великденска работилница** - инициатива на Клуб „Специални родители“, включващо декоративно-приложни дейности от годишния план на групата за взаимопомощ към РЦПППО – Монтана

КЛУБ „Толерантност”

Елеонора Планинец

Дейността на клуб „Толерантност” е свързана с повишаване уменията на децата и учениците в областта на културата, възпитанието и личностното развитие чрез:

- Провеждане на открити уроци за толерантност;
- Изготвяне на информационни материали/ брошури, постери/;
- Организиране на беседи;
- Провеждане на тренинги;
- Приказкотерапия;
- Отбелязване на международните дни.

Кръгли маси

14.12.2021г. - „Децата и учениците със СОП и тяхното приобщаване в училищна среда” - проведена онлайн чрез платформа Microsoft Teams с директори и педагогически специалисти от община Вършец.

22.12.2021г. - „Методи и стратегии за повишаване мотивацията за учене на деца и ученици със СОП чрез социално - емоционално интегриране”- проведена онлайн чрез платформа Microsoft Teams с директори и педагогически специалисти от община Брусарци и община Медковец.

19.01.2022г. - „Ролята на ресурсните учители и психолога в съвместното преподаване в класната стая” - проведена онлайн чрез платформа Microsoft Teams с директори и педагогически специалисти от община Бойчиновци

24.01.2022г. - „Създаване на подкрепяща среда за деца и ученици със СОП” – проведена онлайн чрез платформа Microsoft Teams с директори и педагогически специалисти от община Вълчедръм

Регионално електронно списание за приобщаващо образование РЕСПО

Регионалното електронно списание отразява актуална информация за процеса на приобщаване на деца и ученици със специални образователни потребности с фокус върху новини, събития, добри педагогически практики, иновации и научни разработки в областта на специалната педагогика.

РЕСПО – брой 1 – декември 2021г.

https://rcm.dstcenter.eu/images/downloads/emagazine/2021/respo_12_2021.pdf

РЕСПО – брой 2 – юни 2022г.

https://rcm.dstcenter.eu/images/downloads/emagazine/2022/respo_06_2022.pdf

РЕГИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ „ПРИБОЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ – РАЗЛИЧНИ ВЪЗМОЖНОСТИ, РАВНИ ШАНСОВЕ ЗА УСПЕХ“

На 22-23 март 2022г. РЦПППО – Монтана съвместно с РУО – Монтана и с любезното съдействие на Областна администрация – Монтана се проведе Регионална конференция на тема: „Приобщаващо образование – различни възможности, равни шансове за успех“ по повод 15 години от създаването на Регионален център – Монтана.

Официални гости бяха г-жа Зейнеп Ходжа- държавен експерт Дирекция „Приобщаващо образование“ към Министерство на образованието и науката гр. София, г-жа Калина Христова- председател на НАРУ- България и заместник директор на РЦПППО- София град, г-жа Ванина Вецина- областен управител на област Монтана и г-жа Трайка Трайкова- началник на Регионално управление по образованието гр. Монтана.

На форума пред гости, директори и педагогически специалисти от образователни институции в областта, бяха представени постижения на деца с изявени дарби, стратегии и механизми за ефективно приобщаване на деца в риск, специфики в обучението на деца с хронични заболявания и добри педагогически практики за работа с деца и ученици със специални образователни потребности. В работната програма като лектори се включиха 28 педагогически специалисти от 21 образователни институции в областта.

Конференцията бе структурирана в четири тематични модула проведени в рамките на два дни. Тя се реализира присъствено от заседателна зала на Областна администрация – Монтана с осигурен допълнителен онлайн достъп за широка аудитория от участници, посредством електронна платформа Microsoft Teams.

Презентациите от първи тематичен модул бяха посветени на онези необичайни способности, чиито измерения могат да бъдат безгранични и които за кратко наричаме талант с акцент, че образователните институции все повече отделят внимание, време и ресурси за подкрепа на децата с изяви дарби.

В идейния замисъл на втори тематичен модул беше налагащата се през последните години тревожна тенденция за увеличаване на случаите на деца, израстващи в условията на риск. Поставихме този акцент, защото разпознаваме образованието като основен фактор, който може да подобри социалния статус на тези деца и да им предостави основата за по-добро бъдеще, конкурентна способност на пазара на труда и ефективно социално включване.

Трети тематичен модул посветихме на децата с хронични заболявания, тъй като броят им се увеличава в технологично напредналите общества, където особено уязвими са децата. Наличието на хронично заболяване не бива по никакъв начин да ограничава детето и да го изолира или лишава от достъп до образование. Разказахме трогателната история на едно момиче, което следвайки „трудния сценарий на живота“, не спира да вярва в чудеса и в мечтите си, защото „те се сбъдват с помощта на добрите хора, които съществуват по този свят“.

На децата с един по-труден сценарий на живота посветихме четвъртия тематичен модул на конференцията. За тях - децата със специални образователни потребности - много често образованието е предизвикателство, а пътят към него осеян с много препятствия и бариери. В област Монтана за преодоляване на трудностите пред тази уязвима група вече 15 години усилия обединяват Регионално управление на образованието и Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващо образование. Двете институции работят в партньорство и ефективно сътрудничество, за да осигурят най-добрата подкрепяща среда, която да е подходяща за различни нарушения и осигурява равен достъп до образование на децата и учениците със СОП. Основна цел в процеса на приобщаването им е да бъдат максимално развити техните налични възможности и да получат една солидна подготовка, за да напуснат училище като подготвени и можещи млади хора, готови да прегърнат живота, намерили своето място и професионална реализация в него.

Всички представени теми, споделени опит, добри педагогически практики, иновации, постижения и предизвикателства превърнаха настоящата конференция в едно от най-мащабните събития за приобщаващо образование през последните години в областта. Гости, слушатели, участници и организатори заедно реализираха незабравим форум и доказаха, че пътят на приобщаването в България е не само възможен, но и се доказва като един устойчив модел на успешно сътрудничество, подкрепа, новаторски дух и усет при работа с деца и ученици със специални образователни потребности.

1.6.Участие на деца и ученици със СОП в общински, областни и национални конкурси и изложби. Получени награди и отличия.

Ръководители:

Даниела Алексиева

- След участие в конкурс на списание „ГОРА“ на тема: *“Сезоните на гората”* с грамоти бяха отличени 5 ученика: Станислав Никифоров, Боряна Аспарухова, Николай Георгиев, Силвия Иванова и Алекс Методиев;
- Участие в състезание *„Аз и знанието”*, организирано от Съюза на българските начални учители – получена грамота от ученичката Боряна Аспарухова – 2 клас, II ОУ ”Константин Фотинов”- гр. Лом – м. януари 2022г.

Валя Петрова

- Грамоти за участие в първомартенска изложба в ОХГ Поломие, град Лом: Аделина Ивайлова, Елена Калинова, Деян Валентинов, Георги Филипов и Лилия Симанова, ученици от I ОУ „Н. Първанов“ Лом;
- Благодарствено писмо и предметни награди от кмета на Община Трявна за участие в конкурс за великденски картички, които бяха изработени от Аделина Ивайлова, Елена Калинова, Деян Валентинов, Георги Филипов и Лилия Симанова, ученици от I ОУ „Н. Първанов“-Лом и Алисия Цветанова и Борислав Цветанов от ПГСС „Дунавска земя“ с.Ковачица;
- Поощрителна награда на Георги Станев от I ОУ „Н. Първанов“ Лом за участие в национален конкурс за рисунка *„Щърко шарен, добре си дошъл”* на ОДК „Сините камъни“- гр. Сливен.

Елеонора Планинец

- Втора награда на Борислава Димитрова от ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“ - с. Ковачица за участие в национален конкурс за рисунка *„Щърко шарен, добре си дошъл”* на ОДК „Сините камъни“ гр. Сливен;
- Благодарствено писмо и предметни награди от кмета на Община Трявна за участие в конкурс за великденски картички, които бяха изработени от учениците от ОУ „Св. Св. Кирил и Методий“- с. Ковачица.

Лъчезар Лазаров

Алсу Пейчева III б клас от Трето основно училище „Иван Вазов”, гр. Берковица

- Участие в Национален конкурс, организиран от община Бургас на тема: *„Морето не е за една ваканция”*, с присъдена специална награда-м. октомври 2021 г.

- Участие в Национален конкурс организиран от Фондация „Еврика“ на тема: *„Космосът- настояще и бъдеще на човечеството“*, със спечелено 2 място- м. октомври 2021 г.
- Участие в самостоятелна изложба *„Синият свят на Алсу и приятели“*- град Русе - м. април 2022 г.
- Участие в онлайн конкурс *„Приказният свят на природата“*- грамота – м. април 2022 г.
- Участие в конкурс *„Сезоните на гората“* - грамота – м. април 2022 г.
- Участие в конкурс за рисунка и спечелено I място по повод 150 години от основаването на НЧ „Иван Вазов“- 1872 г. под мотото *„Тук се пази споменът за Иван Вазов“* – м. май 2022 г.

Нели Вълкова

- Грамота на Стилян Георгиев – 7 клас, ОУ „Г. С. Раковски“ - Бързия, за спечелена 2-ра награда от участие в общински конкурс *„Будители на бъдещето“* в модул изработване на постер.

Бисерка Костадинова

- Участие на Бисер Янушев от 6. Клас – СУ „Иван Вазов“ в обучение по *„Роботика“*.

2. Анализ на дейността на логопедите

Резултати от корекционно- възпитателната работа през 2021/2022 учебна година при логопедичен кабинет към РЦПППО–Монтана за общини: Монтана, Берковица, Вършец, Бойчиновци, Чипровци, Георги Дамяново, Якимово, Лом, Вълчедръм, Брусарци, Медковец.

- Общ брой деца и ученици с езиково – говорни и комуникативни нарушения-**114**
- Общ брой деца и ученици, приети за корекционно-възпитателна работа през втори срок на учебната 2021/2022 г.- **57**
- Новопостъпили деца и ученици в логопедичен кабинет през втори срок на учебната 2021/2022 г.- **15**
- Напуснали деца и ученици в логопедичен кабинет през втори срок на учебната 2021/2022 г.-**1**
- Комплексната диагностика на комуникативните нарушения е представена в Приложение № 1, както следва:

2.1. Диагностична дейност

В периода от 15.09.2021 г. до 01.10.2021 г. бе подготвен инструментариум и направено входно логопедично обследване на деца и ученици със СОП в

общините Монтана, Берковица, Вършец, Бойчиновци, Чипровци, Георги Дамяново, Лом, Вълчедръм, Брусарци, Медковец.

Диагностичната дейност се състои в провеждане на скринингово изследване на децата и учениците в съответните детски градини и училища. Диагностиката е базирана върху основните методи за изследване на речевите нарушения-запознаване с документацията, анамнеза на актуалното състояние, диагностична беседа, анализ на продуктите от дейността на децата и др. Диагностиката е комплексна и обхваща всички видове нарушения на езика, говора и комуникацията. Подбора на диагностичните процедури е съобразен с възрастовите и индивидуални особености на децата и учениците. С всяко дете или ученик се провежда пълно логопедично изследване –гнозис, праксис, импресивна и експресивна реч, след което се поставя диференциална логопедична диагноза, на базата на която се изготвя терапевтична програма. Диагностиката включва тестове за класификация- „Четвъртият е излишен”, наблюдение и изследване на моториката, вербални тестове, рисувателни тестове /нарисувай човек, прерисувай/. Най-използвани са картинните тестове- „ Езиково разбиране, ”Елементарни понятия”, ”Познаване на цветове”, ”Назоваване на предмети”, ”История с картинки”, ”Аналогии по сходство”, ”Аналогии по теми”, ”Светът около нас в 68 картинки”, „Назоваване с една дума”, „Части на тялото”, карти за развитие на речта” Кой какво прави”, “Разбиране на устна реч-Token test”. Изследва се степента на формиране на понятия, развитието на свързана реч (съставяне на изречения, умения за използване на съединителни съюзи, речников запас). Използват се и тестове за отчитане развитието на зрително- моторна координация и фина моторика. Тест за откриване на грешки-нелогичности- „Сбъркани картинки”. Тестове за психомоторно развитие представени от Весела Банова, които включват: наблюдение на пози и движения при двигателна дейност, рисуване на човешка фигура, къща, дърво, рисуване на графем, невербални тестове за подражания на движения (теста на Хед-подражания на движения ”ръка-око-ухо”). В предучилищна възраст се използва играта като метод за диагностика-конструктивни игри, игри–пъзели, игри за вгнездяване. Тези игри се използват като тест за отчитане на развитието на груба моторика, мускулен тонус, оценяване се качеството на жеста, движението. Оценява се развитието на нервно-двигателния контрол на ръката, китката, пръстите и координацията ръка- око. При учениците от начална и средна степен се отчита развитието на четивни и писмени умения. Обръща се внимание на допусканите грешки на равнище графема, лексема и на синтактично равнище.

Обследвани са деца и ученици от предучилищна възраст до гимназиален курс. Преобладават децата с езиково-говорни нарушения в предучилищна възраст. Най-често срещани са алалийните прояви при децата и учениците. Най-често се срещат децата и учениците с общо недоразвитите на речта (алалия). Алалийните прояви са твърде разнообразни. Във всеки конкретен случай характерът на синдрома се обуславя от локализацията и тежестта на поражението, от характера на детето, неговата възраст, тип висша нервна дейност, интелект. Като цяло лексикалният фонд на децата и учениците с алалия е ограничен. Използват елементарни речеви конструкции. Изпитват трудности в кодирането на сложни речеви изказвания. Имат фонематични

проблеми-слабости в речезвуковите диференциации и замени на звуковете. Проявяват невропатологична симптоматика. Въпреки това, при тези деца се наблюдават опити за социализация и адаптация в заобикалящата ги среда.

През последните години се наблюдава увеличаване броя на децата със специфично разстройство в развитието на речта и езика. При тях се отчита нарушение на развитието, което се проявява чрез три основни симптома: нарушение на социалните умения, нарушение на уменията за комуникация, механична повторемост на дейности и интереси.

Логопедическата рехабилитация на децата и учениците със СОП е насочена към стимулиране на общото психомоторно, когнитивно и езиково развитие и по-специално качествените параметри на езика - самостоятелна реч, способности за разбиране и употреба, разширяване на активната лексика, изграждане на граматично правилна устна и писмена реч.

Групите бяха сформирани, съобразно вида, степента на говорния дефект, възрастовите и индивидуални особености на децата и учениците. Изготвени са графици за корекционно - възпитателна работа с децата и учениците.

2.2 Комплексната диагностика на комуникативните нарушения през учебната **2021/2022** е представена в таблица и диаграма.

Таблица 10

Логопедична диагноза	Брой ученици предучилищна възраст	Брой ученици I-IV клас	Брой ученици V-XII клас	Общ брой ученици
1. Специфично разстройство в развитието на речта и езика	11	2	-	13
2. Общо недоразвитие на речта (алалия)	17	2	-	19
3. Ринолалия	1	-	-	1
4. Общо недоразвитие на речта при намален слух	1	3	-	4
5. Вторично езиково нарушение	2	1	2	5
6. Разстройство на експресивната реч	9	2	-	11
7. Специфични езикови нарушения	-	1	1	2
8. Вербална диспраксия	-	-	1	1
9. Дизартикулия	-	-	-	-
-мономорфна	-	-	-	-
-полиморфна	-	1		1
ОБЩ БРОЙ ДЕЦА И УЧЕНИЦИ С	41	12	4	57

От таблицата се вижда, че по-голям брой деца, постъпили в логопедичен кабинет са от предучилищна възраст. Ранното диагностициране и ранната терапия са от изключително важно значение за по-късното развитие на индивида и за неговата успешна социализация в обществото. Навременно поставената диагноза дава по-добри и по-трайни резултати.

Изводи:

Най-често се срещат децата и учениците с общо недоразвитие на речта (алалия). Алалийните прояви са твърде разнообразни. Във всеки конкретен случай характерът на синдрома се обуславя от локализацията и тежестта на поражението, от характера на детето, неговата възраст, тип висша нервна дейност, интелект. Увеличава се броя на децата от детска градина със специфично разстройство в развитието на речта и говора. В начална училищна възраст са по-чести мономорфните и полиморфните дизартикулии. Те са вследствие на недоразвит фонематичен слух, антомо-физиологични промени в говорния апарат /нарушена захапка, къса подезична връзка/. Учениците с дисграфия-дислексия допускат фонетико-фонематични грешки. Трудно диференцират артикулационно фонемите и графемите, като писмен белег на буквите. Учениците срещат все повече трудности при звуко-буквения анализ и синтез. Наблюдават се пропуски на букви, срички, размествания /инверсии и интеринверсии/, добавяне на букви или срички, персеверации. Най-малък е процента при дизартриите и общо недоразвитие на речта при намален слух.

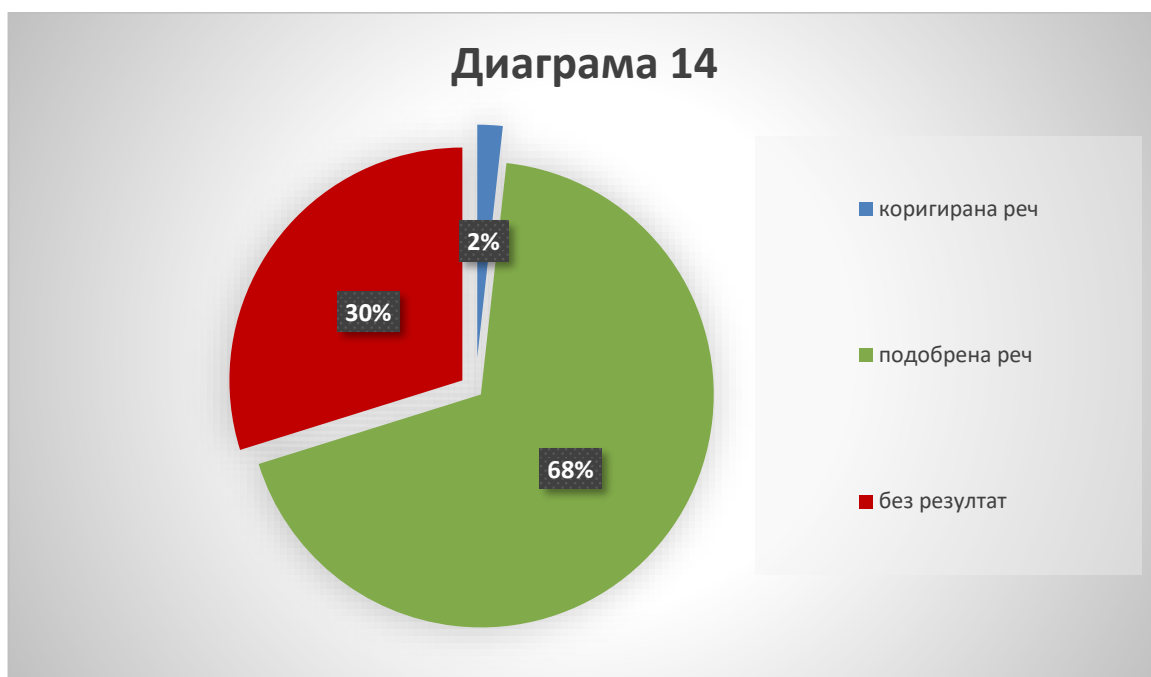
Логопедическата рехабилитация на децата и учениците със СОП е насочена към стимулиране на общото психомоторно, когнитивно и езиково развитие и по-специално качествените параметри на езика-самостоятелна реч, способности за разбиране и употреба, разширяване на активната лексика, изграждане на граматично правилна устна и писмена реч.

2.3 Резултатите от **корекционно-възпитателната** работа са представени в таблица и диаграма.

Таблица 11

логопедична диагноза	коригирана реч	подобрена реч	без резултат
Спицифично разстройство в развитието на речта и езика	-	12	1
Общо недоразвитие на речта /алалия/	-	10	9
Ринолалия	-	1	-
Общо недоразвитие на речта при намален слух	-	1	3
Вторично езиково нарушение	-	4	1
Вербална диспраксия	-	1	-
Разстройство на експресивната реч	1	7	3
Специфични езикови нарушения	-	2	-
Дизартикулия	-	1	-
общо ученици с комуникативни нарушения	1	39	17

От таблицата се вижда, че **1** дете е с коригирана реч, с подобрена реч са **39** деца и ученици, без резултат- **17**. Посочените резултати са в зависимост от тежестта на нарушението и от системността и последователността на логопедичните сесии.

Изводи:

При 68% от децата и учениците с комуникативни нарушения, които са били на корекционно-възпитателната работа се наблюдава подобрена реч, има 2% от децата и учениците са с коригирана реч. Не е малък процентът - 30% при децата и учениците без резултат.

2.4. Административна дейност

В срок бяха изготвени и попълнени от логопедите необходимите документи, определящи предмета, целите, задачите и дейностите в логопедичната работа:

- Логопедичен доклад за всяко обследвано дете и ученик в началото и края на учебната година;
- Логопедична карта за всяко дете и ученик от логопедичните групи;
- Дневник за подлежащите на корекционна работа деца и ученици;
- Тетрадки за обратна връзка с родителите на децата и учениците от логопедичните групи;
- Седмичен план-график за работа, съобразен със заетостта на децата и учениците в училище и утвърден от Директора на РЦПППО–Монтана;
- График за консултации с родители и учители;
- Амбулаторна книга

2.5. Учебно – възпитателна дейност

Активно участие бе взето от логопедите при диагностиката и попълването на карта за оценка и план за подкрепа на всяко дете и ученик. Логопедите

познават и прилагат методи и техники на работа, подходящи за различни стилове на учене, мултисензорно учене, визуализация.

2.6. Терапевтична и корекционно-възпитателна работа

Логопедите от РЦПППО –Монтана познават и прилагат иновативни методи и похвати за логопедична терапия на комуникативните нарушения и алтернативни индиректни, директни и креативно различни методи и подходи за логопедична терапия и успешно ги прилагат при всеки отделен случай. Логопед Д. Николова работи по цели и задачи, заложи в терапевтична програма за корекционно-възпитателна работа с децата от предучилищна възраст.

През учебната година логопедическата ревалидация на учениците със СОП бе насочена към стимулиране на общото психомоторно, когнитивно и езиково развитие. Работи се върху създаване на мотивация за общуване у децата и учениците, придобиване на практически опит и умения за използване на езика в социалната среда.

В логопедичната работа са използвани нагледни (демонстрация, илюстрации, образци), словесни (разказ, беседа и др.) и практически (игрови, речеви и други упражнения, подражателни изпълнения, моделиране и др.) методи и алтернативни форми на комуникация. На практическите методи се придава корекционно-обучаваща, подпомагаща, разтоварваща или онагледяваща словесните упражнения роля. В логопедичната терапия често се прилага игровият метод. В предучилищна възраст, децата преживяват с изключителна сила потребността от общуване и я удовлетворява в игровата дейност.

От логопедите са използвани следните средства за работа: книжки, схеми, табла, подготвен дидактичен материал, макети, ламинирани картинки, серия картини, пъзели, мултимедийни продукти и др.

При деца и ученици с **общо недоразвитие на речта** има изявена клинична картина (епилепсия, хромозомни аномалии, емоционална нестабилност, генерализирано разстройство на развитието). Засягат се структуроопределящите нива на езиковата функция: фонетично, лексико-граматическо, семантично. Целият процес на речево формиране преминава в условията на патологично състояние на ЦНС. Логопедичната ревалидация е насочена към развитие на познавателната сфера, зрителни и слухови възприятия, преодоляване на недостатъците в сферата на артикулационната моторика, развитие на фонематичен слух, развитие на общата моторика (превключване от едно движение в друго), развитие на фината моторика /вгнездяване на фигури, разглобяване и сглобяване на различни фигурки–кубчета, матрьошки, пирамидки, топчета, сглобяване на пъзели, работа с мозайка, низане, подреждане на кубчета по определена инструкция, цветове и форми, изграждане на графични умения, ориентация в рамките на листа, тесен и широк ред, нареждане на елементите на лесни за изписване букви с помощта на пръчици, кибритени клечки, пластилин др./. Чрез упражнения за развитие на артикулационен праксис се сформират умения у децата и учениците за възпроизвеждане на позите на говорните звукове, достига се до точност и

координираност на движенията на говорния апарат. В основата на корекционната работа се използва близка до децата битова реч, съответстваща на усвоените от тях лексеми. Така се стимулира комуникацията, повишава се речевата активност. Опитът на децата в конструирането на лексемите и тяхното съчетаване в речево изказване подпомага по-нататъшното развитие на речта.

Като цяло лексикалният фонд на децата и учениците с алалия е ограничен. Използват елементарни речеви конструкции. Изпитват трудности в кодирането на сложни речеви изказвания. Имат фонематични проблеми-слабости в речезвуковите диференциации и замени на звуковете. Проявяват невропатологична симптоматика.

При деца и ученици със специфично **разстройство в развитието на речта и езика** се използват методи и похвати, средства за онагледяване, които ги ориентират към ситуацията на общуване. Съставят се визуални графици и визуални разписания, свързани с ежедневните им дейности, използват се символни картинки, които ги подпомагат при разбиране на инструкциите и подобряват социалното им поведение. Този метод на работа подобрява мотивацията за работа на децата и учениците, насърчава самочувствието им и тяхната независимост при изпълнение на задачите.

При деца и ученици с **разстройства в експресивната реч и при дизартиклии** се провежда триетапна артикулационна терапия:

1. Първи етап-подготвителен

Подготовката се осъществява посредством упражнениата за невербален и вербален гнозис, съчетани със задачи за фонологично познание и упражнения за активизиране на артикулационния праксис.

2. Втори етап-основен

През този етап логопеда демонстрира, обяснява, онагледява артикулационната поза на трудния звук и провокира неговото изолирано учленение.

3. Трети етап-автоматизация на звуковете.

С автоматизацията се създават уменията за правилно изговаряне на нарушените звукове в срички, думи, изречения, свързана реч.

Прилаганата терапия е строго индивидуална за всяко дете или ученик. В часовете за индивидуална и групово логопедична работа се използва лаптоп като високо-технологично помощно средство. Същественото в използването на компютъра е комбинацията между визуална и звукова информация, която въздейства върху децата и учениците и стимулира техните зрительно-пространствени представи. Децата и учениците с езиково-говорни нарушения посещават високотехнологичните зали по ерготерапия и сензорна терапия към РЦПППО–Монтана.

2.7. Консултативна дейност

Логопедите към РЦПППО-Монтана работят в екип с учители и родители, консултират ги по проблеми, свързани с превенция, оценка и диагностика на комуникативните нарушения.

Координацията в дейността с класни ръководители, учители, родители и запознаването им със спецификата на съответното езиково-говорно нарушение при всеки конкретен случай, способства за установяване на единство, системност и последователност в корекционно-възпитателната рехабилитация. В часа за логопедична консултация и работа с родители и учители бяха дадени подробни указания за всеки отделен случай, съобразно вида и степента на комуникативното нарушение.

Общият брой на консултациите по време на присъствена форма на обучение с родители, учители и възпитатели през учебната 2021/2022г., е както следва:

- **Общ брой консултации -83**
- **Брой консултации с родители -39**
- **Брой консултации с учители-44**

През периода на дистанционно обучение логопедите ежедневно провеждаха консултации с родители, осъществяваха видео връзки, насочваха, разясняваха подходи, методи, които водеха до постигане на краен резултат.

Редовно е участието на логопедите в педагогически съвети, заседания на ЕПЛР към общообразователните училища, оперативки и сбирки.

Логопедите към РЦПППО-гр. Монтана- Янита Сейкова, Теодора Калафатова и Диана Николова, взеха активно участие в осъществяването на обучение от разстояние в електронна среда. Използваха ефективно създадени комуникационни канали, с помощта на които осъществявах активно взаимодействие с деца, ученици и родители. Ежедневно провеждаха консултации с родители, осъществяваха видео връзки, насочваха, разясняваха подходи, методи, които водят до постигане на краен резултат. В края на седмицата, въз основа на обратна връзка, получена от децата и родителите, обобщаваха реализираните задачи по проектно-базираното обучение. Адекватно и компетентно реагираха на възникващите ситуации в новите условия.

Учениците и децата бяха мотивирани и с радост изпълняваха, поставените им задачи. Изразяваха положителни емоции и с удоволствие се включваха в новите предизвикателства, отправени към тях. Логопедите подготвяха достъпни и адаптирани материали според индивидуалните потребности и възможности на децата и учениците. Децата и учениците бяха провокирани да работят с природни материали, пластилин, цветна хартия. Така натрупваха представи за обектите от околната среда, придобиваха умения за работа с различни материали, бяха провокирани да участват в непринудено създадените речеве ситуации, развиваха фина моторика, гнозис, праксис. Пред родителите се демонстрираха артикулационни упражнения и масажи, които могат да се прилагат в домашни условия, както и различни игри провокиращи речевата активност, упражнения за развитие на фината моторика.

В условията на дистанционно преподаване взаимоотношенията между учители и родители дадоха положителен резултат. Родителите се чувстваха удовлетворени от процеса на работа и с желание подкрепяха децата. Ситуацията, в която бяхме поставени учители, родители и деца е различна, но

дава възможности. Важни са желението, ентусиазмът и взаимната подкрепа между учители и родители, за да получат децата най –добрата подкрепа, даваща им обучителни ресурси, възможност за себеизява и лична удовлетвореност.

3. Анализ на дейността на рехабилитатора на слуха и говора.

Групата за деца и ученици със слухови нарушения стартира учебната година с 13 деца, през втори срок отпадна 1 ученик, но постъпи едно ново дете и 1 ученик, и бройката на групата стана 14.

Групата е разнородна по пол, възраст и степен на слухов дефицит. Включва 9 момчета и 5 момичета на възраст от 4 до 16 години. Три деца са в детска градина, 2-ма второкласници, 3-ма третокласници, 2-ма седмокласници, 2-ма осмокласници. Всички децата са с диагноза двустранна глухота. Шест са слухопротезирани с кохлеарни имплантни системи, 5 са с конвенционални слухови апарати, от тях 2 деца са с комбинирано слухопротезиране. Трима ученика не ползват усилващи слухови средства, въпреки предписание от специалист аудиолог. Една ученичка с кохлеарен имплант и трима ученици със слухови апарати не използват устройствата системно.

Таблица 12

Вид слухопротезиране	Брой деца с увреден слух	Добра функционалност на устройството и развити комуникативно-речевы умения	Добра ефективност на устройството и частично развити речевы умения	Начален етап на слухопротезиране и слухово-речева рехабилитация	Без резултат от слухопротезирането за целите на вербалната комуникация	Не се носи устройството. Частично развити умения вербална комуникация	Не се носи устройството. Липса на умения за вербална комуникация
Кохлеарен имплант	6	3	2				1
Конвенционални слухови апарати	5	1		1		2	1
От тях с комбинирано слухопротезиране	2						
Липса на слухопротезиране	3					2	1

При 5 от децата с кохлеарни импланти, устройствата функционират добре, ползват се системно, семействата осигуряват своевременно консумативи, поддръжка и настройки на апаратите. Благодарение на системната слухово-речева рехабилитация децата са развили комуникативно-речеви умения на различно ниво. Три от тях са достигнали ниво на свободно общуване, при 1 дете и 1 ученик комуникативните умения са на задоволително равнище. Трима от учениците с кохлеарни импланти покриват ДОС за съответния клас, в който се обучават. Една ученичка не ползва наличния кохлеарен имплант и е в състояние на практическа глухота, общува невербално и се обучава по индивидуален план и индивидуални учебни програми.

При един ученик с конвенционални слухови апарати е постигната добра ефективност, с положителен резултат за слуховите възприятия и развитие на комуникативно-речевите възможности, покрива минимума по ДОС. Едно дете е в начален етап на слухопротезиране и на слухово-речева рехабилитация. Трима ученика не носят системно слуховите апарати, поради струпване и загубване. Двама имат частично развити умения вербална комуникация, а един ученик комуникира невербално, всички те не покриват ДОС за класа, в който се обучават. При 3-ма ученици липсва слухопротезиране, въпреки лекарското предписание, но поради системната слухово-речева рехабилитация се развива остатъчният слух и начални умения за вербална изява на база алтернативни средства. Семействата често negliжират отговорността за осигуряване и изграждането на навици за системно ползване на слуховите апарати в ежедневието, често липсват батерии и поддръжка. Децата се поставят в условия на практическа глухота и не покриват ДОС. При тях напредъка е бавен, превес има невербалното общуване. При две от тези деца се наблюдава речева динамика. Развита е ограничен речников запас, в обръщение са кратки фрази.

Пет ученици от слухопротезираните (4 с кохлеарни импланти и 1 със слухови апарати) покриват ДОС за класа, в който се обучават. От тях 1 четвъртокласник не се е явил на външно оценяване в края на 4. клас по заявено желание на родителя. Двама ученика се явиха на матури по БЕЛ и математика в края на 7 клас, но още не са излезли резултатите.

Останалите 6 ученици не постигат ДОС и се обучават по индивидуални учебни програми. Те завършват учебната година с качествени оценки по БЕЛ и по Математика.

Системната слухово-речева рехабилитация е ключова за децата с увреден слух. Тя подпомага развитието на слуховите възприятия и езиково-речевите възможности. У децата се формират умения за детекция и дискриминация на звукови стимули от средата и реч. Научават се да слушат с насочено внимание, да разбират и продуцират речеви модели. Речникът се обогатява тематично. Работи се за развитие на фразова реч и образуване на правилни граматически конструкции. Развива се диалогичната реч и уменията за разгърнато самостоятелно изказване, обогатява се речниковия фонд с нови думи и понятия. Подпомага се ограмотителния процес и развитието на четивни и писмени умения. Работи се за постановка, корекция и автоматизация на говорни звукове, за правилна артикулация на думи и фрази, постигане на ясно произношение в свързана речева продукция.

Провежда се обучение по алтернативна и допълваща комуникация – развиват се умения по жестомимика, зрительно отчитане, дактилна реч, развиват се тактилно-вибрационни възприятия, стимулиране на остатъчен слух, визуална комуникация чрез картинки/пиктограми.

През учебната годината е осигурено редовното присъствие в учебните заведения на почти всички деца от групата. Една ученичка от 8 клас е изключена през 2. срок, поради пътуване в чужбина и продължително отсъствие.

За периода на извънредната епидемична обстановка поради COVID-19 бе проведено обучение от разстояние в електронна среда с всички деца и ученици от групата, като 10 от тях бяха обхванати в синхронна форма на обучение, а 4 ученика в асинхронна форма.

За обучението в ОРЕС на децата бяха използвани възможностите на социалните мрежи и платформи за обучение с класа. Децата с увреден слух и техните родители бяха включени във фейсбук група по „Слухово-речева рехабилитация с Нели Вълкова”, където системно се предоставяха специализирани материали, насоки за работа, интерактивни работни листове. Системно се провеждаха електронни уроци с видеовръзка по фейсбук месинджър. Изпращаха се материали от работата на детето за обратна връзка.

През месец ноември 2021 г. и през месец февруари 2022 г. ученици от групата участваха в проектно-базирано обучение по повод 1. Ноември – Будителите на България и по повод 19 февруари – Делото на Васил Левски.

С родителите на всички деца и ученици с увреден слух се поддържа системен контакт. Провеждат се срещи, консултации, телефонни и онлайн разговори, напътствия, препоръки за работа у дома. Поддържат се професионални контакти с други специалисти работещи с децата, с цел синхронизиране на работата и проследяване на състоянието и напредъка на децата с увреден слух.

4. Анализ на дейността на педагога на деца с нарушено зрение

Обучението на зрительно затруднените деца и ученици покрива твърде много и разнообразни области на подготовка, свързани с ранното въздействие за намаляване или предотвратяване на вторичните увреждания, училищното обучение, рехабилитацията и професионалната подготовка.

Зрительно затруднените деца и ученици към РЦПППО - Монтана се намират в различни населени места. Всяко едно от децата се обучава в зависимост от потребностите и възможностите. Въз основа на това ЕПЛР подготвя към съответното училище План за подкрепа, Индивидуалните учебни програми и др. необходими документи.

На незрящите деца от РЦПППО – Монтана са предоставени необходими материали за развитието на тактилността, бял бастун, машина за писане на брайл, лупи и дидактични материали. Монтирана е на компютъра „говореща” програма JAWS.

За периода на извънредното положение и извънредната обстановка поради COVID-19 всички деца се обучаваха синхронно, чрез месинджър. На

повечето се изпращаха материали с уголемен плоско-печатен шрифт до населените места, в които живеят и след това се работеше дистанционно.

Един от най-важните проблеми, свързани с увреденото зрение е сензорния и информационния дефицит. Сензорен проблем за хората с тотална слепота и ниска степен на слабо зрение е ориентирането и придвижването в околната среда.

Ученици към РЦПППО – Монтана със зрителен проблем има в СУ „Иван Вазов” - Вършец, ПГ „Д-р Иван Панов” – гр. Берковица, ДГ „Слънце”- Монтана, ДГ „Дъга” – Монтана, V ОУ „Христо Ботев”- Монтана, Лесотехническа професионална гимназия – Берковица и II ОУ „Хр. Смирненски” - Берковица.

В зависимост от степента на заболяването, а така също и според желанието на родителите се обучават по различен начин. Едни от тях четат с увеличен шрифт, други се обучават на брайл.

Зрително затруднените ученици имат следните часове: Четене и писане на брайл, Ориентиране и мобилност, Зрително подпомагане, Полезни умения. В тези часове научават как да се придвижват с или без бастун, координират движенията си, научават как да боравят с техниките – дву и три точкова на белия бастун, да се справят с проблеми от битов характер и не на последно място да пишат и четат на брайл. Важно е за всяко дете да се научи на самостоятелност и независимост.

Специалните предмети:

Обучение на брайл - Незрящите ученици се обучават на брайл. В началото на всяка учебна година със съдействието на РЦПППО - Монтана, се предоставят учебници на брайл от СУДНЗ „Луи Брайл” – София. В наличност е и машина за писане на брайл, листи за писане на брайл, които се предоставя на зрително затруднените ученици. Ползва се и „говореща” програма JAWS, монтирана от „Съюза на слепите” – гр. София. Предоставени са и брайлови геометрични помагала, дискове с подходяща литература за съответния клас, дидактични материали.

Ориентиране и мобилност – Програмата цели да развие у учениците умения и навици за ориентиране и мобилност, необходими за определяне на положението на собственото тяло в пространството чрез използване на запазените сетива и да развие умения и навици за придвижване в пространството по начин, който е безопасен, уверен и колкото е възможно по-независим.

Специфичните цели, към които програмата по ориентиране и мобилност се стреми са:

- познание за тялото: познание за различните части на своето и чуждо тяло, тяхното място, функция и положението на собственото тяло, спрямо други обекти от обкръжаващата го среда;
- знание за значими обекти и стимули, които се използват за определяне на положението и посоката на движението;
- знание за общи понятия: размери, форми, функции, позиции;

- овладяване на различни мобилни техники (с виждащ водач, с бял бастун) и изготвяне на стратегии за индивидуално и безопасно придвижване в малкото и голямото пространство.

Полезни умения - основна цел на тази програма е да предложи разнообразие общи, познавателни, всекидневни и социални умения като основа за бъдещ самостоятелен и независим живот в контекста на цялостното развитие на зрително затруднените деца и ученици. Програмата включва разпределение на свободното време, култура на поведение в домашна обстановка и на обществени места, опаковка на подарък, култура на подаряване на цветя, запознаване с изкуства – кино изобразително изкуство, балет, разпознаване на пари, грижи за дрехите, пазаруване, готварство, използване на светлинен и звуков индикатор и др.

Зрително подпомагане

Тази програма включва 3 основни модула: обучение на деца от подготвителна група, на ученици в училищна възраст и на деца и ученици с различна степен на нарушено зрение и с множество увреждания.

Зрителният терапевт има творческата свобода да осъществява подходящи зрителни дейности и извън тази програма. Задачите в програмата не могат да бъдат еднакво приложими за всички ученици със слабо зрение, тъй като съществуват индивидуални различия в тяхното когнитивно (познавателно) развитие.

Това е една комплексна програма, съобразена с развитието на новите реалности в световната теория и практика на подпомагането на зрително затруднените, свързана с ефективното използване на слабото зрение, която съдържа:

- разнообразие от оценъчни процедури и обучаващи програми;
- включване на деца от предучилищна възраст и на деца с множество увреждания;
- разширяване на функционалния характер на зрителните задачи;
- обучение в използване на неоптични и оптични средства;
- развитие на специфични четивни техники;
- употреба на електронни средства.

Учебната програма по зрително подпомагане си поставя следните основни цели:

1. Мотивиране на ученика за осъзнаване на своя индивидуален зрителен потенциал за активно подбиране, пресяване и интерпретиране на информацията от околния свят.

2. Чрез директно и индиректно експериментиране подпомагане на ученика в овладяването на подходящи техники и средства за формиране и развитие на основни зрителни понятия.

3. Основаване процеса на развитие на функционалното зрение върху три основни координации: око - ръка, око - крак и око - реч.

4. Въз основа на индивидуалните нужди и възможности усвояването от ученика на използването на подходящи оптични средства и решаване на задачи за близки, средни и далечни разстояния.

5. Интегриране на придобитите практически умения за ефективно използване на слабото зрение в обучението по другите специални учебни програми, в останалите учебни предмети, във всекидневието, в професионалната подготовка и в семейната среда.

6. Съчетаване на постигнатото равнище на зрителна ефективност с възможностите на други сензорни канали за достъп до информация, като брайл, релефни изображения, говоряща книга, синтетична реч, компютърна грамотност и пр.

Учениците от СУ „Иван Вазов” - Вършец, ползват много висок диоптър оптични средства. Обучават се с увеличен плоско-печатен шрифт. Важна е екипната и индивидуалната работа от специалисти. Не на последно място е и помощта, която получават от съучениците си за движение в затворено пространство, а така също и в извънучилищна среда. В края на II срок, поради отсъствия по неуважителни причини, със Заповед № 793/ 04.03.2022г. на Директора на СУ „Иван Вазов” – Вършец г-жа Ани Ангелова, един от учениците отпадна от училище.

Във II ОУ „Христо Смирненски” – Берковица се обучава момче, което е с говорен и интелектуален дефицит. Живее при приемни родители. За зрителния проблем ползва оптични средства. Материалите, които се ползват за обучението му са адаптирани и съобразени с възможностите.

Учениците от ПГ „Д-р Иван Панов” – Берковица са със зрителен и говорен проблем. При тях е затруднено фокусирането на буквите и оттам възпроизвеждането на даден текст. Ползват оптични средства и увеличен плоско-печатен шрифт. Ученикът, който е 11.б клас придоби компютърни умения и с радост прави презентации по учебните дисциплини.

Към групата бе включено дете със зрителен и слухов дефицит от ДГ №6 „Слънце”- Монтана. При него няма реч. Имплантиран му е слухов апарат. Успешно бяха приложени с него арт терапевтични техники.

Ученикът, който е в 5. ОУ „Хр. Ботев” – Монтана е със сериозно зрително заболяване /глаукома/, с много висок диоптър оптични средства. То е в 1.б клас. Затруднено е усвояването на цифри и букви, не спазва междуредието. Необходимо е да продължи работата и за доусъвършенстване на фината моторика. Ако зрителният проблем се задълбочи, през новата учебна година може да се наложи обучение на брайл.

В началото на 2. срок през учебната 2021/2022г. постъпи дете със зрителни и двигателни нарушения в ДГ № 5 „Дъга”– Монтана. То е със съхранен интелект и добри познания и умения за възрастта си. Екипната работа от специалистите от РЦПППО – Монтана спомогна за бързата адаптация на детето в детската градина, обогатиха се знанията и уменията.

Ученикът от Лесотехническа професионална гимназия – Берковица е в 8.б клас, с конституционална апластична анемия и вродена глаукома. Поради придружаващото заболяване е необходимо често кръвопреливане. Той е на ниво усвояване на букви и цифри, които може да пише само по пунктир.

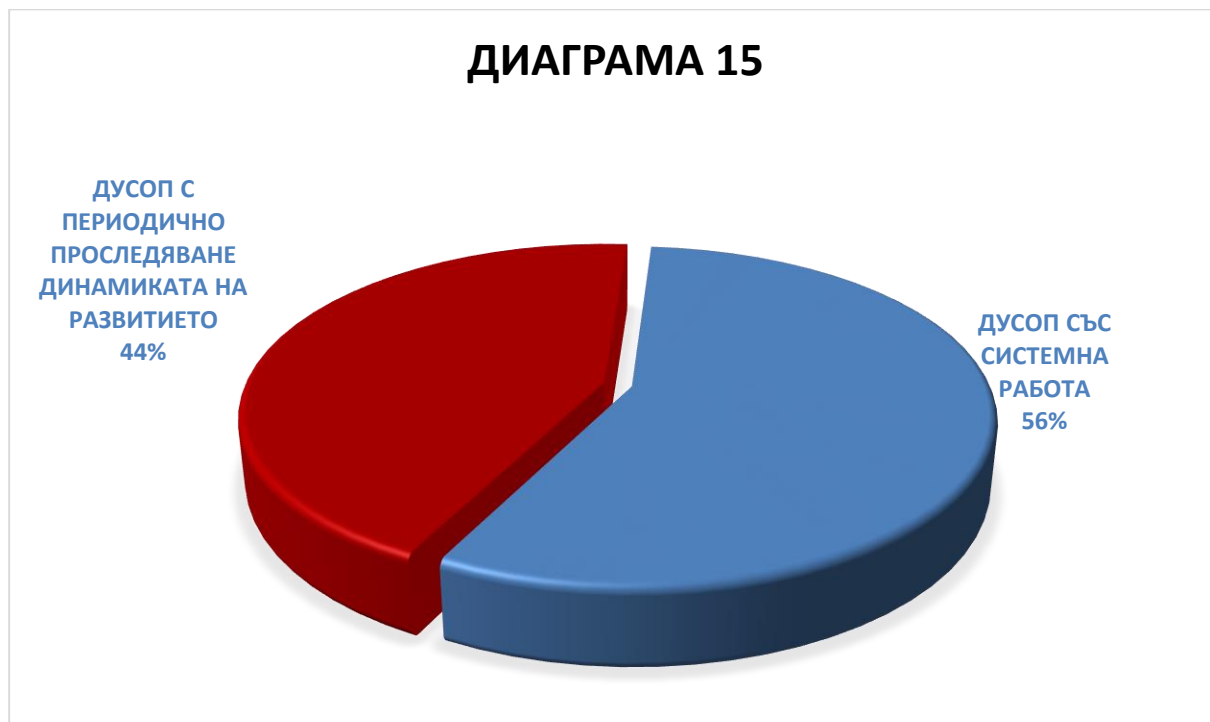
Затруднена е социализацията, но Екипа полага нужните грижи за подобряване на уменията му за общуване.

От голямо значение за постигането на добри постижения при ограмотяването и развитието на учениците със зрителен дефицит е екипната работа. Важно за децата със зрителни нарушения е адаптацията в училище. Те са чувствителни, осъзнават проблема си и успешно се включват в живота на класа. Радват се, когато имат подкрепа от съучениците си и обществото.

5. Анализ на дейността на психолозите

Професионалната реализация на психолозите Антон Цифудин и Биляна Костова през учебната 2021/2022г. е свързана с диагностициране и консултиране на **159** деца и ученици със СОП на територията на общините Монтана, Берковица, Вършец, Лом, Вълчедръм, Чипровци, Брусарци, Медковец, Г. Дамяново, Бойчиновци, Якимово.

- Брой деца и ученици с осигурена допълнителна подкрепа от психолог : **92**
- Брой деца/ученици включени в психологична група: **92**
- Брой деца/ученици отпаднали или невключени за психологична подкрепа: **71**

От данните по *Диаграма 15* се вижда, че 56% от всички деца и ученици със специални образователни потребности получават психологична подкрепа.

При 44% от децата със специални образователни потребности се проследява периодично функционалното им развитие. От така визуализираните данни е видимо, че по-голямата част от децата имат необходимост от системна работа по посока подкрепа за личностно развитие.

Съобразно годишният план за дейността на психолога в началото и в края на периода се започна/завърши с цялостна прецизна диагностика на емоционалните, познавателните, психични процеси и интелектуално равнище на учениците и децата със СОП. Обследването на всяко едно дете се извършва чрез набор от тестове и методики, част от батерията за диагностициране, с която разполага Регионален център - Монтана. Диагностицирането се извършва в различните сфери със следните методики:

IQ:

- Тест Бине-Терман – изследване на интелект;
- Тест на Рейвън за деца – изследване на интелекта;
- Тест на Векслер за интелигентност при деца от 6 до 16 години (HAWIK-R 1983);

Когнитивна сфера на функциониране:

Памет:

- Виноградова – изследване на логическата и механична памет;
- Тест на Лурия " Заучаване на 10 думи"- изследване на ретенция и репродукция на паметта;
- Тест "Коректурна буквена проба"- изследване на обем и работоспособност;
- "Цифрова проба на Джекобсон" – изследване на обем и работоспособност;
- Тестове за узнаване с вербален и невербален материал;
 - мислене:
- Тест за понятия и асоциации „Четвърти излишен”

Внимание:

- Тест на Пиерон и Рутер- Изследване на концентрация и устойчивост;
- Проба на Тулуз и Пиерон- изследване на концентрация и устойчивост;
- Проба на Херберт Винклер - изследване концентрацията и устойчивост;
- Проба „Украсяване на рамки на Ш.Бюлер”- изследване концентрация и устойчивост;
- Проба на Бурдон- концентрация и устойчивост;
- Тест „Лабиринт” или „Пръстени на Ландолт”- изследване на устойчивостта на вниманието;
- Тест ” Коректурна матрица”- превключване;
- Проба за превключване на вниманието на Пирьов и Цанев;
- "Преплетени линии на Платонов" – разпределяемост;
- Тест на Оскар Ман; Проба със силуети – изследване на въображение и възприятия;

Личностна и емоционална сфера:

- Тест за изследване на самооценката;
- Въпросник за измерване на агресивността на Б.Дюрки;

- Тест за изследване на стила на поведение в конфликтна ситуация „Т.Килман”;
- тест „психични девиантни диспозиции/акцентуации/”;
- тест „Училищна тревожност” на Филипс;
- тест „Таблицы на Шульце”;
- графически метод " Моят кръг на общуване" на Т.Ю. Андрюшенко особено полезен при деца със затруднения в общуването;
- Проективни тестове и нестандартизирани методи – диагностично наблюдение, интервю и беседа.

На всички деца от психологичните групи им бе предоставена подкрепа за самостоятелно и независимо функциониране, за развитието на техните екзекутивни функции, както и за разрешаване на проблеми в поведението /където има такива/ и за превенция на отпадането от училище.

В работата си психолозите залагат много часове за развитието на когнитивните процеси, които чувствително страдат при децата и учениците със СОП, а в същото време са от съществено значение за усвояване на учебния материал. Усилията им са насочени да се постигнат по-добри резултати относно концентрацията и устойчивостта на вниманието си, да им помогнат да обогатят възприятията и представите си, да се подобрят вербалната и невербалната им памет, мисленето, въображението. Залагат също така корекционна дейност, с която целят намаляването на агресивните прояви на учениците със СОП в училище и тяхното успешно приобщаване в живота на класа и разбира се социализацията им в обществото.

Работата на екипа психолози е насочена към развитие и усъвършенстване на способностите за преодоляване или компенсиране на затрудненията и дефицитите в развитието, произтичащи от основното заболяване с оглед подобряване възможностите за интеграция и социализация. Активно се оказваше съдействие по места на учителите от общообразователните училища относно възникнали затруднения в поведенческата реализация на подрастващите. Съдействието се изразяваше най-вече в консултации, както по отношение на поведението на подрастващите, така и относно адекватната реализация и релевантна организация на тяхното време за достигане на пълноценна просоциална активност и психично благополучие.

При индивидуалните им занимания с децата и учениците, действията им бяха насочени предимно към корекция и превенция на негативните поведенчески прояви и предоставяне на позитивни модели за подражаване и формиране на адекватна ценностна система, самооценка и самочувствие.

При всяка една от срещите си с децата отделят време да поговорят и за неща като: лична хигиена и външен вид, училищни задължения и отговорности, приобщаване и адаптиране към групата и класа.

Сериозна част от работата на екипа психолози (най-вече с по-големите) е насочена изцяло към това да ги мотивират да посещават училището и учебните занятия, както и да изградят модел на поведение, съответстващ за тази институция. Провеждат корекционна дейност за промяна на нагласата и приемането на образованието като ценност.

Дистанционна психологична подкрепа

В периода на обучение в ротация в страната във връзка с COVID-19 и високата заболяемост учениците, включени в психологична група, се подкрепяха дистанционно-асинхронно, чрез изпращане на материали по медиатори от общността и чрез телефонни разговори с техните родители. Много често дистанционната подкрепа се изразяваше в подкрепа на семейството и ученика за преодоляване на негативните аспекти от възпрепятствания социализационен процес.

Психологическата подкрепа бе насочена към адекватната социална реализация както на ниво училище, така и на ниво социум чрез въздействие на поведенческите диспозиции.

Организацията на дистанционното обучение от психолозите се реализираше в конкретика, чрез използване на възможностите на социални мрежи и електронни приложения: Фейсбук, Месинджър, Вайбър, Скайп, електронни пощи или платформа Microsoft Teams и др. Реализацията се осъществяваше, както следва:

- ✓ Осъществяване на телефонни разговори с родителите, свързани с организацията на дистанционното обучение и указания за работа по поставените задачи;

- ✓ Консултации с родители и ученици за решаване на възникнали казуси от ежедневието;

- ✓ Изпращане на работни материали, презентации, техники и игри за децата по електронна поща или Месинджър изцяло съобразени с възможностите и потребностите на децата;

- ✓ Осъществяване на видео-връзка през Месинджър за провеждане на занятие с децата/ учениците и родителите;

- ✓ Прилагане на проектно-базирано обучение - иновативен, интересен и полезен за децата начин на обучение;

Консултативна психологична дейност

Консултациите с родители, учители и специалисти бяха проведени по установен график и насочени към проследяване емоционалното и социалното развитие на подрастващите, върху реализацията на поведението и емоциите на конкретното дете, и взаимоотношенията и подходите за релевантно въздействие от страна на възрастните носители на социален опит.

По време на извънредната ситуация, свързана с COVID – 19, учениците бяха на ротационен принцип, а децата от детските градини бях присъствено. Към момента учениците се обучават в присъствена форма и това позволява консултативната дейност с тях и техните родители и учители също да продължи в присъствен формат.

Психолозите проведоха следните основни дейности:

- **Ежедневни консултации с ученици;**
- **Консултации с учители/ възпитатели – 75**

- Консултации с родители – 73;
- Участие в срещите на ЕПЛР към училища и детски градини - 558.

Осигуряване на подкрепяща среда за децата и учениците със специални потребности

На всички деца в групите на психолозите са осигурени специалисти с необходимите компетентности съобразно спецификата на индивидуалните им особености.

Необходимо е да се отбележи, че все още има детски градини и училища, в които се наблюдава недостатъчно добра и достъпна архитектурна среда.

Организация на дистанционната допълнителна подкрепа

Обхванати за дистанционна допълнителна подкрепа от психолози са **92 деца и ученици**. Дистанционната психологична подкрепа протече по следния начин:

- Осъществяване на телефонни контакти. Разговори с родителите по телефона, свързани с организацията на дистанционното обучение, инструкции за работа по поставените задачи или консултации за решаване на възникнали казуси и проблеми;
- Изпращане на работни материали, презентации, техники и игри за децата по електронната поща или месинджър, които са изцяло съобразени с възможностите и потребностите на децата и които са в полза и помощ на родителите за работа с техните деца при така създадената ситуация;
- Осъществяване на видео-връзка през фейсбук месинджър за провеждане на занятие с децата/ учениците и родителите по предварително определен график, съобразен с възможностите на родителите;
- Прилагане на проектно-базирано обучение, което е един интересен и полезен за децата начин на обучение;
- Получаване на обратна връзка както от децата, така и от техните родители.

Целите и задачите, които екипа си бе поставил в началото на учебната година са съобразени с потребностите и възможностите на всяко дете. Екипът работи постоянно и задълбочено и с родителите на децата/учениците. В консултациите с тях се обяснява състоянието на детето им в настоящия момент, получават съдействие да стигнат до най-доброто за детето решение за форма на обучение, за собственото си отношение към проблема, за конфликтните ситуации, които възникват в училище и на улицата и т.н.

При взаимодействието на екипите по места относно реализиране на дейността не се срещаха трудности, които да затруднят или възпрепятстват целенасоченото изпълнение на планове за подкрепа.

В резултат от задълбочената работа на психолозите през последните три учебни години се забелязва мотивация и интерес у учениците за учебна дейност, подобряване процеса на общуване между ученици и учители. Активно бе участието на учениците в живота и дейността на класа и училището като

същите придобиха самочувствие и започнаха да се чувстват по-значими в обществото.

Постигнати бяха по-добри резултати относно развитието на когнитивната и емоционалната сфера. По отношение на познавателните процеси при част от децата и учениците със СОП частично бяха подобрили качествата на вниманието – устойчивост и концентрация; констатира се обогатяване на възприятията и представите за календарната възраст, за съществуващите предмети и явления от обкръжаващата среда, въображението, емоционалната сфера и социализацията им в обществото.

6. Анализ на дейността на болничните учители

През учебната 2021/2022 г. в област Монтана няма назначени болнични учители.

7. Анализ на дейността на помощниците на учителя

През учебната **2021/2022 г.** в 1 детска градина ДГ №12 „Звънче”- гр. Лом 1 училище II СУ ”Н.Йонков Вапцаров” – гр. Монтана е назначен помощник на учителя.

Наличието на помощник на учителя в детската градина е от голямо значение за ефективното приобщаване на децата със специални образователни потребности. Той се явява медиатор между детето, учителя, останалите деца в групата, специалистите които оказват допълнителна подкрепа за личностно развитие и родителите. Неговата дейност спомага престоят на „различните” деца да бъде максимално облекчен спрямо техните специфични нужди и здравословно състояние, така че да не са изолирани от своите връстници, но и да получават адекватна на потребностите си подкрепа.

През учебната година помощника на учителя участва в работата на екипите за подкрепа за личностно развитие на децата със специални образователни потребности като осъществява следните **основни дейности**:

- Подпомага изпълнението на дейности, определени в плановете за подкрепа на децата със специални образователни потребности;
- Оказва техническа помощ при подготовката на образователни материали за децата;
- Съдейства на учителите при подбиране на подходящи методи, средства и материали за осъществяване на образователния процес;
- Съдейства организационно и технически на учителите при провеждането на педагогическите ситуации в групите в детските градини;

- Подпомага осигуряването на безопасни условия за обучение на децата, като подкрепя учителите при осигуряването на реда в групите в случай на проблемно поведение на дете;
- Подпомага овладяването на хигиенни навици и самообслужването на децата в детските градини;
- Улеснява процеса на комуникация между учителите и децата;
- Включва се в организирани курсове за обучение и квалификация.

През цялата година дейността на помощника на учителя бе насочена към децата и тяхната индивидуалност. Той подпомогна формирането на положителна нагласа към учебния процес и работеше за пълноценното приобщаване на децата към средата в детските градини, съобразно специфичните и възрастовите им особености и потребности. Подпомогна за успешното преодоляване на възникващи затруднения от образователно естество, както и социализиране на децата от семейства със затруднения.

Организационни връзки и взаимоотношения:

Помощникът на учителя винаги се отзовава на нуждите на учителите. Той поддържа постоянна връзка с родителите, създавайки мост между детската градина и общността. Подпомага ръководството на детските градини и учителите при взаимодействието с родителите. Осъществява трайно сътрудничество с родителската общност, запознава я с евентуални затруднения на децата, популяризира успехите им сред нея и способства за активното ѝ включване в живота на детските градини. Със своята дейност съдейства за детското развитие през периода на първоначалното изграждане и формиране на детската личност. Помощникът на учителя спомага за формирането на ценностна система, ориентиране към уважение и зачитане на индивидуалността на отделната личност. Отношенията между децата и техните учители трябва да се основават на уважение и разбирателство.

8. Анализ на дейността на старши ресурсен учител, сензорен и ерготерапевт в РЦПППО-Монтана

През учебната 2021/2022г. старши учител ресурсен, сензорен и ерготерапевт работи с 10 деца със специални образователни потребности. Групата включва 4 момчета и 6 момичета на възраст от 4 до 10 години.

Обхванатите деца провеждат терапия в ерготерапевтична и сензорна зала към РЦПППО гр. Монтана.

Сензорната интеграция е несъзнателен процес и основополагащ фактор в ранното детско развитие. Ефективното интегриране на усещанията от сетивата и генерирането на адаптивен отговор дава възможност за доброто познаване, както на собственото тяло, така и на двигателни умения, обработване и разбиране на пространство и време. Възможността за разграничаване на

сетивните дразнители и контрола над собственото си поведение и реакции създават социално приемливи граници и правят възможно спазването на правила. Терапията на сензорно-интегративните дисфункции представлява стимулиране на сетивата и предизвикване на адаптивен отговор. Това включва тактилна, вестибуларна и проприоцептивна стимулация и се счита за пряка интервенция, която може да подобри функционирането на нервната система. Основната цел на терапията е да създава сетивни въздействия, като ги дозира правилно (особено онези, които са свързани с вестибуларната и проприоцептивната система), така че спонтанно да се предизвика адаптивна реакция спрямо съответното дразнение. Този адаптивен отговор води до интеграция на отделните компоненти на нервната система при преработката на дразненията. Ефективността на терапията е значително по-голяма, когато детето само избира вида на стимулацията и начините, по които да я постигне. Задачата на терапевта е да следва неговите потребности и да го насочва при нужда. Деца с тежки нарушения се нуждаят от по-голяма помощ и от точно структурирани дейности. Сетивните възприятия и тяхната интеграция подпомагат развиването на отделните компоненти на нервната система при организиране на моторните, езиковите и мисловните операции и емоционалните отговори, което води до повишаване самочувствието на детето и на социалното му функциониране.

Ерготерапията пък от своя страна осигурява възможност за максимална степен на самостоятелност и независимост на лица с физически, умствени и емоционални дефицити чрез развиване, възстановяване, поддържане или промяна в ежедневните им умения за самообслужване и трудова дейност. Ерготерапията спомага за компенсирането на трайно увредени функции чрез адаптиране на домашната, училищна и работна среда. Ерготерапевтът разглежда силните и слабите страни на детето. След това създава програма за дейности, по които да се обучава то. Основната цел е да се осигури пълно и активно участие на децата със СОП в обществения живот и да се подобри качеството на техния живот.

По време на терапевтичните сесии децата се справяха успешно с поставените им задачи и постигнаха добри резултати.

Преобладаваше редовно присъствие на децата от групата, с изключение на моментите, налагащи тяхното отсъствие, поради здравословни причини.

По отношение включването на семейството в терапевтичния процес, Терапевтът работи в тясно сътрудничество със самото дете и с родителите му. Терапевтът насочва родителя да насърчава детето в неговата трудова дейност като контролира изпълнението на всяка задача. В началото се поставят леки, постижими задачи, докато детето усвои механизма на действие, след което поетапно се усложняват и се поставят нови.

Необходимо е работата да е приятна и да укрепва увереността на детето и то да довършва докрай започнатото. При поставянето на задачите родителят винаги взема под внимание условностите на дома и дейностите от бита на детето.

С поставената нова форма на дистанционно обучение Ерготерапията и сензорната терапия се оказват изключително ефективни за работа у дома, за подпомагане в домакинството, за контакт и изграждане на по-силна

емоционална връзка между родителя и детето, за реализиране и планиране на съвместни семейни дейности. Липсата на физическия контакт с терапевта се осъществява в замяна от този на родителя, но насоките и препоръките са подадени от самия терапевт. Сензорната интеграция и Ерготерапия могат да се осъществяват в различни условия, под всякаква форма, търпят развитие, адаптивни са, динамични и в частност се оказват изключително ползотворни, полезни и успешни като допълнителна форма на подкрепа на децата и техните семейства.

V. ИНФОРМАЦИЯ СЪГЛАСНО ЧЛ. 145, АЛ.2 ОТ НАРЕДБАТА ЗА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ, ИЗМ. И ДОП. ДВ, БР.105 ОТ 18.12.2018 г., ИЗМ. И ДОП. ДВ, БР.48 ОТ 26.05.2020 г.

- 1. Брой деца със СОП по групи, които се обучават в детските градини по чл. 35 от ЗПУО:**

Таблица 13

Детска градина / групи	Брой деца
1-ва група	10
2-ра група	14
ПГ 5 години	8
ПГ 6 години	19
Общ брой деца от предучилищна възраст	51

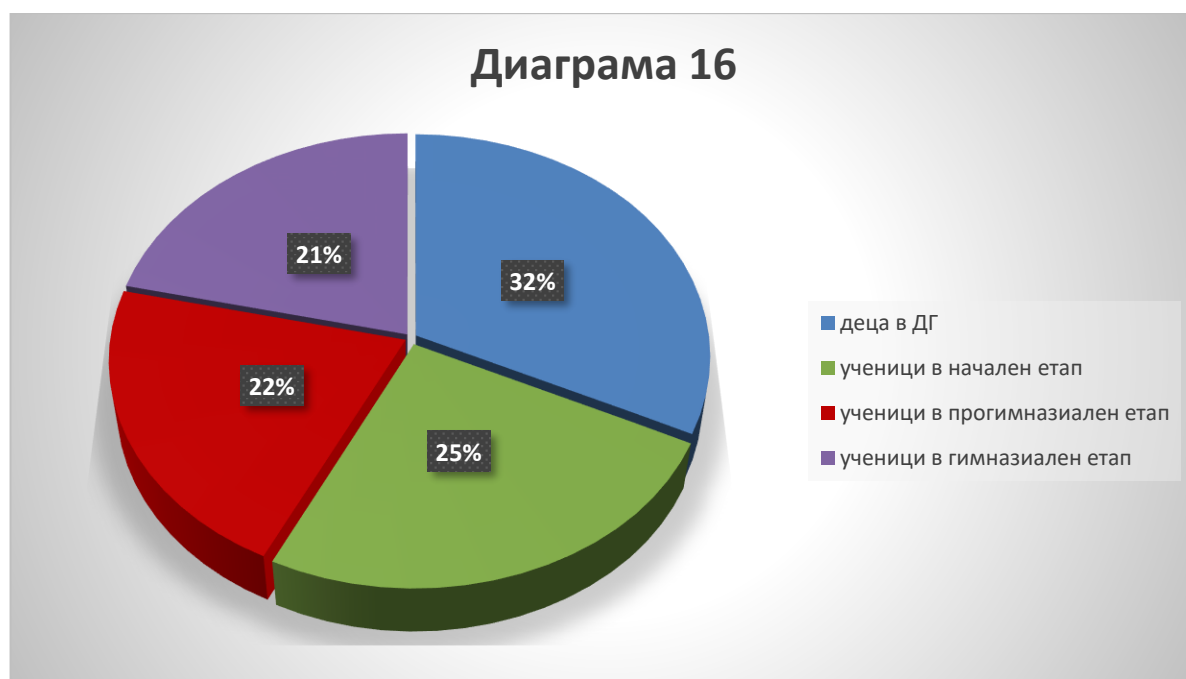
- 2. Брой ученици със СОП по класове, които се обучават в училищата по чл. 38 и 39 от ЗПУО:**

Таблица 14

Общ брой ученици в начален етап	40
I клас	8
II клас	8
III клас	15
IV клас	9
Общ брой ученици в прогимназиален етап	34
V клас	6
VI клас	13
VII клас	15
Общ брой ученици в гимназиален етап	34

VIII клас	11
IX клас	9
X клас	3
XI клас	8
XII клас	3
ОБЩ БРОЙ УЧЕНИЦИ СЪС СОП	108

ОБЩ БРОЙ ДЕЦА И УЧЕНИЦИ СЪС СОП: 159

Изводи:

От направения статистически анализ на децата и учениците със СОП, които се подпомагат от РЦПППО – Монтана по класове и етапи на образование се наблюдава следната тенденция:

Висок е броят на децата от предучилищна възраст. Това е и доказателство за информираността относно ресурсното подпомагане и доверието към специалистите, осъществяващи тази подкрепа, което от своя страна дава една добра основа за успешното им обучение и личностно развитие в бъдеще.

Най-висок е броят на учениците в начален и след него следва броя на учениците със СОП в прогимназиален етап. Поради социално - икономическите условия в областта и ниския социален статус на семействата се забелязва тенденция към заминаване за чужбина заедно с родителите.

Допълнителната работа с помощта на ресурсен учител води до стимулиране на общото психомоторно развитие и когнитивните процеси. Това ще доведе до повишаване на мотивацията на учениците за учебна дейност и

подобряване на общуването им с техните връстници. Ще бъдат активно включвани в живота и дейността на класа и училището и по този начин учениците със СОП ще намерят своето място в обществото.

3. Брой деца със СОП, които се обучават в специални училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания.

В област Монтана няма деца със СОП, които се обучават в специални училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания.

4. Брой ученици със СОП, които се обучават в специални училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания.

В област Монтана няма ученици със СОП, които се обучават в специални училища за обучение и подкрепа на ученици със сензорни увреждания.

5. Брой деца със СОП, които се обучават в ЦСОП.

През учебната 2021/2022г. няма деца, които да се обучават в изнесена група/паралелка на ЦСОП на територията на област Монтана.

6. Брой ученици със СОП, които се обучават в ЦСОП.

През учебната 2021/2022г. в Центровете за специална образователна подкрепа на територията на област Монтана се обучават общо **65 ученици**, както следва: в ЦСОП „Христо Ботев”, гр. Берковица - 25 и в ЦСОП „Д-р Петър Берон”, Лом – 40. Екипите за подкрепа за личностно развитие са разработили индивидуални учебни планове и индивидуални учебни програми на всички ученици.

7. Брой деца и ученици, подпомагани от РЦПППО по вида на специалните им образователни потребности.

Разпределението на децата и учениците, подпомагани от Регионален център – област Монтана по вида на специалните им потребности, е представено в следната таблица:

Таблица 15

ВИДОВЕ УВРЕЖДЕНИЯ	БРОЙ УЧЕНИЦИ
I. СЕНЗОРНИ УВРЕЖДЕНИЯ	
1. Увреден слух	14
2. Нарушено зрение	8
ОБЩО СЕНЗОРНИ УВРЕЖДЕНИЯ	22
II. ФИЗИЧЕСКИ УВРЕЖДЕНИЯ, ДЦП	8
III. МНОЖЕСТВО УВРЕЖДЕНИЯ	3
IV. УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ	
1. Лека умствена изостаналост	43
2. Умерена умствена изостаналост	7
3. Тежка умствена изостаналост	2
ОБЩО УМСТВЕНА ИЗОСТАНАЛОСТ	52
V. СИНДРОМ НА ДАУН	7
VI. ОБУЧИТЕЛНИ ТРУДНОСТИ - Специфично разстройство на училищните умения	20
VII. ЕЗИКОВО-ГОВОРНИ НАРУШЕНИЯ	27
VIII. АУТИЗЪМ, ГРР	14
IX. ЕМОЦИОНАЛНО – ПОВЕДЕНЧЕСКИ РАЗСТРОЙСТВА	6
ОБЩО:	159

Диаграма 17

Диаграма 17

От така представената диаграма може да се направи следния **анализ**:

Най-голям процент от децата са с интелектуален дефицит, като преобладаваща е ЛУИ – 33%.

Тези деца и ученици са със задържане или непълно развитие на интелекта, характеризиращо се с нарушение на уменията, които възникват в процеса на развитие и дават своя дял във формирането на общото ниво на интелигентност, т.е. когнитивните, речевите, двигателните и социални умения.

При децата с лека умствена изостаналост се наблюдават умения за обличане, миене, хранене, тоалет. Темпът на развитие на практическите умения е значително забавен. Нарушенията в паметта се изразяват в нарушаване на логичната памет. Нарушенията във вниманието се изразяват в появата на ниска концентрация. При засегнатите от лека умствена изостаналост индивиди се наблюдават проблеми с четенето, писането и смятането. Промените в мисленето и речта, които наблюдаваме при децата с умерена умствена изостаналост се изразяват в усвояване на речта със закъснение. Някои от засегнатите деца достигат нивото на ежедневната реч, водят разговори. Не са в състояние да извършват сложни мисловни операции. Липсва абстрактно и логическо мислене. Промени в подвижността се явяват по-късно, като страдат фините движения. Всички така описани проблеми при децата и учениците с умствена изостаналост са обект на корекция и терапия на екипа от психолози.

Следват групите на децата със сензорни увреждания- 14%, като преобладава групата на децата и учениците с увреден слух пред тази на децата и учениците с нарушено зрение. Може да се отбележи, че голяма част от децата със сензорни увреждания са със съхранени и добри интелектуални възможности. При тях психологичната подкрепа е насочена предимно по отношение на социализиране, адаптиране и самооценка. Има и изключения, при които се констатира по-сериозен дефицит в интелектуалната сфера и когнитивните процеси.

Следва групата на деца и ученици с обучителни трудности - 16% и групата на деца и ученици с аутизъм 8%. Трябва да се отбележи, че именно при

децата с аутистични прояви се изисква сериозна работа и подкрепа от страна на педагогическите специалисти. При тези деца процесът на адаптация и социализация е силно затруднен, срещат се най-много поведенчески проблеми и емоционална неустойчивост.

Следва процента на децата и учениците с езиково-говорни нарушения - 17%, 5% - физически увреждания, 3% - емоционално-поведенчески разстройства и най-малък е дялът на децата и учениците със синдром на Даун 3%.

В заключение може да се каже, че всички тези групи поради спецификата на уврежданията си изискват един много продължителен и задълбочен процес на терапия и корекция.

8. Брой помощници на учителя.

На територията на областта е назначен **2** помощници на учителя

- ДГ № 12 „Звънче” - град Лом;
- II СУ „Н. Й. Вапцаров“ – гр. Монтана.

VI. КВАЛИФИКАЦИОННА ДЕЙНОСТ

1. Брой специалисти от РЦПППО преминали квалификационни курсове (въвеждаща и периодична квалификация)

и

Беатрис Рангелова - ресурсен учител

➤ Участие в обучение на тема: *„Успешна подготовка за националното външно оценяване в 4 клас“* на „Просвета – София“ – АД, 1 квалификационен кредит – март 2022г.

➤ Участие в обучение на тема: *„Най-новите информационни технологии в процеса на обучение“* на „Просвета – София“ – АД, 1 квалификационен кредит – март 2022г.

➤ Участие в Регионална конференция за приобщаващо образование в гр. Плевен на тема *„Приобщаващо образование за всички“* – април 2022г.

Даниела Алексиева – главен учител, ресурсен

➤ Защита на дипломна работа и придобиване на **III професионално-квалификационна степен** на 10.11.2021г. към СУ ”Климент Охридски” – София, Департамент за развитие и усъвършенстване на учители.

➤ Участие в онлайн обучение на тема: *„Изследователският подход в обучението по математика в начален курс“*, за който е присъден **1** квалификационен кредит.

➤ В периода януари – май 2022 година участие в **3** квалификационни курсове за придобиване на **II професионално-квалификационна степен** към СУ

”Климент Охридски” – София, Департамент за развитие и усъвършенстване на учители.

➤ На 22-23.03.2022 година участие с видеоматериал в Регионална конференция на РЦПППО – Монтана по повод 15 години от създаването му на тема: „ *Приобщаващото образование – различни възможности, равни шансове за успех*“.

➤ На 18.05.2022 година участие в Регионална конференция на РЦПППО – Пловдив по повод 15 години от създаването му.

Мая Кьосина – старши учител, ресурсен

➤ Участие в уебинар на тема: „*Canva за учители. Как лесно и бързо да създавате изображения*“ – 28.01. 2022г. - организиран от Prepodavame.bg Заедно в час.

➤ Участие в информационен уебинар на тема: „*Космически лагер за ученици –Space Camp Turkey*“ -27.01.2022г. - организиран от Център за творческо обучение.

➤ Участие в уебинар на тема „ *С Монтезори у дома*“ проведен на 14.04.2022г. от Карин дом.

➤ Участие в уебинар на тема „ *5 игри, които да пробваме на живо и онлайн. Дигитални ресурси и игри за всяка класна стая*“, организиран от Prepodavame.bg .

➤ Участие в обучение на тема „*Играта–учене и забавление*“ - 11.02.2022г., организирано от Фондация „За нашите деца”.

➤ Обучение на тема “*STEAM дейности в детската градина*“ - организирано от Образователен център „Хермес“, гр. Русе - учител Елена Славова - 09.02.2022г. – сертификат.

➤ Обучение на тема „*Учители и родители - съмишленици в предучилищното образование на децата*“ - организирано от „Просвета – София „ АД обучители – Александрина Беровска, доц. д-р Евгения Тополска - 1 квалификационен кредит.

➤ Обучение на тема „*Формиране на умения за успешно прилагане на учебната програма по компютърно моделиране в начален етап*“ - организирано от „Просвета – София „ АД обучители – Антоанета Миланова, Вера Георгиева - 1 квалификационен кредит.

➤ Обучение на тема „*Възможности на учебните програми по човекът и обществото (3.- 4.клас) за оценка на функционалната грамотност на учениците (върху учебното съдържание по история на България)*“ - организирано от „Просвета – София „ АД - учител – д-р Екатерина Михайлова - 1 квалификационен кредит.

- Обучение на тема „*Успешна подготовка за национално външно оценяване в 4. клас*“ - организирано от „Просвета – София „ АД - 1 квалификационен кредит.
- Обучение на тема „*Най-новите информационни технологии в процеса на обучение*“ - организирано от „Просвета – София „ АД – обучители-Валентина Кадева, Петинка Цанкова - 1 квалификационен кредит.
- Обучение на тема „*Изследователският подход в обучението по математика в начален курс*“ - организирано от „Бит и техника „ ООД Варна– обучител- Веселина Дамаскова - 1 квалификационен кредит.
- Обучение на тема „*Иновационни технологии за активно учене*“ - организирано от издателство КЛЕТ България, обучител – проф.д.п.н. Антония Тонева Кръстева - 1 квалификационен кредит.
- Обучение на тема „*Педагогически дизайн на дистанционното обучение*“ - организирано от издателство КЛЕТ България - обучители - доц. д-р Стоянка Лазарова , доц. д-р Лъчезар Лазаров- 1 квалификационен кредит.
- Обучение на тема „*Методически насоки и специфики в образователния процес. Стимулиране на активно учене чрез използване на интерактивни методи в начален етап*“ - организирано от издателство КЛЕТ България - 07.06.2022г. - 1 квалификационен кредит.
- Участие в Международна онлайн – конференция „*РАСТЕМ заедно*“ насочена към педагози работещи с деца с ГРР и СОП и родители на деца с аутизъм проведена на 28-29 април 2022г. - организирана от Аутизъм в квадратите, Общения, Тацитус и др. – сертификат.
- Обучение на тема „*Ефективна подкрепа за деца билингви - как да превърнем добрите намерения в действие*“ - организирано от Prepodavame.bg / Заедно в час - обучители – Розалия Мицева и Силвия Колева -12.02.2022г. – сертификат.
- Участие в Онлайн лекция „*Какво представлява психомоторната терапия?*“ с лектор Проф. Амара Екерт преподавател по интегративна психомоторика в Германия , член на Научния борд на БАПМТ -12.02.2022г.
- Участие в обучение на тема „*Допълваща и алтернативна комуникация чрез символи*” проведено на 03 и 04.02.2022г. от Интеракта ЕООД - 1 квалификационен кредит.
- Участие в Регионална конференция „*Приобщаващо образование – различни възможности, равни шансове за успех*”, по повод 15 годишнината на РЦПППО – Монтана, проведена на 22 – 23.03.2022 г. с видео демонстрация на

практична дейност по сензорна и ерготерапия на деца и ученици със СОП съвместно с Елена Илиева – старши учител, ресурсен, сензорен и ерготерапевт.

Елена Илиева – старши учител, ресурсен, сензорен и ерготерапевт

- Участие в онлайн практика на НИОПП на тема : „Сензорна терапия“ по повод Световен ден на Ерготерапията - 27.10.2021г.
- Участие в онлайн обучение на тема: „Сензорна интеграция и терапия“ на Фондация „С-ИВВЕНА“ – 27-28.11.2021г.
- Участие в обучение по работа в платформа „Подкрепи ме“ – 14.12.2021г.
- Участие в Регионална конференция на РЦПППО-Монтана на тема: „Приобщаващо образование-различни възможности, равни шансове за успех“ - 22-23.03.2022г.
- Участие в Регионална конференция на РЦПППО-гр. Плевен на тема: „Приобщаващо образование за всички“ - 20.04.2022г.
- Участие в сертифицирана образователна програма „Морска академия“ на тема: „Работа в екип“ - 23-26.06.2022г.

Виолета Цветанова – старши учител, ресурсен

- Участие в онлайн среща за представяне на проект *"Развитие на умения за комуникация и учене на деца и младежи с тежки физически увреждания чрез технологии за контрол с поглед"*, организирана от Фондация „Асист“ – август 2021г.
- Участие в обучения на обучители по проект на УНИЦЕФ „Глас за всяко дете“ – септември и октомври 2021г.
- Участие в 13 Източно- и централноевропейска регионална конференция „Допълваща и алтернативна комуникация“- ноември 2021г. – сертификат за участие
- Придобиване на свидетелство за успешно завършена професионално-педагогическа специализация (ППС) на тема: „Съвременни подходи в образованието“ – ДИУУ към СУ „Св. Климент Охридски“ – София – ноември 2021г.
- Придобиване на III ПКС – януари 2022г.
- Участие в първа методологична среща по проект „Глас за всяко дете“ на УНИЦЕФ на тема: *Въпросник PIADS (Скала за психосоциалното въздействие на помощните устройства)*
- Участие в уебинар на тема: „Сауна за учители. Как лесно и бързо да създавате изображения“ – януари 2022г.

- Участие в онлайн среща с родители, организирана от БАЛИЗ на тема: *"Как да подкрепяме хората с интелектуални затруднения да правят избор и да вземат решения"*
- Участие в уебинар *„Представяне на проект „Глас за всяко дете“* – февруари 2022г.
- Участие във Втора методологична среща по проект *„Глас за всяко дете“* на УНИЦЕФ – март 2022г.
- Участие в Национална конференция *"Приобщаващи образователни практики в училище и в детската градина"* в гр. Велико Търново – март 2022г.
- Участие в обучителен курс на тема: *„Диагностична дейност на учителя“*, проведен от ДИУУ към СУ „Св. Климент Охридски“ – май 2022г, 3 квалификационни кредити
- Участие в Регионална конференция за приобщаващо образование – Враца- юни 2022г.

Силвия Любенова – старши учител, ресурсен

- Участие в трета международна конференция *„ Допълваща и алтернативна комуникация”*.
- Участие в онлайн кръгла маса *„ Успешен учебен процес и реалностите на дигитализацията”* – на сдружение *„ Образование без граници”*
- Участие в уебинар *„ Софтуер Boardmarker 7”* – възможности за разработване на материали за деца със СОП – Бордмейкър 7 – на фондация *„ Асист – помагачи технологии”*.
- Участие в курс – *„ Гражданско образование – формиране на ценностни нагласи у младите хора”* – 1 кредит
- Участие в уебинар – *„ Каква е тайната на успешния учител – въвеждане на социално – емоционалното учене в класната стая”*

Валя Петрова – старши учител, ресурсен

- Провеждане на вътрешно-училищно обучение на тема *„ Създаване на мотивираща и подкрепяща педагогическа среда при приобщаване на деца със специални образователни потребности”*.
- Участие в обучителен курс в периода 22.01.2022г-2г. 24.01.2022г. с продължителност 16 академични часа на тема: *„Ефективни решения и подходи в приобщаващото образование. Адаптиране на обучението за деца и ученици с предизвикателно поведение“*, за което е присъден 1 /един/ квалификационен кредит.

Елеонора Планинец – психолог

- Участие в IX Национална педагогическа конференция Кузманов на тема: *„Иновативни практики и проектно-базирани обучения“* с изнесен доклад – 2 квалификационни кредита - 02-05.12.2021 г.

- Придобиване на IV професионално-квалификационна степен към СУ "Климент Охридски" – София, Департамент за развитие и усъвършенстване на учители - 12.2021г.
- Участие в обучение по работа в платформа „Подкрепи ме“ – 14.12.2021г.
- Участие като обучител в проведено обучение от РЦПППО-Монтана на тема: „Ефективни подходи, партньорство, взаимодействие и комуникация на деца и ученици със СОП“ – 11-12.01.2022г.
- Участие с презентация в Регионална конференция на РЦПППО-Монтана
- Участие с презентация в Регионална конференция на РЦПППО-Перник на тема: „Приобщаващото образование- предизвикателства и перспективи“
- Участие в образователна програма "Морска Академия 2030" - присъден 1 квалификационен кредит

Антон Цифудин – психолог

- 12-14.12.2021 г. - Четвърта международна конференция „Допълваща и алтернативна комуникация“ - Фондация Асист, помагачи технологии;
- 09.10.2021 г. ДИУУ - Софийски университет «Св. Св. Климент Охридски» Четвърта професионално - квалификационна степен;
- Тракийски университет Стара Загора - Департамент за информация и повишаване на квалификацията на учителите – професионално-педагогическа специализация „Детско-юношеска и училищна психология“;
- Тракийски университет Стара Загора - Департамент за информация и повишаване на квалификацията на учителите – придобиване на Трета професионално-квалификационна степен;
- СУ „Св. Климент Охридски“ Департамент за информация и усъвършенстване на учители гр. София удостоверение за участие в квалификационен курс на тема „Диагностичната дейност на учителя“ с присъдени 3 квалификационни кредита;
- 07-08.05.2022г. Бургаски свободен университет – участие в обучение на тема: „Проектно-базирано обучение“ с присъден 1 квалификационен кредит.
- Участие в Национална конференция "Приобщаващи образователни практики в училище и в детската градина" в гр. Велико Търново – март 2022г.
- Участие в Регионална конференция за приобщаващо образование – Враца- юни 2022г.

Бисерка Костадинова – старши ресурсен учител на деца с нарушено зрение

➤ Онлайн присъствие чрез платформа ZOOM на 13 –та международна конференция ECER AAC 2021, проведена на 12.11.2021г.

➤ Участие в Кръгла маса „Подкрепяща среда за деца и ученици със зрителни затруднения” в гр. Несебър – 08.06-10.06.2022г. с презентация на тема „Музиката, театърът и изкуството – източник на положителни емоции за деца и ученици с нарушено зрение”.

Теодора Калафатова – логопед

➤ Участие в обучения на обучители по проект на УНИЦЕФ „Глас за всяко дете“ – септември и октомври 2021г.

➤ Участие в първа методологична среща по проект „Глас за всяко дете“ на УНИЦЕФ на тема: *Въпросник PIADS (Скала за психосоциалното въздействие на помощните устройства)*

➤ Участие във Втора методологична среща по проект „Глас за всяко дете“ на УНИЦЕФ – март 2022г.

➤ Участие в обучение на тема: „Най-новите информационни технологии в процеса на обучение“

➤ Участие в Регионална конференция за приобщаващо образование на РЦПППО – обл. Монтана на тема: „Приобщаващо образование – различни възможности, равни шансове за успех“

➤ Участие в Регионална конференция за приобщаващо образование в гр. Плевен на тема „Приобщаващо образование за всички“ – април 2022г.

Нели Вълкова – рехабилитатор на слуха и говора

➤ Представяне на авторски видеоклип с демонстрация на добри терапевтични практики по слухово-речева рехабилитация с ДУСОП, на регионална конференция „Приобщаващо образование – различни възможности, равни шансове за успех”, по повод 15 годишнината на РЦПППО – Монтана, проведена на 22 – 23.03.2022 г.

➤ Участие в Регионална конференция „15 години приобщаващо образование” на РЦПППО – Пазарджик, проведено на 9 -10.05.2022 г. в гр. Велинград

Янита Сейкова - логопед

➤ Участие в национални и международни конференции:

➤ Участие в XIII Международна конференция на 12-14.11.2021г. на тема „Допълнителна и алтернативна комуникация” – сертификат за участие

- През месец ноември завърших специализация в професионално-педагогическа специализация /ППС/ на тема: *„Съвременни подходи в образованието“* към ДИУУ при СУ „Св. Климент Охридски“ гр. София
- През месец януари придобиване на III ПКС;
- През тази година продължава специализацията ми в професионално-педагогическа специализация /ППС/ на тема: *„Приложни аспекти на психологията в образователна среда“* към ДИПКУ при Тракийски университет гр. Стара Загора
- През месец юни съм завършила семестриално и предстоят държавни изпити степен „Магистър“ в специалност „Специална педагогика“, специализация *„Слухово-речева рехабилитация“* в СУ „Климент Охридски“ гр. София
- Участие в обучителен курс на тема: *„Диагностична дейност на учителя“*, проведен от ДИУУ към СУ „Св. Климент Охридски“ – май 2022г., 3 квалификационни кредити

Диана Николова – логопед

- Участие в Регионална конференция *„15 години приобщаващо образование“* на РЦПППО – Пазарджик, проведена на 9 -10.05.2022 г. в гр. Велинград.

Периодична вътрешно-училищна квалификация на кадрите

Традиция на Регионален център – област Монтана е да организира обучителни семинари за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за работа с деца и ученици със специални образователни потребности.

Педагогическите специалисти ежемесечно споделят своя добър педагогически опит помежду си и със своите колеги от общообразователните училища. Целта е обмен на добри педагогически практики между специалистите и повишаване качеството на образователно – възпитателния процес. Те провеждат разнообразни по форма и съдържание теми – открити уроци, семинари, дискусии, работни срещи, обучителни тренинги и супервизии.

Презентации по актуални теми:

- *„ Дихателна гимнастика за развитие на речта при деца със СОП като част от терапевтичния процес”* – Диана Николова
- *„ Междупредметна интеграция и ресурсно подпомагане на деца със СОП“* - Нели Вълкова
- *„ Работа с дете с аутизъм”*- Силвия Исаева
- *„ Формиране и развитие на функционалната грамотност”* – Даниела Алексиева

- *„Влияние на цветовете върху деца и ученици със СОП”* – Диана Йорданова
- *„Софтуерни приложения за допълнителна и алтернативна комуникация”* – Виолета Цветанова, Теодора Калафатова
- *„Игровите моменти при работа с ученици със СОП”* - Лъчезар Лазаров
- *„Описания на някои видове зрителни нарушения”*- Бисерка Салтирова
- *„Нови ефективни терапии и алтернативи за деца със СОП”* – Иван Илиев
- *„Адаптиране на литературен текст в обучението по БЕЛ за ученици с интелектуална недостатъчност”* - Румяна Димитрова
- *„Тактилно разпознаване на букви и предмети при зрително затруднени деца и ученици “* – Бисерка Салтирова
- *„Примерни модели за терапевтична и рехабилитационна дейност. Примери от практиката”*- Елена Илиева
- *„Музикотерапия при деца с множество увреждания “* – Бисерка Салтирова
- *„Концепция на иновативните технологии в съвременното образователно пространство”* - Даниела Алексиева

VII. ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЕЙНОСТИ ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА ПОЛОЖИТЕЛНИ НАГЛАСИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ – БРОЙ И ВИД НА ДЕЙНОСТИТЕ

Работа с родителите

Когато планират работата си с родителите, специалистите от Регионален център – Монтана не забравят, че родителите са хора с натрупан опит и разполагат с много информация. Винаги свързват нещата, които им се съобщават с предишния си опит и знания и са практически ориентирани.

Специалистите към Регионален център – област Монтана се стремят целогодишно да включват родителите и техните деца в разнообразни дейности и мероприятия. Организирант за тях тренинги, включват ги в дискусии и разнообразни извънкласни дейности и мероприятия. Провеждат работни срещи в неформална обстановка, на които се информират за предстоящи събития, организират бъдещи мероприятия или просто, за да си общуват.

На тези срещи се делегират отговорности – за намиране на информация, усвояване на умения от родителя за продължаващо обучение вкъщи, за закупуване на материали за работа или придружаване на детето за участие в извънучилищни мероприятия или други видове дейности.

През учебната 2021/2022 година се проведеха общо **534** консултации с родители.

Родителско консултиране

Родителско консултиране – индивидуални консултации - ноември 2021г. – май 2022г.

Индивидуални консултации

Организация на дейността в електронна среда – провеждане на онлайн работни срещи с родителите по актуални теми за създалата се епидемична обстановка с COVID-19 -ноември 2021г. – март 2022г.

Клуб „Специални родители” – Лом Виолета Цветанова, Антон Цифудин и Янита Сейкова

- **Декоративно-приложни дейности „Късче от света” – Терапевтична дейност**
-Изготвяне на коледни декори в електронна среда - декември – 2021г.;
- **Организация на дейността в електронна среда** – провеждане на онлайн работна среща с родителите по актуални теми за създалата се епидемична обстановка с COVID19 – октомври– 2021г.
- **Информационна дейност с обществена насоченост** – изготвяне на постери и брошури с послания по случай 16 ноември – Международен ден на толерантността,
- **Родителско консултиране** – индивидуални консултации - ноември – 2021г. – януари - 2022г.
- **Опознавателно-информационна среща „Нашите истории – ефективността на подкрепата и силата на споделеността“** – онлайн дискусия по случай 3 декември – Международен ден на хората с увреждания“
- **Великденска работилница** - инициатива на Клуб „Специални родители“, включващо декоративно-приложни дейности от годишния план на групата за взаимопомощ към РЦПППО – Монтана

Дейност на Клуб „Партньори”

Даниела Алексиева

- На **16.12.2021г.** се проведе открито занятие с елементи на приложна дейност на Клуб „Партньори” – град Лом на тема: *„Коледни вълнения и емоции”*. С помощта на електронната платформа Microsoft Teams, съпричастна на мероприятиято бе госпожа Диана Божинова- Директор на РЦПППО – Монтана. За първи път, именно благодарение на новите технологии, се проведе занятието съвместно с ученици от две училища – I ОУ ”Никола Първанов”- град Лом с ръководител старши ресурсен учител Валя Петрова и II ОУ ”Константин Фотинов” – град Лом с ръководители: главен ресурсен учител Даниела Алексиева и училищен психолог Надежда Петрова.

Дейност на „Ресурсна школа за деца, родители и учители” –

гр.Берковица

Нели Вълкова, Диана Николова, Лъчезар Лазаров и Бисерка Костадинова

- Празничен урок „Коледа – традиции и обичаи” – съвместна открита практика на педагогическите специалисти, проведена на 10.12.2021г., в III ОУ "Иван Вазов" гр. Берковица.
- Лятна занималня за ученици със СОП „Учим, творим, играем” – съвместна практика на педагогическите специалисти, в периода 01 – 10.07.2022г.

Дейност на Училището за родители „За да са здрави, щастливи и обичани нашите деца”- град Монтана

Мая Кьосина, Иван Илиев , Румяна Димитрова

- През месец ноември 2021 г. в онлайн среда децата, родителите и учителите отбелязаха Деня на Християнското семейство като разгледаха презентации, свързани с празника и съвместно изработиха картички и книжки.
- През м.март 2022 г. всеки от специалистите проведе онлайн инициатива с родителите и учениците. По повод традиционните български празници 1 март и 8 март децата заедно със своите ръководители и родители изработиха мартеници и картички.
- По повод Великден децата се запознаха с различните обреди и обичаи, специалистите подредиха във фоайето на РЦПППО - Монтана изработените от тях картички и тематични изделия.

Дейност на Клуб „Толерантност”

Елеонора Планинец

- Провеждане на открити уроци за толерантността;
- Изготвяне на информационни материали/ брошури, постери/;
- Организиране на беседи;
- Провеждане на тренинги;
- Отбелязване на Деня на толерантността.
- Изработване на „Азбучна палитра“ – албум по повод 24 май
- Отбелязване на Международния ден на търпението - 25.03.2022г.

Партньорство с организации, асоциации и междуинституционално сътрудничество

Виолета Георгиева е автор на ресурси за учители в национална електронна платформа Prepodavame.bg и сътрудник на фондация „Заедно в час“ по проблематика и развитие на приобщаващото образование. Публикувани до момента статии:

1.Как да приобщим в класа дете със специални образователни потребности (СОП)?

https://prepodavame.bg/kak-da-priobshtim-v-klasa-dete-sas-spetsialni-obrazovatelni-potrebnosti-sop/?fbclid=IwAR2mQ7vLNgJQk33VqO-Yv_gnH3hFEhbUG-pgDS_cqLYZf2kAbAF5KHj5Bg

Статията е с фокус върху децата със специални образователни потребности (СОП) като част от многообразието в класната стая. Тя дава насоки за ефективното им приобщаване в общообразователна среда.

2.Партньорство и взаимодействие с родителите на ученици със специални образователни потребности

<https://prepodavame.bg/partnyorstvo-i-vzaimodeystvie-s.../>

Статията запознава аудиторията с различни реакции на родителите на деца със специални образователни потребности и с фази на тяхното преодоляване, както и с производните от тях модели на родителско поведение. Тя представя насоки за ефективното общуване с родители на деца с нарушения в развитието.

3.Публикувана статия на рехабилитатор на слуха и говора Нели Вълкова в юбилейния бюлетин бр. 34, март 2022 г. на Асоциация на родителите на деца с увреден слух по повод 30-годишнината от създаването на АРДУС. В специализираното издание е представен добрия педагогически опит от работата на рехабилитатора на слуха и говора. Дългогодишни партньорски отношения с АРДУС от 2013 г., като специалист и координатор за област Монтана.

Нели Вълкова поддържа междуинституционално партньорство с Център за обществена подкрепа – Берковица, кв. Раковица.

VIII. УЧАСТИЕ В ПРОЕКТИ НА ОБЛАСТНО, НАЦИОНАЛНО И МЕЖДУНАРОДНО РАВНИЩЕ БРОЙ И ВИД НА ПРОЕКТИТЕ, БРОЙ И ВИД НА СПЕЦИАЛИСТИТЕ ОТ РЦПППО, АНГАЖИРАНИ В ПРОЕКТИТЕ

Проект на УНИЦЕФ „Глас за всяко дете“

През учебната 2021/2022г. РЦПППО – Монтана е сред партньорите на УНИЦЕФ - България при реализиране на *проект „Глас за всяко дете“*. Проектът цели повишаване капацитета на Регионалните центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование за въвеждането на ДАК в образованието и предоставяне на методическа подкрепа на учебните заведения от съответната област в този процес, за да могат всички деца да учат и общуват заедно с връстниците си.

Въвеждането на допълващата и алтернативна комуникация като помощно средство гарантира правото на невербалните деца до образование, както и допринася за преодоляване на стигмата по отношение възможностите им за включване в образователния процес и в живота на обществото като цяло.

Екип на РЦПППО – Монтана, ангажиран по реализиране на проекта в състав: Диана Божинова – директор на РЦПППО – Монтана и координатор по проекта, Теодора Калафатова – логопед, Виолета Цветанова – старши ресурсен учител и Таня Божинова – счетоводител, проведе няколко тематични форума с

цел повишаване на обществената информираност за това какво представлява ДАК, който може да се възползва от тези инструменти и технологии и как те се прилагат на практика:

- 22.03.2022г. – Презентация на тема: *„Допълваща и алтернативна комуникация – достъп до общуване за всички“*, представена на Регионална конференция *„Приобщаващо образование – различни възможности, равни шансове за успех“*, организирана от РУО – Монтана и РЦПППО – Монтана с любезното съдействие на Областна администрация – Монтана;
- 23.05.2022г. - *Организационна работна среща* с родители в ДГ № 12 „Звънче“ – Лом
- 17.06.2022г. - *Областна обучително-информативна среща* по проект на УНИЦЕФ – България *„Глас за всяко дете“* за експерти, директори на детски градини, училища, центрове за специална образователна подкрепа, учители, специалисти, координатори на ЕПЛР и родители на тема: *„Допълваща и алтернативна комуникация в детската година и в училището“*.

IX. СПЕЦИФИЧНИ ПРОБЛЕМИ И ЗАТРУДНЕНИЯ В РАБОТАТА НА РЦПППО

- Липса на подкрепяща среда - достъпна физическа и архитектурна среда в повечето детски градини и училища с оглед осигуряване на подходяща инфраструктура за достъп на децата и учениците с двигателни увреждания до класните стаи. Изградена е достъпна архитектурна среда само в 14 общообразователни училища, 2 професионални, 2 профилирани гимназии, 6 детски градини.
- Недостиг на квалифицирани кадри с образователно - квалификационна степен бакалавър и магистър в областта на Специалната педагогика за работа с деца и ученици със СОП.
- В 18 от общообразователните училища на територията на област Монтана, в които се осъществява процеса на приобщаващото образование все още не са изградени ресурсни кабинети, поради недостиг на стаи в училищата. Това от своя страна създава неудобство на ресурсните учители при организацията за работа. Само в три детски градини на територията на област Монтана има изградени ресурсни кабинети.
- Недостатъчен обхват на деца с увреждания в областта, поради липса на статистически данни / информационна банка за деца със СОП в областта-екипност между РУО, Регионален център и Регионална здравна инспекция/.
- Липса на достатъчна квалификация и възможности за работа на учителите от общообразователното училище в паралелка, в която има наличие на деца със СОП.

- Липса на цялостен анализ на успешните практики и конструиране на политики за прилагането им /ранна детска интервенция, осигуряване на индивидуални технически помощни средства/.
- Все още липсва ясна позиция в обществото по въпросите на приобщаващото образование. Нужна е промяна в нагласата на обществото по посока подкрепа на приобщаващото образование с оглед гарантиране образователните права на учениците със СОП за равноправната им социална интеграция.
- Липса на ефективно междуетипно сътрудничество на някои места.
- Проблеми при изготвяне на задължителната документация в частта допълнителна подкрепа / отговорността да не пада единствено и само на ресурсния учител/.
- Противоречиви мнения и желания на родителите относно продължаване на обучението на учениците със СОП след завършен 7 клас и 10 клас / има механизъм за насочване от РЕПЛР - чл.140 от Наредба за приобщаващо образование/.
- Непълен състав на ЕПЛР в някои училища и детски градини.
- Необходимост от назначаване на ресурсен учител в детските градини.

Х. АНАЛИЗ НА ОБУЧЕНИЕТО И ПОДКРЕПАТА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ СЪС СОП ОТ РАЗСТОЯНИЕ В ЕЛЕКТРОННА СРЕДА СЪС СРЕДСТВАТА НА ИНФОРМАЦИОННИТЕ И КОМУНИКАЦИОННИТЕ ТЕХНОЛОГИИ

В условията на извънредно положение в страната педагогическите специалисти от РЦПППО – област Монтана продължиха своята дейност, работейки в електронна среда от разстояние и предоставяйки дистанционна синхронна и асинхронна допълнителна подкрепа на децата/учениците със специални образователни потребности в областта. При синхронното обучение се осъществяваха видео връзка с децата/учениците в присъствието на родители чрез приложения: Viber, Messenger и Microsoft Teams. По време на видео сесиите се предоставяше дистанционна допълнителна подкрепа, която се реализираше чрез предварително подготвени и изпратени на родителите онлайн образователни ресурси, работни листи, образователни видеа, проектно-базирани уроци и др. Онагледяването на поднесената информация по време на видео връзката се постигаше чрез дидактични играчки, магнитни цифри, букви, образователни табла и постери, образователни карти, детски книги с богати илюстрации, кратки образователни видеа, записани от педагогическите специалисти и др. В началото на видео сесиите педагогическите специалисти проверяваха как се е справило детето/ученика с поставени от предишна онлайн среща задачи.

Обсъждаха какви други теми са актуални за момента за детето/ученика и на този етап какво привлича неговото внимание, за да се подготвят ресурси за следващата видео сесия, съобразени с интересите му и с нивото на овладените до момента негови умения. Педагогическите специалисти получаваха обратна връзка за това как се е справило детето/ученика с поставената задача в началото

на следващата видео сесия по време на работата с детето и при разговора с родителя по време на консултациите.

Част от децата/учениците получиха асинхронна допълнителна подкрепа. При асинхронното обучение се осъществяваше връзка с родители чрез телефон или електронната поща, където се изпращаха работни материали. Работни листа се изпращаха до домовете на децата и учениците чрез образователните медиатори или Български пощи. За обратна връзка родителите снимаха изпълнените задачи и ги изпращаха на педагогическите специалисти.

Във всяка видео сесия или телефонен разговор се залагаха и консултации с родителите. С тях се обсъждаха подбраните и предоставените онлайн и видео ресурси за обучение в електронна среда от разстояние, даваха се насоки и консултации как да се прилагат в домашни условия. Получаваха се информация как се чувства детето/ученика, проявява ли интерес, работи ли с желание. Коментираха се трудностите, с които се сблъсква детето и къде точно трябва да се акцентира, за да се подобрят наличните умения.

Всички деца и ученици бяха обхванати за допълнителна подкрепа за личностно развитие за обучение в електронна среда от разстояние.

В периода 13.10.2021г. - 31.03.2022г. на учениците от начален, прогимназиален и гимназиален етап е осигурено обучение от разстояние в електронна среда – синхронна и асинхронна форма на обучение.

Децата от детските градини през цялата учебна година се обучаваха в присъствена целодневна форма.

В периода 18.10.2021г. до 30.11.2021г. средният брой на учениците, обучаващи се от разстояние в електронна среда е висок – 95 ученика. В условията на ОРЕС те се обучаваха в синхронна и асинхронна форма на обучение. Периодично на учениците се предоставиха работни листи чрез училищни медиатори или Български пощи, а указанията за работа и консултациите с родителите се осъществиха ежедневно по предварително изготвен график по телефона. По този начин се осъществиха алтернативни варианти на обучение от разстояние в електронна среда, като се използваша възможностите на социалните мрежи.

От 06.12.2022г. – броя на учениците, обучаващи се в условията на ОРЕС намалява всеки месец поради въвеждане на ротационния принцип за различните класове и заболяемостта по общини.

За периода 01.01.2022г. - 31.03.2022г. учениците се обучаваха в присъствена форма, след заявено писмено съгласие от родителите им да бъдат тествани с бърз антигенен тест.

След отмяна на извънредната епидемиологична обстановка от 01.04.2022г. е възстановен присъствения учебен процес за всички ученици.

В периода на обучение от разстояние в електронна среда, за кратко време и по уважителни причини (здравословно състояние на ученика) малък брой ученици не са обхванати за допълнителна подкрепа.

За м. октомври общият брой деца и ученици на допълнителна подкрепа е 138 бр. От тях за обучение в ОПЕС са включени 97 ученика, от които 37 ученика – синхронно и 60 - асинхронно. Всички останали ученици са били в присъствена форма на обучение.

За м. ноември общият брой деца и ученици на допълнителна подкрепа е 154 бр. От тях за обучение в ОПЕС са били 94 ученика, от които 35 ученика – синхронно и 59 - асинхронно. Всички останали ученици и деца са били в присъствена форма на обучение.

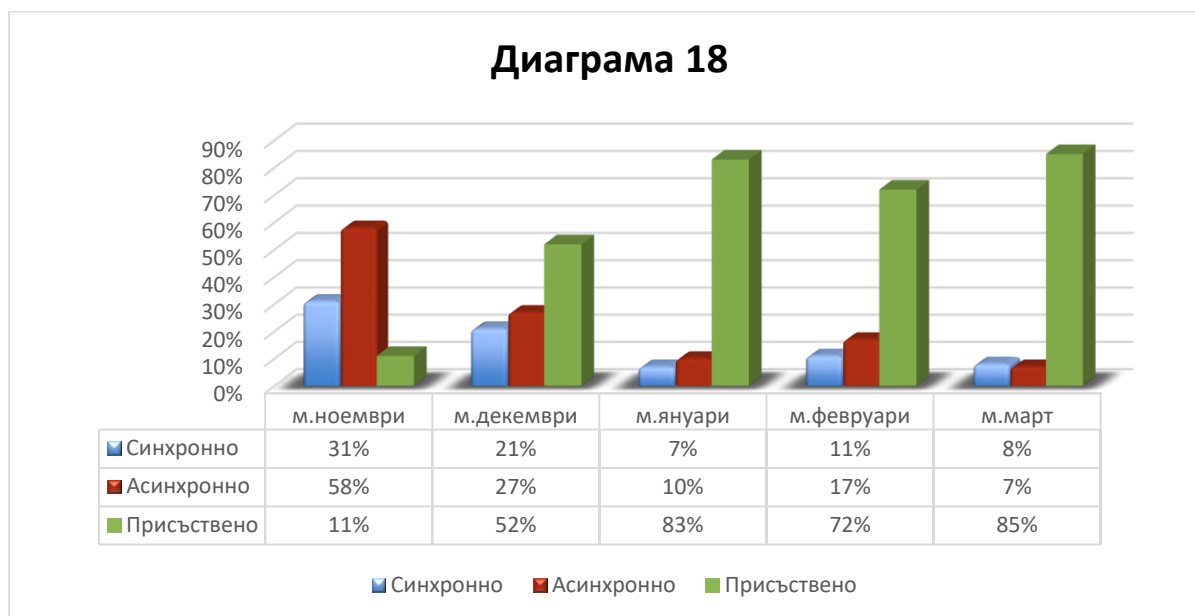
За м. декември общият брой деца и ученици на допълнителна подкрепа е 157 бр. От тях средно 45 ученика са обхванати за обучение в ОПЕС, от които 20 ученика – синхронно и 25 асинхронно. Всички останали ученици и деца са били в присъствена форма на обучение.

За м. януари общият брой деца и ученици на допълнителна подкрепа е 158 бр. От тях средно 17 ученика са обхванати за обучение в ОПЕС, от които 7 ученика – синхронно и 10 асинхронно. Всички останали ученици и деца са били в присъствена форма на обучение.

За м. февруари общият брой деца и ученици на допълнителна подкрепа е 157 бр. От тях средно 18 ученика са обхванати за обучение в ОПЕС, от които 7 ученика – синхронно и 11 асинхронно. Всички останали ученици и деца са били в присъствена форма на обучение.

За м. март общият брой деца и ученици на допълнителна подкрепа е 156 бр. От тях средно 12 ученика са обхванати за обучение в ОПЕС, от които 6 ученика – синхронно и 6 асинхронно. Всички останали ученици и деца са били в присъствена форма на обучение.

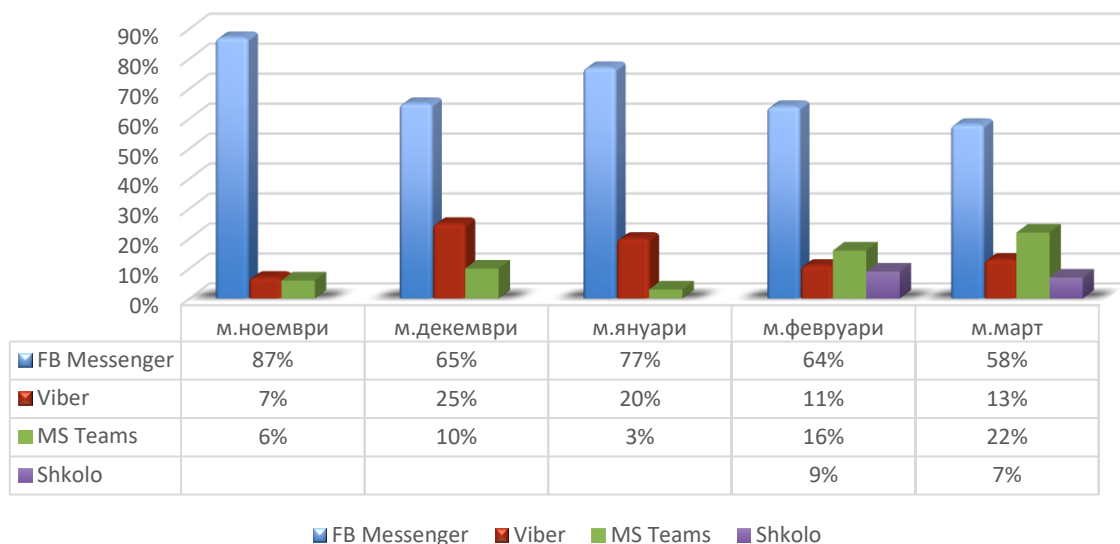
Обучение в ОПЕС и присъствено за периода м.ноември – м.март

За целия разглеждан период има между 2-3% необхванати деца и ученици за работа от педагогическите специалисти. Това са тези, при които е имало основателни дравословни/медицински причини.

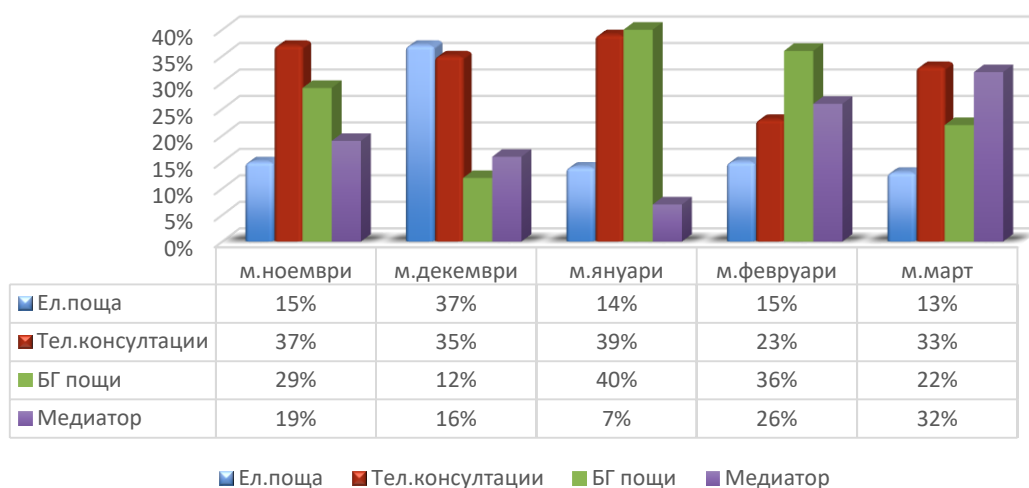
Синхронният начин на обучение в ОПЕС се осъществява посредством платформите FB Messenger, Viber, MS Teams и Google Classroom.

Диаграма 19

Часовете на асинхронния модел се реализират чрез изпращане на материали по ел. поща, разговори и консултации по телефона, изпращане на материали по Български пощи и чрез координатор, медиатор.

Диаграма 20

За периода на обучение в ОПЕС са реализирани 31 бр. проектно-базирани обучения от педагогическите специалисти.

В периода на ОПЕС педагогическите специалисти проведоха **914** уроци чрез социалните мрежи Viber, Messenger, Skype, Microsoft Teams, Google

Classroom и **1646** – разговори по телефона и изпращане на материали на хартиен носител или електронната поща.

Таблица 16

Синхронно преподаване:

Viber	Брой уроци - 97
Messenger	Брой уроци - 721
Skype	Брой уроци - 5
Google Classroom	Брой уроци- 0
Школо	Брой уроци - 9
Whats App	Брой уроци- 4
Microsoft Teams	Брой уроци- 78

Общо: **914**

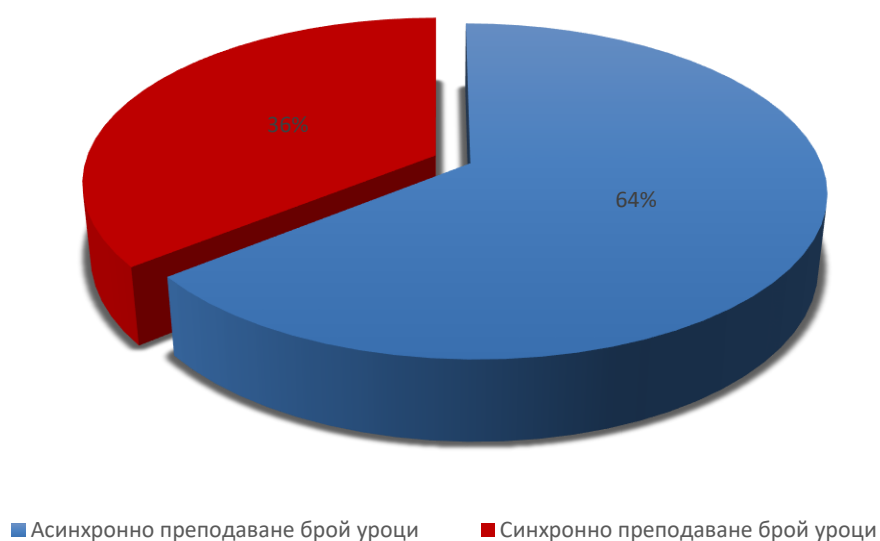
Таблица 17

Асинхронно преподаване:

Електронна поща, хартиен носител, Български пощи, медиатор	1071
телефонни разговори	575

Общо: **1646**

Диаграма 21

Диаграмата показва, че процента на синхронното преподаване 36%, а асинхронното преподаване е 64 %.

Включването на децата и учениците със СОП в **проектно - базирано обучение** е много ефективен процес, тъй като този нетрадиционен начин на обучение предлага нов тип на взаимодействие между учители, деца и родители. В условията на дистанционна форма на обучение той се явява като възможен ефективен вариант за овладяване на ключови компетентности и функционални умения от деца в различна възраст и създава условия за обмен на информация и постоянна комуникация между всички страни, участващи в действащите образователни практики. Този подход излиза извън рамките на традиционното обучение в детските градини и училищата, постига разнообразие в образователния процес и включва като преки участници родителите на децата/учениците, което е приоритетно заложено в действаща в момента в страната ни законодателна система.

Педагогическите специалисти от РЦПППО – област Монтана проведоха **проектно-базирани уроци** на следните теми:

- „*Великденче*”
- „*Плодове и зеленчуци*”
- „*Животните*”
- „*Пролетни празници*”
- „*Великденска математика*“
- „*149 години от гибелта на апостола Васил Левски*“
- „*"Внимавам на пътя"*
- „*Великденска дъга*”
- „*Народните будители на България*”
- „*Моята улица*”
- „*Великден*”
- „*Толерантност*“
- „*Писмо до дядо Коледа*“
- „*Специално за теб мамо*“
- „*Великденски пейзаж*“
- „*Азбучна палитра*“
- „*Космосът - място и за мен*“
- „*Вълшебствата на буквите*“
- „*Моята първа книжка за мама*“
- „*Великденски вълшебства*”
- „*Моята първа книжка за Великден*”
- „*8 март*”
- „*24 май*”
- „*Ден на Християнското семейство*”
- „*Дядо и ряпа*”
- „*Никулден*”
- „*Моят любим приказен герой*”
- „*Коледа*”

- „Ден на Земята”
- „Грижи за растенията”
- „3 март- национален празник ”

В условията на дистанционна допълнителна подкрепа **13 педагогически специалисти** подготвиха и проведеха **7 открити онлайн уроци** и **5** практики, които бяха наблюдавани от Директора на РЦПППО.

Теми на проведени открити уроци, наблюдавани от директора на РЦПППО- гр.Монтана в онлайн среда:

- 04.11.2021г. - Бисерка Костадинова - старши учител на деца с нарушено зрение проведе урок на тема: „*Произходът на Боговете: раждането на Зевс, Прометей и войната с титаните*“ с ученик от Лесотехническа професионална гимназия - гр. Берковица.

- На 04.11.2021г. се проведе открит онлайн урок по математика със Станислав Никифоров – ученик от I а клас в ОУ ”Константин Фотинов” – Лом и неговата майка Ася Младенова в онлайн платформа „Microsoft Teams”. Темата на урока е: ” *Числата от 0 до 10*”, проведен от главен ресурсен учител Даниела Алексиева.

- На 29.11.2021г. се проведе комбиниран урок по околна среда за учениците от II б клас във II Основно училище " Константин Фотинов" - град Лом на тема: "Какво научих за света около мен?" - екипно взаимодействие на общообразователен учител, училищен психолог и главен ресурсен учител Даниела Алексиева. Работа с лапбук по групи - това са творческите моменти, които направиха часът интересен и различен. Съпричастна на събитието бе и госпожа Диана Божинова - Директор на РЦПППО - Монтана с помощта на електронна платформа Microsoft Teams.

- На 16.12.2021г. се проведе открито занятие с елементи на приложна дейност на Клуб „Партньори” – град Лом на тема: „*Коледни вълнения и емоции*”. С помощта на електронната платформа Microsoft Teams, съпричастна на мероприятиято бе госпожа Диана Божинова- Директор на РЦПППО – Монтана. За първи път, именно благодарение на новите технологии, се проведе занятието съвместно с ученици от две училища – I ОУ ”Никола Първанов”- град Лом с ръководител старши ресурсен учител Валя Петрова и II ОУ ”Константин Фотинов” – град Лом с ръководители: главен ресурсен учител Даниела Алексиева и училищен психолог Надежда Петрова.

- На 22.02.2022 година Николай Георгиев и Радостина Борисова взеха участие във видео урок на тема: „*Растенията около нас*“, който бе включен в програмата на Регионална конференция „Приобщаващото образование – различни възможности – равни шансове за успех“ по повод 15 години от създаването на РЦПППО – Монтана.

- 12.11.2021г. Логопедично занятие проведено в III ОУ "Иван Вазов" - гр. Берковица от логопед Диана Николова на тема: „Автоматизация на звук „Р“ и в съчетание със съгласните звукове „Т“, „Д“, и „К“ в срички думи и изречения“.
- 03.12.2021г. Информационна среща „*Нашиите истории- ефективността на подкрепата и силата на споделеността*“ по повод 3-ти декември – Международен ден на хората с увреждания в ДГ №12 „Звънче“ – гр.Лом организирана от Виолета Цветанова- старши ресурсен учител, Антон Цифудин-психолог, Янита Сейкова – логопед чрез социална мрежа VIBER.
- 20.04.22г. Открита ситуация по математика реализирана чрез съвместно преподаване между общообразователен и ресурсен учител на тема: „*Великденска математика за всички.Задачите на петела Герчо*“ в ДГ №12 „Звънче“ – гр.Лом, организирана от Виолета Цветанова - старши ресурсен учител в електронна платформа Microsoft Teams.
- 08.12.2021г. – Проведен урок в ОРЕС с ученици от XI клас на тема: „Бай Ганьо - журналист“ от Румяна Димитрова – старши учител, ресурсен наблюдаван от госпожа Диана Божинова - Директор на РЦПППО - Монтана в електронна платформа Microsoft Teams.
- Урок „*Коледа – традиции и обичаи*“ – съвместна открита практика на педагогическите специалисти от Ресурсна школа за деца, учители и родители- гр.Берковица проведена на 10.12.2021г. в III ОУ "Иван Вазов" гр. Берковица, наблюдавана чрез електронна платформа Microsoft Teams.
- 20.12.2021г. „*Коледна работилница – писмо до Дядо Коледа*“- извънкласно терапевтично занятие на ресурсен учител Елеонора Планинец и старши ресурсен учител Валя Петрова в I ОУ " Никола Първанов" гр.Лом и ОУ "Св.св.Кирил и Методий" с.Ковачица в електронна платформа Microsoft Teams.

За периода на обучение от разстояние в електронна среда педагогическите специалисти срещнаха разбиране от страна на родителите. Те бяха партньори в обучението на децата си. Участваха активно, мотивираха за работа децата, търсеха съвети и консултации. Семействата на деца в предучилищна възраст изразяваха мнение, че за момента работата на ресурсните специалисти с техните деца е единствената форма на дистанционна подкрепа, която получават, което я прави изключително ценна и полезна.

През учебната година, в периодите на обучение от разстояние в електронна среда, чрез платформите на Messenger Microsoft Teams бяха провеждани регулярно заседания на ЕПЛР в учебните заведения, на които бяха обсъдени напредъка в развитието на децата и учениците, дейността на екипите и основни проблеми в обучението на децата и учениците, получаващи допълнителна подкрепа от специалистите на РЦПППО – Монтана.

И през тази учебна 2021 - 2022г. продължиха да функционират и да се използват активно двете групи - Затворена група РЦПППО-Монтана и Група за консултации. Целта на дейността на тези групи бе да се координира работата на

педагогическите специалисти, да се споделят моменти от допълнителна подкрепа и обучение от разстояние в електронна среда, да се консултират децата, учителите и родителите. Педагогическите специалисти качваха разработени от тях уроци, учебни материали, кратки обучителни видеа, работни листа. Споделяха учебни материали и линкове с дидактични материали за работа, които бяха използвани в работата от учениците и родителите.

Активна е дейността в социалните мрежи чрез използване на информационни ресурси под формата на видеосесии посредством видеовръзка с Viber, Skype, Facebook Messenger, видеоуроци, презентации, работа с платформи - MICROSOFT TEAMS и др., създаване на групи за консултиране във фейсбук и др.

- Затворена група на РЦПППО – Монтана;
- Група за консултации;
- Група за консултации и подкрепа – за специалисти и родители;
- Затворена група Клуб „Толерантност” – екип „Толерантност”;
- Група за подкрепа, терапия и консултиране - екип „Толерантност” и родители ;

Всички мероприятия проведени от РЦПППО – област Монтана са публикувани на сайта на Регионалния център.

Чрез платформата Microsoft Teams се провеждаха седмичните оперативки, педагогически съвети и общи събрания на колектива на РЦПППО – област Монтана.

XI. ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ПОДКРЕПАТА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ И ПРИОБЩАВАЩОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ОБЛАСТТА

- Продължаване на дейностите по **изграждане на достъпна архитектурна среда** в учебните заведения, в които се осъществява приобщаващо образование за учениците със СОП с цел осигуряване на подходяща инфраструктура за достъп на учениците с двигателни увреждания до класните стаи;
- Осигуряване на **приобщаващи класни стаи** в общообразователните училища и детски градини;
- Утвърждаване на **единна национална система за професионално ориентиране**, включително и **ранно професионално ориентиране**, както и специализирана **методика за професионално образование и обучение** за учениците със СОП.
- Навременна и точна диагностика на деца със специални образователни потребности и насърчаване индивидуалния подход при работата с деца и ученици, нуждаещи се от допълнителна подкрепа;
- Въвеждане на **иновативни педагогически и психологически методи и техники за преподаване**, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП;

- Използване на **разнообразни образователни стратегии**, методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене и мотивиране на учениците със СОП. Прилагане на иновативни дидактически упражнения и игри за работа с ученици със СОП. Търсене на възможности чрез проекти и програми за изграждане на сензорни помещения и внедряване на компютърни програми за работа с ученици със СОП и от аутистичния спектър;
- Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция;
- Осигуряване на **методическа подкрепа** от РЕПЛР в училища и детски градини;
- Коректни взаимоотношения със социалните партньори, НПО, Областна и Общинска администрация, Дирекция «Социално подпомагане», Отдел «Закрила на детето» и др.;
- **Ефективно взаимодействие с родителите**. Изградени са активни родителски сдружения - Клуб «Специални родители» под мотото «Ръка за ръка», «Училища за родители», Клуб «Партньори», «Ресурсна школа за деца, учители и родители»; Клуб „Толерантност”, онлайн „Академия за родители”; Група за консултации; Група за консултации и подкрепа – за специалисти и родители; Затворена група Клуб „Толерантност” – екип „Толерантност”; Група за подкрепа, терапия и консултиране - екип „Толерантност” и родители.
- **Координираност и екипност** между всички участници в образователния процес при изготвянето на задължителната учебна документация.
- **Ефективно включване** на деца и ученици със специални потребности в процеса на приобщаващото образование чрез прилагане на терапевтични програми за развиване на способности и компетентности.

ДИАНА БОЖИНОВА

Директор на РЦПППО – област Монтана

